

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

KE VZNIKU KNIHY

Bakalářská práce

Autor: Magdaléna Dušková

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Vedoucí práce: PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Tereza Šmídová

Hradec Králové

2020

Zadání bakalářské práce

Autor:	Magdaléna Dušková
Studium:	P17P0143
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Ke vzniku knihy
Název bakalářské práce AJ:	The Book Genesis

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce bude pojednávat o vzniku knihy a procesech, které jsou nezbytné pro její vydání a uvedení na trh. Zejména se soustředí na tu fázi tvůrčího procesu, kdy autor vstupuje do komunikace s nakladatelstvím. Konkrétní případy budou zkoumány pomocí rozhovorů s několika publikujícími autory včetně autorky bakalářské práce samotné. Praktickým výstupem práce potom bude kniha autorky bakalářské práce. V rámci práce bude vypracován praktický projekt.

KNEIDL, Pravoslav. Z historie evropské knihy: po stopách knih, knihtisku a knihoven. Praha: Svoboda, 1989. ISBN 80-205-0093-6. DOČEKALOVÁ, Markéta. Tvůrčí psaní v otázkách a odpovědích: 300 nejčastějších otázek. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4734-7. CAVE, Roderick a Sara AYAD. Knihy: přehledné dějiny od klínového písma po elektronické čtečky. Přeložil Vladimír GOLOMBEK. V Praze: Sloart, 2015. ISBN 978-80-7529-021-2. ŠMEJKALOVÁ, Jiřina, 2000. Kniha: (k teorii a praxi knižní kultury). Vyd. 1. Brno: Host. Studium. ISBN 80-729-4005-8. PAVLÍČEK, Antonín. Čtenáři a knihy. Praha, 2002. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky ŠIRILLOVÁ, KATEŘINA. Autorská kniha: Vladimír Holan - Bolest. Brno, 2007. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, 2007

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Tereza Šmídová
Datum zadání závěrečné práce:	14.12.2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Ke vzniku knihy* pod vedením vedoucí práce PhDr. Nelly Mlsové, Ph.D. vypracovala zcela samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu. Tímto také prohlašuji, že text mnou odevzdané závěrečné práce v písemné podobě je totožný s textem závěrečné práce v elektronické podobě vloženým do databáze kvalifikačních prací.

v Hradci Králové dne

Podpis autora:.....

Poděkování

Děkuji PhDr. Nelle Mlsové, Ph.D. za cenné rady a doporučení v průběhu psaní mé bakalářské práce. Dále děkuji Anně Musilové, Emmě Riedové, Alžbětě Bílkové, Kateřině Šardické, Barboře Tlusté, Lence Sadvarové, Karolině Mikšíkové, Kláře Nováčkové, Theo Addairovi, Pavlu Barešovi, Janu Štifterovi a Vilému Koubkovi za ochotné poskytnutí rozhovoru.

Anotace

DUŠKOVÁ, Magdaléna. *Ke vzniku knihy*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Hradce Králové, 2020. 107 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce pojednává o vzniku knihy a procesech, které jsou nezbytné pro její vydání a uvedení na trh. Zejména se soustředí na tu fázi tvůrčího procesu, kdy autor vstupuje do komunikace s nakladatelstvím. Tato fáze je demonstrována v rozhovorech s třinácti publikujícími autory včetně autorky bakalářské práce samotné. Praktickým výstupem práce je kniha autorky bakalářské práce, *Falešný pohřeb*, jejíž vydání je naplánované na léto 2020.

Annotation

This thesis discusses a book's genesis and processes that take place before and after a book is introduced into the market. The main focus of the thesis is on the author-publisher communication phase. This phase is demonstrated in interviews with thirteen published authors including the author herself. An output of the practical part of the thesis is the book *Falesny pohreb* by the author, which is scheduled to be published in summer 2020.

Klíčová slova

knížní kultura, historie knihy, formát knihy, nakladatelství, provoz nakladatelství, vydávání knih, vznik knihy, publikování knihy, komunikace s nakladatelstvím, autorský rukopis, práce na rukopisech

Key words

book culture, book history, book format, publishers, publishing flow, publishing books, book genesis, book publishing, communication with publishers, manuscripts, creating manuscripts

Obsah

1 ÚVOD	7
2 TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1 Kniha	9
2.1.1 Z historie knihy	9
2.1.1.1 Knihtisk	9
2.1.1.2 Aldus Manutius a změna podoby knihy	14
2.1.1.3 16. století a konkurence mezi nakladateli	15
2.1.1.4 Knížky lidového čtení	16
2.1.1.5 Paperbacky	17
2.1.1.6 Elektronické knihy	19
2.1.2 Formát knihy	24
2.2 Nakladatelství a vydávání knih	31
2.2.1 Historie vydávání knih v české zemi a další přelomové vynálezy	32
2.2.2 Provoz a organizace nakladatelství	33
2.2.3 Práce na rukopisech	38
3 PRAKTICKÁ ČÁST	40
3.1 Rozhovory s autory	40
3.1.1 Knižní klub	41
3.1.2 Ikar	49
3.1.3 Yoli	53
3.1.4 Fragment	60
3.1.5 Host	67
3.1.6 Jota	76
3.1.7 Garamond	78
3.1.8 Pikador Books	81
3.2 Sumarizace a komparace rozhovorů	86
3.3 Falešná trilogie	95
4 ZÁVĚR	98
5 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	99
6 PŘÍLOHY	102

1 ÚVOD

Ačkoliv se v minulosti již nejednou hovořilo o tom, že papírová kniha tak, jak ji známe, je v ohrožení, tato prorocství se nikdy zcela nenaplnila. Přestože máme k dispozici elektronické čtečky, díky nimž si můžeme doslova přenášet stovky titulů v kapse, klasická papírová kniha tím neztratila na oblíbenosti. Čtení krásných nových knih s barevnými a designově upravenými obaly je dnes dokonce jakýmsi životním stylem, tudíž se přinejmenším v několika následujících letech nemusíme obávat, že by knihy začaly z pultů mizet.

Ve své bakalářské práci se soustředím na to, jaká práce na straně autora, nakladatelství, knižních redaktorů a specialistů marketingu či dalších příbuzných oborů musí být vynaložena, aby se mohla kniha objevit na knižním trhu. Na danou problematiku pohlížím z pohledu autorky dvou beletristických knih, která si procesem vydávání knihy prošla již několikrát, úspěšně i neúspěšně. Souběžně s psaním své bakalářské práce tímto procesem opět procházím a komunikuji s nakladatelstvím ohledně vydání své třetí knihy.

Cílem mé práce je rovněž za pomoci komparace několika individuálních případů vymezit, jak přibližně probíhá proces vydání knihy pro samotného autora. Bakalářská práce může pomoci například těm jedincům, kteří se snaží o vydání knihy, získat přibližnou představu o tom, jak dlouho samotné vydání knihy trvá, jaké úpravy mohou být požadovány na rukopisu, na co si dát pozor a jakými procesy si kniha před uvedením na trh projde.

Teoretickou část své práce začínám chronologicky, a to krátkým náhledem do historie knihy. Následuje pohled na knihu jako předmět výroby či umělecké tvorby, čili hlavně na její formát. Posléze se soustředím na nakladatelství, na jejich historii v českých zemích, ale především na provoz a organizaci současných českých nakladatelství.

Následuje praktická část mé bakalářské práce, která se skládá z rozhovorů s třinácti autory, kteří publikují své knihy v nakladatelstvích s menší i větší knižní produkcí. V rozhovorech zkoumám zejména proces vydávání knihy, způsoby, jakými autoři hledali nakladatele a úpravy, které před vydáním knihy na rukopisu prováděli.

V poslední kapitole popisují podrobněji proces vydání knih tak, jak jsem si jím sama prošla, a úpravy, které jsem na svých knihách musela udělat.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Kniha

Pojem kniha je velice široký a může mít mnoho významů, já se však ve své práci zaměřuji zejména na knihu klasickou, čili tištěnou a papírovou. Psát budu i o knihách elektronických, ale na prvním místě v této práci stojí právě kniha papírová, která je součástí naší kultury už několik stovek let. Proto se zčásti zaměřuji také na její historii.

2.1.1 Z historie knihy

Historii knihy je obecně poněkud těžké postihnout, jelikož je to velice komplexní a členité téma. Víme, že první začátky písemnictví můžeme hledat na malbách v jeskynních v El Castillu (CAVE, AYAD 2015: 14), dále pak na hliněných tabulkách s klínovým písmem (CAVE, AYAD 2015: 19) či svitcích papyru (CAVE, AYAD 2015: 22), já se však ve své práci budu zabírat knihou zejména po významného předělu, který její budoucnost výrazně předurčil. Tímto předělem je vynález knihtisku. Pokračuji u Alduse Manutia a změny podoby knihy, zaměřuji se i na 16. století a vzrůstající konkurenci mezi nakladateli, opomenout nesmím ani knížky lidového čtení a paperbacky. Nakonec mluvím i o nejmodernější podobě knihy: knize elektronické.

2.1.1.1 Knih tisk

Co knihtisku předcházelo

„Diamantová sůtra je jednou z klíčových náboženských knih, nesoucích slovo Buddhovo. Poprvé byla přeložena ze sanskrtu do čínštiny roku 401 n. l. Název sůtry pochází z indického výrazu pro rituální předmět, jenž symbolizuje nezničitelnost diamantu a sílu blesku. Věřící si tehdy mysleli, že kopírováním textu získají zvláštní zásluhy. Tuto kopii zhotovil Wang Ťie, a to 11. května roku 868 n. l. Jedná se o nejstarší dochovanou knihu, jež byla vytištěna zhruba 600 let před Gutenbergovým knihtiskem v Evropě.“ (CAVE, AYAD 2015: 80)

Diamantová sůtra je tištěna ručně¹, kterýžto proces je nepopíratelně zdoluhavější než tisk za pomoci technického vybavení. Jak lze vidět, před Gutenbergovým vynálezem knihtisku nebyly tištěné knihy úplnou novinkou, s jeho zavedením se však rychlost vzniku knih mohla výrazně znásobit.

Ještě v polovině 14. století se používal **ruční tisk z dřevěných forem**, na začátku 15. století se objevil tzv. **deskotisk**. Při této technice tisku se do dřevěných desek vyřezávala celá stránka textu, tato technika však nebyla příliš efektivní, protože se dřevěné desky velice rychle opotřebovaly. (VEČEŘA 2015: 28)

Johannes Gutenberg a jeho revoluční vynález

V polovině 15. století se konečně objevil revoluční knihtisk, který dal pevné základy masové produkci knih, ale rovněž nakladatelstvím a vydavatelstvím, jejichž produkce knih a periodik se s vynálezem knihtisku razantně zvýšila. Za tím vším stál „praotec tisku“, Johannes Gutenberg.

Plné jméno tohoto rytce a brusiče drahokamů z německé Mohuče znělo **Johannes Gensfleisch zur Laden zum Gutenberg** (přibližně 1395–1468). (MANGUEL 2007: 175) Byl to velice všestranný řemeslník, pyšnil se znalostmi a zkušenostmi z oblasti metalurgie, zlatotepectví a zvonolijectví, výroby razidel či dokonce z vinařství a výroby papíru. Všechny své stávající dovednosti a již existující technologie tento vynálezce dokázal zkombinovat tak perfektně, že dal vzniknout knihtisku. Inspiroval se rovněž u dřevořezby, která se tehdy používala nejčastěji pro tisk ilustrací. Vinařský lis Johannes Gutenberg upravil tak, aby vyhovoval potřebám tisku, přelomovou myšlenkou však bylo využití pohyblivých liter, které byly odlity ze speciální směsi. Jednalo se o slitinu olova, vizmutu, cínu a antimonu a složení této slitiny nebylo náhodné, směs totiž rychle tvrdla, díky čemuž se lehce odlévala. Ve chvíli, kdy se litera opotřebovala nebo jinak poškodila, nebylo těžké ji znovu odlít. (VEČEŘA 2015: 28–29)

¹ Nejstarší ručně tištěná kniha, nejstarší papír a jiné záhady počátků tisku. *Čítárny: Příběhy, knihy, lidé* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/historie-knihy/nejstarsi-rucne-tistena-knih>
a

Pro tisk jedné stránky knihy bylo třeba litery složit a po dokončení zvoleného tisku stránek zase rozebrat neboli „rozbit“, přičemž se litery hned zase použily pro jinou sazbu. K tomu byli potřeba zruční a abecedy znalí řemeslníci, dále se tisk knih neobešel bez materiálu, na který se tisklo, nejčastěji tedy pergamenu a papíru, dostatečně pokročilé metalurgické technologie (CAVE, AYAD 2015: 96) a samozřejmě také tiskařské černi, která byla vytvořena vhodným smícháním mouru a loje. Při tisku se litery načernily a otiskly se na navlhčený papír. Toto finální stádium Gutenbergových experimentů se setkala s úspěchem a jeho způsob tisku se využíval dalších 350 let. (VEČEŘA 2015: 29)

Gutenbergovy experimenty však nebyly zadarmo. Trpělivý a odhodlaný vynálezce s nimi započal ve Štrasburku již v 30. letech 15. století a ani tehdy nebyl neúspěšný. Když se vrátil do rodné Mohuče, měl už jisté výsledky a díky tomu získal finanční podporu od bohatého měšťana, **Johanna Fusta** (přibližně 1400–1468). Zapomenout nesmíme ani na **Petera Schöffera** (přibližně 1425–1503), který byl rovněž jejich důležitým spolupracovníkem. Tito tři se podíleli na tisku vůbec první publikace, která byla tištěna za pomoci tiskařského lisu a pohyblivých liter: proslulé 42 řádkové bible, která „*představuje exkluzivní ukázkou stylů a formátů severoněmeckých liter*“ (CAVE, AYAD 2015: 98). Tištěna byla na ten nejkvalitnější materiál, Gutenberg, Fust a Schöffer přirozeně chtěli, aby jim jejich první tisk udělal řádné jméno. Jejich snaha se setkala s úspěchem, jelikož se všechny kopie bible prodaly na frankfurtském veletrhu v roce 1454. (CAVE, AYAD 2015: 98)

Knihtisk se v následujících desetiletích poměrně rychle rozšířil po celé Evropě. Jakmile techniku knihtisku tovaryšští učňové skvěle ovládali, oddělili se od svého mistra a odjeli zase o kousek dál, kde si otevřeli svou vlastní tiskárnu a vyučovali další budoucí tiskaře. Takto se tiskárny brzy objevily i v zahraničí, zejména západo-latinská Evropa se pyšnila na tehdejší poměry velkým počtem tiskáren. Poměrně rychle se knihtisk probojoval i do zámoří. (VEČEŘA 2015: 29)

Vše vyústilo v neobvyklou produkci tištěných knih, která byla do té doby naprosto nepředstavitelná. Než dospělo 15. století ke konci, většina dosavadních písemností a dosavadního vědění již byla převedena a vytištěna na papír. Tyto knihy, tzn. knihy, které vyšly

ještě před koncem 15. století, jsou nazývány inkunábule neboli prvotisk, přičemž mohlo jít o 35 000 vydání, celkem přibližně 15 až 20 milionů výtisků. (VEČEŘA 2015: 29) Jak velký pokrok to je, můžeme vidět, srovnáme-li to s čísly, které byly obvyklé do té doby. Běžný náklad býval totiž v 15. století menší než 250 výtisků a málokdy dosáhl 1000 výtisků. (MANGUEL 2007: 176)

Ačkoliv bychom mohli předpokládat, že byl Gutenberg coby autor přelomového vynálezu bohatým člověkem, pravda byla jiná. Při svých experimentech se silně zadlužil a Fust, který mu finance na experimenty poskytoval, požadoval splacení. Nakonec celý podnik Fust převzal, přičemž byl jeho manažerem Schöffer. (CAVE, AYAD 2015: 98)

Útěchou nám může být skutečnost, že kdybychom se zeptali žáka základní školy, kdo vynalezl knihtisk, v jeho odpovědi by určitě nezaznělo jméno Fust nebo Schöffer. Gutenbergovo jméno zůstává s knihtiskem dodnes neodmyslitelně spojeno.

Sociální důsledky vynálezu knihtisku

Kniha po vynálezu knihtisku přestala být tak exkluzivní jako v dobách, kdy se poutala ke čtecímu pultíku řetězem, aby toto velké bohatství nemohl nikdo zcizit. V porovnání s jinými důsledky, které vynález knihtisku pro společnost znamenal, je však tato skutečnost vedlejší.

Díky masové produkci knih, která odstartovala v polovině 15. století, se velice rychle šířily rovněž **ideály renesance a humanismu**. Vynález knihtisku měl dopad i na **způsoby mezilidské komunikace**, která se tímto způsobem velice zdokonalila a modernizovala. Velkou novinkou byla i **lepší přístupnost bible**, což mělo dopad na věřící, kteří takto dostali možnost číst si ve své vlastní bibli, popřípadě si ji sami vykládat, a posléze to srovnávat s tím, co slyšeli v kostele. Četba přestala být skupinovou záležitostí, hromadné předčítání se začalo vytrácet a ze čtení se stala **individuální činnost**. Dříve se při ručním prepisování knih často měnily a opravovaly celé pasáže knihy, nyní se tiskly stovky identických výtisků, které se ve stejném znění dostaly mezi čtenáře. To posílilo **normalizaci textu, ale také jazyka**. (VEČEŘA 2015: 30–31) Člověk se od malička učí napodobováním, pokud tedy stovky a tisíce lidí četli ty stejné publikace, přirozeně se přizpůsobili dané gramatice, a tím se vytvářela určitá jazyková norma.

Knihy byly tištěné jiným, novým způsobem, a díky tomu byl text **lépe uchován pro budoucí generace**. (VEČEŘA 2015: 30) Je pravděpodobné, že bez tohoto vynálezu bychom dnes o své minulosti nevěděli ani zdaleka tolik.

„*Sociální důsledky vynálezu knihtisku jsou srovnatelné s vynálezem písma,*“ píše autor ve své publikaci *Úvod do tištěných médií*. (VEČEŘA 2015: 30) Tato myšlenka je opravdu velice přesná, protože sériově vznikající knihy, které se staly v průběhu 15. století i následujících období přístupnější než jindy, velice pozitivně ovlivnily gramotnost. Knihy se staly **levnějšími**, mohlo si je tedy dovolit výrazně širší spektrum obyvatelstva.

Schopnost psát a číst se šířila stejně rychle jako jednotlivé výtisky, a tím se mírně **podlomila pozice učitele**. (VEČEŘA: 30) Gramotní jedinci se mohli učit sami podle knih a rozsah vědomostí, které bylo a je možné v knihách najít, od doby vynálezu knihtisku stále roste.

Další vynálezci

Johannes Gutenberg se sice obecně považuje za vynálezce knihtisku, nebyl ovšem ani zdaleka jediný, kdo se rozhodl učinit z myšlenky na sériové množení knih skutečností.

V souvislosti s vylepšením určitých tiskařských technik samotného Johanna Gutenberga se často zmiňuje jméno **Nicolas Jenson** (1420-1460). Byl to rytec z mincovny z historického města Tours na západu Francie, který byl v roce 1458 vyslán do Mohuče, aby studoval Gutenbergovy rané tisky. Tam podle všeho přišel na způsob, jak vylepšit techniku písmolijectví. Později se Nicolas Jenson usídlil v Benátkách, kde pracoval jako tiskař inkunábulí, a tam také vyřezal legendární latinkové písmo, kterému se dodnes žádné jiné nemůže vyrovnat.

Ve 40. letech 15. století experimentoval v Avignonu také německý tiskař s českým původem, **Procopius Waldvogel**. Polemizuje se o tom, že knihtisk vynalezl ještě před Gutenbergem, pro tuto myšlenku však nejsou žádné hmotné důkazy, například jím vytištěné knihy.

Laurens Janszoon Koster z Harlemu byl zase několik stovek let pokládán za holandského vynálezce knihtisku. Zmiňují rovněž **Johanna Mentelina**, který v roce 1460 vydal ve Štrasburku německou bibli. (CAVE, AYAD 2015: 96)

2.1.1.2 Aldus Manutius a změna podoby knihy

Na sklonku 15. století se staly Benátky centrem klasické vzdělanosti a bylo to právě tam, kde začala kniha dostávat podobu, která už se velice blíží té dnešní. Za tím stojí italský pokračovatel Johanna Gutenberga, humanista a učitel latiny a řečtiny **Aldus Manutius**.

K tiskařství se dostal díky svému životnímu povolání a poslání, učitelství. Při výuce mu nevyhovovaly příliš velké formáty knih, představoval si něco menšího, praktičtějšího, a tak si otevřel svou vlastní tiskárnu, aby pokračoval v tom, co začal Gutenberg, ale s jistými inovacemi. Ve své tiskárně nechával tisknout knihy v praktickém, výrazně menším formátu. (MANGUEL 2007: 178)

Aldusovi se v jeho podniku velice dařilo, těšil se oblibě a měl mnoho mecenášů, přátel a jiných sponzorů, kteří mu v jeho práci pomáhali. Jeho spolupracovníky byli například nadaný pisář **Bartolomeo Sanvito** (1435-1518), který vytvořil malé formáty, kardinál **Bembo**, jenž pro Alduse pracoval jako autor či redaktor, ale především známý řezač písma **Francesco Griffo**, který vymyslel sérii latinkových, řeckých a jiných fontů. Vytvořil například písmo Aldine neboli *italico*, které dnes známe spíše pod pojmem kurziva. Právě tímto písmem byla tištěna řada Aldusových knih, a to opět z praktických důvodů. Toto nakloněné písmo totiž šetřilo místo a jedna stránka knihy tak byla mnohem lépe využita. (CAVE, AYAD 2015: 109)

Kurziva však měla mít také určitý vliv na čtenáře. „Podle moderního anglického literárního vědce sira *Francise Meynella* kurziva zpomalila čtenářovo oko, a tím zvýšila jeho schopnost vnímat krásu textu,“ píše Alberto Manguel ve své knize Dějiny čtení. (MANGUEL 2007: 181)

Jeho největším projektem a úspěchem bylo vydání praktických vědeckých edicí klasických autorů, nejprve v řečtině takové autory jako **Sofokla**, **Aristotela**, **Platóna** a **Thúkýdida**, následně v latině **Vergilia**, **Horatia** či **Ovidia**. (MANGUEL 2007: 179)

Hned na samém počátku 16. století, po tom, co první Aldusovy výtisky sklidily velký úspěch, přišel tiskař s edicí kapesního vydání knih. Tím prakticky odpověděl na požadavky čtenářů, tehdy se množily i soukromé knihovny a manipulace s příliš velkými a těžkými knihami byla nepohodlná, čtenáři tedy volali po nějakém lepším řešení. (MANGUEL 2007: 180) Tyto kapesní knihy měly rozměr **osmerky neboli oktávu**, což je podle Encyklopedie knihy „třikrát na výšku přeložený arch s osmi potištěnými listy v tiskařské složce“² a byly tištěny kurzívou, většinou v poměrně vysokém nákladu tisíc výtisků, aby se snížily prostředky na výrobu.

V tomto momentě již knihy přestaly být symbolem bohatství a začaly být **symbolem intelektuality a vzdělanosti**. Jednalo se o jednoduché, prosté a elegantní výtisky bez drahých iluminací, které byly snadno přenosné, zejména tedy v porovnání s drahými rukopisy. Aldus nastavil příčku vysoko, jeho úspěch byl nebývalý, takže se velice rychle našli další tiskaři po celé Evropě, kteří jeho styl napodobovali. Ve Francii to byli například **Colines a Robert Estienne** (Paříž) či **Gryphius** (Lyon), v Nizozemí **Plantin** (Antverpy) a **Elzevir** (Leiden, Haag, Amsterdam, Utrecht). Dalších sto let se v Evropě tisklo ve velice podobném duchu. (MANGUEL 2007: 181)

Gutenberg tedy sice mohl za masovou produkci knih, ale byl to právě Aldus Manutius, který jim dal jejich dnešní podobu a tvar tak, aby kniha padla akorát do ruky a vášniví čtenáři si ji s sebou mohli libovolně přenášet.

Knihy tohoto pokrokového tiskaře obklopovaly velkou většinu jeho života, ale dokonce i po smrti. Když totiž zemřel, humanisté, kteří se zúčastnili jeho pohřbu, mu kolem rakve vystavěli jakousi hradbu z knih, které sám vybíral k tisku. (MANGUEL 2007: 181)

2.1.1.3 16. století a konkurence mezi nakladateli

První tištěné knihy i několik dalších „várek“, které následovaly po inkunábulích, se pyšnily velkou kvalitou, to se však mělo v následujících letech změnit. Jelikož nakladatelů přibývalo a všichni si pro sebe přáli co největší úspěch a prodejnost, přímou úměrou utrpěla právě kvalita

² Osmerka. *Encyklopedie knihy: Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Osmerka>

knih. Okolo poloviny 16. století bylo na výběr přibližně osm milionů tištěných knih, na konci 16. století se již fatálně změnil pohled tiskařů na knihu. (MANGUEL 2007: 181) Na druhou stranu mělo soupeření mezi konkurenty i pozitivní dopady, jak se totiž snažili vzájemně předstihnout s nejlepší cenou, knihy se stávaly přístupnými pro více a více sociálních skupin.

V tomto období se z knihy začala kromě umění stávat i komerční záležitost a mnoho nakladatelů pečlivě volilo, jaké tituly budou vydávat a jaké ne. Primárně jim šlo o to, aby se daná kniha prodávala a aby tak na ní měli patřičný zisk.

2.1.1.4 Knížky lidového čtení

V sedmnáctém století se začaly knihy objevovat dokonce i na ulici, a měli to na svědomí pouliční prodavači, kteří takto prodávali kramářské písničky a balady. Název *knížky lidového čtení* se objevil až v průběhu 18. století, odpovídá mu anglický název *chap-books* (MANGUEL: 183) nebo *popular prose romances*, ve Francii to byly *livres populaires*, v němčině *Volksbücher*.³ Dalo by se říct, že se jednalo o jakési předchůdce knih s měkkou vazbou.

Tyto knížky měly většinou rozměr osmerky, kterýžto název má i svůj význam. Z jednoho listu složeného naosmkrát se udělala šitá knížečka o 16 stránkách (MANGUEL 2007: 183).

Knížky lidového čtení byly určeny nejširší čtenářské veřejnosti ve městech i na venkově. Primární účel této literatury byla osvěta, výchova a pobavení. Byla to velmi oblíbená četba, proto byly knížky lidového čtení jasnou volbou všech knihkupců. O tom, že se prodávaly velice dobře, svědčí skutečnost, že najdeme mnoho historických výtisků této literatury v reedcích. Také se zdá, že se o knížky lidového čtení příliš nezajímala cenzura, proto se mezi lidmi těšily velké oblibě. Co se obsahu týče, v knížkách lidového čtení jsme si mohli často přečíst například příběhy ze starověku, častá byla i tematika evropské rytířské epiky od 12. do 15. století a objevovaly se rovněž pohádkové prvky. U nás se o knížky lidového čtení nejvýrazněji zasadil

³ Knížky lidového čtení. *Encyklopedie knihy: Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Kn%C3%AD%C5%BEky_lidov%C3%A9ho_%C4%8Dten%C3%AD

Václav Matěj Kramerius, v jehož nakladatelství **Česká expedice** tyto příběhy vycházely. Vzhledem k tomu, že kromě kramářských písní a náboženské literatury to byla jediná česky vydávaná literatura, jsou tyto knížky lidového čtení velice důležitým svědectvím české slovesné kultury.⁴

2.1.1.5 Paperbacky

Ve viktoriánské Anglii došlo ke zrodu mnoha důležitých záležitostí literárního světa. Kromě vzniku Asociace nakladatelů, Asociace knihkupců, Společnosti autorů, prvních obchodních agentur a utvoření systému autorských honorářů byla viktoriánská Anglie jakýmsi odrazovým můstkem právě také pro dnes tolik oblíbené paperbacky. (MANGUEL 2007: 184)

Knih ve velkém formátu se stále tiskly spousty, ale poptávka byla i po knihách, které by čtenář nemusel číst pouze uvnitř a v knihovnách. Lidé si chtěli své knihy nosit s sebou, brát si je třeba i na cesty, a tak vznikly v 19. století paperbacky, ohebné a skladné knihy s měkkou vazbou. Ty úplně první byly opět ve formátu osmerky, svázané do plátna a někdy také kryté papírovým obalem. Nešlo už o exkluzivní a okázalé svazky, ale jednoduché, praktické a minimalistické knížečky, které v sobě měly určitou eleganci. (MANGUEL 2007: 184-186)

Když se řekne *paperback*, mnohým se vybaví také jméno Tauchnitz. **Christian Bernhard Tauchnitz z Lipska** hrál v paperbackovém světě opravdu výraznou roli. V roce 1841 začal prodávat známé paperbackové edice, obsahující skvělé tituly klasické literatury, která sklidila velký úspěch. Z Lipska pocházel i nakladatel **Philipp Reclam**, který o 17 let později vsadil na jistotu a vydal dvanáctisvazkové paperbackové vydání Shakespeara v německém překladu a těšil se rovněž velkému úspěchu. V roce 1967 využil toho, že byla díla německých autorů mrtvých více než 30 let osvobozena od autorských práv a přišel s edicí *Universal-Bibliothek*, kde bychom mohli najít takové spisovatele, jako například Goetheho, Gogola, Puškina, Bjørnsona, Ibsena, Platóna či Kanta. Tato ediční řada byla velice oblíbená a zůstala dlouhou dobu na výši, a to přesto, že v Anglii a Francii vznikaly konkurenční paperbackové edice, jako například *Nelson's*

⁴ Knížky lidového čtení. *Encyklopedie knihy: Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Kn%C3%AD%C5%BEky_lidov%C3%A9ho_%C4%8Dten%C3%AD

New Century Library, Grand Richards's World's Classics, Collins's Pocket Classics, Dent's Everyman's Library. (MANGUEL 2007: 187)

Změna nastala až v roce 1935, kdy známý anglický nakladatel pracující pro firmu The Bodley Head **Allen Lane** přišel s úžasnou myšlenkou uvést na trh dobré a levné knihy kapesního formátu. To, co na trhu zatím bylo, ho neuspokojovalo, protože mezi paperbacky vévodila převážně braková literatura. Lane si přál, aby se na knihy nahlíželo jako na předmět denní potřeby, proto nechtěl, aby se prodej omezoval pouze na knihkupectví, ale jeho vize byla taková, že se budou prodávat i v kavárnách, čajovnách a trafikách. Tato myšlenka nenašla zprvu podporu ani v The Bodley Head, ani u jiných nakladatelů, kterým se zdálo nesmyslné prodávat Laneovi práva na knihy, které se jinak úspěšně prodávaly v pevné vazbě. Lane si však stál za svým a díky pevné vůli a neodbytnosti si nakonec svou edici vydobyl a po nějakém čase přemýšlení ji dal i vhodné jméno: **Penguin Books**. Poté se Lane sešel s **Cliffordem Prescottem**, nákupčím pro obchodní řetězec Woolworths, a navzdory prvotním Prescottovým pochybnostem se mu podařilo domluvit se s ním na prodeji prvního nákladu deseti *Penguin* titulů. Ani jeden z nich nelitoval, jelikož edice nakonec sklidila obrovský úspěch. (MANGUEL 2007: 187–189) Tuto oblíbenou paperbackovou edici klasiků vídáme v nepříliš změněné podobě dodnes.

I dnes jsou paperbacky často prodávanější než knihy s pevnou vazbou, důvody jsou pro to hned dva. Jednak je paperback často lehčí a skladnější, jednak se u nás může cena stejného titulu v pevné vazbě a paperbacku lišit až o sto korun, což už je dost výrazný rozdíl. Čeští čtenáři mají ve srovnání s těmi zahraničními tendenci cenit si více knih v pevné vazbě. „*Zatímco ve Spojených státech se ke knihám přistupuje pragmaticky a většina spotřební literatury vychází jako paperback, u nás je dobrá kniha pořád spojena s tuhou vazbou,*“ píše Martin Pecina ve své knize *Knihy a typografie*. (PECINA 2011: 91)

Tento český pohled na paperbacky se však v průběhu let výrazně mění. V článku na serveru iDNES.cz z 12. dubna 2014⁵ si můžeme přečíst o tom, že se Češi zase vrací k paperbackům, především na základě jejich nižší ceny.

V nakladatelství young adult literatury Yoli, která funguje pod společností Euromedia Group, zase vychází knihy výhradně v měkké brožované vazbě a jsou velice oblíbené. Je to známka toho, že uvolňujeme ve svých knihovnách místa i pro paperbacky, které jsou praktičtější, méně nákladnější a mnohdy více ekologičtější na výrobu, protože se na přebal knihy spotřebuje méně materiálů.

2.1.1.6 Elektronické knihy

Michael Stern Hart a Projekt Gutenberg

Historie elektronických knih se začala psát před bezmála padesáti lety, a to v roce 1971, kdy Američan Michael Stern Hart založil projekt s příznačným názvem: Projekt Gutenberg. Smyslem bylo volně a zdarma zpřístupnit společnosti knihy v elektronické podobě, a to tak, aby za možnost čtení těchto knih nemusel čtenář nic platit. Vytvořil jakousi digitální knihovnu, která obsahovala tituly, u nichž už vypršela autorská práva, tudíž mohly být přístupné čtenářům.

Prvních sto knih podnikavý Hart přepsal sám a pro další už získal pomoc a podporu dalších nadšenců, následně už šel počet elektronicky přístupných titulů rychle nahoru. V roce 1997 oslavil Projekt Gutenberg tisíc titulů, o pouhé dva roky později jich byly dva tisíce, do roku 2002 číslo ročně stoupl o tisíc dalších titulů a během sedmi následujících měsíců se počet titulů ještě zdvojnásobil. Myšlenka přístupnosti knih v elektronické podobě očividně nadchla spoustu lidí, kteří na projektu byli ochotni spolupracovat, což se s vynálezem internetu ještě více usnadnilo. Díky nadšení dobrovolníků fungoval projekt opravdu s těmi nejminimálnějšími náklady a dodnes zůstává nezaplatněný.

⁵ Češi znovu objevují paperbacky. Jsou totiž levnější a skladnější. *iDNES.cz* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/knihy-paperback-brozovane.A140411_164154_literatura_vha

To, že Hart svůj projekt pojmenoval po vynálezci knihtisku, není náhoda, hlavní myšlenka jeho projektu byla totiž velice podobná té Gutenbergově; nazval ji „*Replicator Technology*“ a spočívala v tom, že jeden dokument, který se zadá do počítače, bude možné replikovat, zkopírovat nespočetněkrát ve stejné podobě, čímž by se originální dokument dostal v identické podobě k dalším čtenářům, stejně jako se literami tištěná kniha dostala ve stovkách identických kopií do všech koutů světa. Na rozdíl od Gutenberga však Hart nepotřeboval tiskařský lis, ale kód, ve kterém by texty psal. Tím byl nakonec kód s úsměvným názvem *Plain Vanilla ASCII*⁶, který je natolik jednoduchý, aby ho přečetl pokud možno každý systém. V důsledcích to tak jednoduché není, ale v době svého vzniku bylo možné číst takto přepsané knihy na systémech jako Mac, Atari, Apple či Amiga.⁷

Dnes obsahuje Projekt Gutenberg více jak 60 tisíc titulů,⁸ mezi nimi i několik česky psaných knih, ale jejich čísla se zatím pohybují v desítkách. Na webové stránce tohoto projektu lze vyhledávat za pomoci speciálních filtrů, jedním z nich je například právě jazyk, což je velkou výhodou. Knihy lze stáhnout ve formátu .epub, .mobi pro čtečky Kindle, ale také číst online v HTML v poměrně příjemném a jednoduchém prostředí.

Elektronické čtečky

Elektronické knihy lze číst v počítači, mnoho lidí využívá k četbě elektronických knih také mobilní telefony nebo tablety. Zdaleka nejpříjemnější a nejpohodlnější volbou jsou elektronické čtečky.

Laicky řečeno: Zatímco displej telefonu, tabletu či počítače se musí neustále dokola obnovovat a skládá se ze spousty bodů, které září a při dlouhém čtení velice unavují oči, čtečka funguje na bázi elektronického inkoustu, který se „otiskne“ do displeje a obnoví se pouze ve chvíli, kdy „přemítneme“ stránku. Elektrickou energii využívá pouze v momentě, kdy se

⁶ Výraz *plain vanilla* se v angličtině používá pro označení nejjednodušší možné varianty něčeho; je to něco jednoduché a minimálně komplikované.

⁷ Project Gutenberg - obdivuhodná elektronická knihovna. *Lupa.cz: server o českém internetu* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z:

<https://www.lupa.cz/clanky/gutenberg-8211-obdivuhodna-elektronicka-knihovna/>

⁸ Project Gutenberg. *Project Gutenberg: Free eBooks - Project Gutenberg* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.gutenberg.org/>

překresluje stránka. Její displej je rovněž podsvícený ze stran a vyvolává pocit, jako když na stránky svítí například světlo lampičky, tudíž nesvítí přímo do očí a neunavuje je. Zároveň má čtečka opravdu velkou kapacitu a člověk si tak v kapse může pohodlně nosit několik stovek titulů. Výdrž baterie elektronické čtečky je dnes také vysoká, tudíž si na jedno nabití můžeme přečíst až několik knih.

První čtečky se objevily v roce 1998 a jednalo se o značky Rocket ebook, SoftBook a Cybook. (MARADA 2013: 24) Vzhledově se od těch nynějších nelišily až tak radikálně, byly pouze trochu silnější a masivnější, ale způsob zobrazení textu se příliš neměnil.

Zdokonaloval se samozřejmě displej, první čtečky totiž nebyly podsvícené, a docházelo rovněž i k úpravám funkce elektronického inkoustu. (MARADA 2013: 25–26)

Dnes je nejoblíbenější čtečkou Kindle od americké společnosti Amazon, a to zejména proto, že má širokou podporu u tvůrců e-knih. Při registraci na Amazon je možné si knihy rovnou ve čtečce vybrat a zakoupit, probíhají i různé akce a slevy, kdy je možné si koupit například předplatné, takže si čtenáři elektronických knih přijdou na své a zásoba četby jim nikdy nedojde. Další u nás velmi oblíbenou čtečkou je například PocketBook.

Čtečky jako hrozba papírových knih?

Často se polemizuje o tom, jestli je v důsledku nástupu elektronických čteček klasická papírová kniha v ohrožení. Toto téma je takřka srovnatelné se situací, kdy nastoupil knihtisk, klasické ručně psané knihy se ještě chvíli držely, ale jak plynul čas, písařů ubývalo a nových ručně psaných knih taktéž, takové srovnání by však nebylo úplně přesné. Ruční sepsání nebo vytištění knihy zabere dny, týdny, měsíce i roky práce, proto se pravděpodobně od této činnosti upustilo a přednost se dala tištěným knihám. Když však porovnáme vznik knihy psané na počítači a vytištěné do papírové podoby a vznik čistě elektronické knihy, rozdíl ve vynaložené práci není tak vysoký, aby byl důvodem, proč by se od papírových knih zcela upustilo.

Je to spíše otázka lidské touhy vlastnit předměty, mít něco hmotného, čemu říkáme náš majetek. Společnost však spěje k minimalismu, ať už dobrovolně nebo vlivem klimatických změn. Ze všech stran se na nás hrnou informace o tom, že naše planeta umírá a že bychom měli

měnit své konání, zpomalit produkci všeho (včetně knih, samozřejmě) a vystačit si s tím, co je, nepřispívat k další produkci hmotných statků na už tak přeplněnou planetu. To je podle mě skutečná hrozba papírových knih, ale ne všech – jen těch, které ještě nevznikly. Pokud opravdu začne papírových knih ubývat, nebude to proto, že by jim elektronická čtečka vzala jejich slávu, ale protože nebude zbylí. Elektronické čtečky nám sice neposkytnou příjemný pocit listování stránkami, ale zato je to velice ekologický koncept, který může ušetřit spoustu materiálu, takže mohou zprostředkovat zase jiný příjemný pocit: pocit, že šetříme přírodu. Spotřebovávají minimum elektrické energie a mohou v sobě ukrývat stovky knižních titulů, aniž by za oběť padly stromy.

Problematiku elektronické čtení rozebírá také Martin Pecina ve své knize *Knihy a typografie*, a to v příznačně označené kapitole *Přítomná budoucnost elektronického čtení*. (PECINA 2011: 51–79) Hovoří obecně o elektronické četbě jako o něčem, co je možné najít na internetu a co v dnešní době může vytvářet kdokoliv, kdo umí alespoň trochu psát.

To je podle mě velmi důležité hledisko, protože s rostoucí svobodou, obchodním trhem i lidskými požadavky se zdá, že dnes může vyjít opravdu všechno. Nejvíce se však hledí právě na vynaložené finance a práci při vzniku hmotné knihy, nakladatelé chtějí mít jistotu, že se kniha bude prodávat, proto odmítají vydat něco, u čeho nevidí potenciál. Kdyby však byla papírová kniha odsunuta na vedlejší kolej a její místo by zastoupila kniha elektronická, mohla by většina nakladatelství skončit a v elektronické podobě by si každý vydával své knihy sám a prodával je všem, kteří by byli ochotni je koupit. To se sice může zdát jako nepravděpodobný scénář, ale s tím, jaká síla dnes spočívá v sociálních sítích typu Instagram a Facebook, především však v jejich reklamě, se znalostí těch správných technik marketingu by se jedinci mohlo velice snadno podařit dobře prodávat něco, co by kvalitativně vůbec nebylo na výši, a přesto by si toho mnoho příjemců ani nevšimlo. To by mohlo postupem času mít vliv i na průměrnou úroveň naší kultury, proto by navzdory ekologickému hledisku elektronické četby papírové knihy měly vznikat stále dál, byť třeba v menším měřítku. Určitý filtr komise redaktorů a jiných pracovníků nakladatelství, jejichž rukama rukopis projde před uvedením na trh, je nezbytný. Bez tohoto prvku by bylo opravdu těžké zorientovat se v přívalu (elektronických) titulů, které by proudily ze

všech stran. I tak už je dnes těžké zorientovat se v (nejen internetovém) světě a vybrat si, co číst a do čeho raději vůbec nenahlížet.

„Dnešní čtenář se musí autoritou stát sám: vzít na sebe riziko, že se mu nepodaří oddělit zrna od plev a že ztratí orientaci a sejde na scestí. Předpokládá, že se bude mýlit, dokonce i to, že některé informace, které dostane, budou povrchní, zkreslené nebo neaktuální,“ píše autor. (PECINA 2011: 52–53)

Martin Pecina rovněž upozorňuje na nevýhodu elektronického čtení, a to z hlediska typografa, pro kterého jsou rozdíly mezi textem v knize a textem na čtecím zařízení (ať už se jedná o čtečku nebo displej počítače, tabletu či telefonu) nepřehlédnutelné. Největší problém vidí ve formátování, které se při konvertování typu dokumentů může výrazně změnit a vznikají kvůli němu nejednotně zarovnané řádky, mezislovní mezery a řeky, které mohou text nepříjemně narušit a poškodit tak jeho plynulost. Autor upozorňuje i na častou chybu, která se nepromítá ani v kvalifikačních pracích, a to jednoznačné znaky na konci řádku, které se mohou v elektronických čtečkách objevovat například vlivem změny velikosti nebo stylu písma. Záleží samozřejmě na úhlu pohledu, průměrný čtenář by si kvůli plynulosti textu nedělal starosti a záleželo by mu především na tom, aby se text dal číst a neztrácel svůj původní smysl. I to však autor trefně komentuje:

„Jistě, lidé si zvyknou na cokoli. Na zoufalé televizní programy, náhražky potravin, nekvalitní empéetrojky i nekvalitní digitální knihy. Úkolem nás odborníků je upozornit je, že mají požadovat co nejvyšší kvalitu, a naučit je takovou kvalitu rozeznávat. A vytvářet silný, permanentní tlak na výrobce hardwaru i softwaru a prodejce analogového i digitálního obsahu. Jinak místo trvalé progresse dospějeme do stavu totální degradace dříve samozřejmých hodnot.“ (PECINA 2011: 64–65)

Je tedy papírová kniha v ohrožení nebo ne? Focení a recenzování knih (zejména prostřednictvím Instagramu) je nyní novým životním stylem, který zplodil desítky knižních influencerů. Jejich úspěch a oblíbenost jen potvrzuje skutečnost, že papírová kniha dnes prožívá další zlaté období. Na těchto instagramových účtech se „obyčejné“ čtečky vyskytují málokdy, barevné a papírové knihy zde mají přednost. Přestože se čtečky díky své přenosnosti,

praktičnosti a ekologičnosti staly oblíbeným elektronickým zařízením a mnoho vášnivých čtenářů je má ve své knihovně na čestném místě, není tato elektronická vymoženost podle výše uvedené argumentace pro klasickou knihu zatím reálnou hrozbou. Co přinese budoucnost, není možné říct, ale na světě už od počátku historie knihy do dnešního dne vzniklo tolik knih, že i kdyby se právě teď naprosto zastavila produkce papírových knih, zbývalo by jich stále tolik, že by neměl žádný čtenář o knihy, které ještě nečetl, ani zdaleka nouzi.

A nakonec musím zmínit i skutečnost, že kniha je oblíbeným předmětem relaxace. Řada z nás má svůj vlastní rituál, bez kterého bychom neusnuli, a tím je právě chvilka s knihou, s opravdovou knihou, které při převrácení strany šustí listy, která voní a na kterou si musíme sami posvítit lampičkou, abychom ji mohli číst. Relaxace a pohoda, které při tomto rituálu vznikají, mají silnou spojitost právě s hmotným objektem, s knihou, se stovkami potištěných stran. Stejný pocit by nám tenké a jednotné tělo elektronické čtečky poskytnout nemohlo. Kniha navíc stále tvoří nezbytný bytový doplněk, málokdy najdeme katalog s nábytkem, kde by nebyla důležitou součástí místnosti velká knihovna plná knih různých velikostí a barev. Moderním technologiím navzdory se člověk zatím s klasickou knihou rozloučit neodhodlal.

2.1.2 Formát knihy

Nyní budu hovořit o formátu hmotné knihy, dále o tom, jak kniha vzniká a bez jakých procesů se neobejde, aby dosáhla takové podoby, v jaké ji dnes známe.

Struktura knihy a základní technické pojmy

V knihách *Knihy a typografie* (PECINA 2011: 89–96) a *Jak se dělá kniha* (PISTORIUS 2011: 47–49) si můžeme přečíst mimo jiné i o formální stránce knihy, jsou zde vysvětleny základní technické pojmy související se strukturou knihy. Aby bylo možné udělat si jasnou představu o částech, ze kterých se kniha skládá, vymezím nyní několik základních technických pojmů, které se týkají **vnější struktury knihy**, poté se zaměřím také na **vnitřní uspořádání knihy**.

- **Knižní blok** je laicky řečeno to, co najdeme uvnitř knihy, čili svázané a oříznuté stránky, zatím ještě bez desek. Do tuhé knižní vazby se poté knižní blok vkládá pomocí předsádky. Rozlišujeme mezi knižním blokem **lepeným** a **šitým**, přičemž knižní blok, který je lepený lepidlem, vyjde levněji.
- **Knižní vazba** je naopak jakýmsi obalem knihy, utváří její vnější část. Rozlišujeme **vazbu měkkou** a **vazbu tuhou**. **Tuhá vazba** má tvrdé desky, které mohou být potaženy kůží, plátnem nebo papírem. První dvě možnosti se používají u exkluzivnějších edicí, tou frekventovanější možností jsou lepenkové desky potažené papírem. Na knize s tuhou vazbou často najdeme i papírový přebal se záložkami, který bývá vyveden často v zářivějších a lákavějších barvách než desky knihy, je to ekonomičtější způsob, jak udělat knihu co nejlákavější, a zvýšit šance na její prodejnost. Tuhá knižní vazba je opatřena rovným či kulaceným hřbetem a mezi knižní blok a hřbet se zevnitř vkládá proužek látky, tzv. **kapitálek**. Někdy mají knihy v tuhé vazbě i tenkou záložkovou stužku. U nás nejčastěji používaný typ tuhé vazby má zkratku **v8** a má lepenkové desky potažené papírem. Najdeme ho většinou s výše zmíněným papírovým přebalem a knižní blok může být lepený nebo šitý. **Měkká vazba** je známá též pod pojmem **paperback**, o kterém jsem psala již v předchozí kapitole. Jedná se o papírové desky z tužšího kartonu, které mohou a nemusí mít záložku. Měkká vazba má zpravidla rovný hřbet a hladkou ořízku, která může být někdy i obarvená. Nejčastěji používaný typ měkké vazby u nás je znám pod zkratkou **v2**. Potištěné archy budoucí knihy jsou ve hřbetu slepeny lepidlem a následně vlepeny do papírového obalu z tuhého kartonu.
- **Předsádka** spojuje v knihách s pevnou vazbou desky s knižním blokem. Jedná se o dvojlist poněkud silnějšího papíru. Jedna část dvojlistu se přilepí ke knižním deskám, druhá část zase ke knižnímu bloku na jeho začátku i konci, předsádky jsou tedy nutné dvě.

Nyní se zaměřím na pojmy, které se týkají **vnitřního uspořádání knihy**.

- **Signet** neboli nakladatelská značka se většinou nachází na samém začátku knihy, čili na prvních stranách knižního bloku. Je to logo nakladatele, který knihu vydává. V knihách

se tato značka objevuje už od poloviny 15. století. Někdy neznázorňují přímo logo nakladatele, ale pouze edici.

- **Patitul** nebo také **předtitul** předchází titulní list a je to lichá stránka, která obsahuje všechny důležité základní údaje o knize, tedy její název, většinou bez podtitulu a často i beze jména autora. Najdeme tam například i název edice. Funkce patitulu je dvojí: **ochranná a estetická**. Funkce ochranná vznikla v období, kdy byly běžné velké a těžké knihy, které se často používaly a vlivem toho se časem poškodily. Mohlo dojít právě k vytržení knihy z desek, přičemž se často poškodila i titulní stránka, takže se začaly informace o knize uvádět zdvojeně, tudíž i na stranu, které dnes říkáme patitul. Estetická funkce patitulu zase spočívá v tom, že zpomaluje vstup do knihy. Bez stránky patitulu by začátek knihy mohl působit uspěchaně, „*čtenář potřebuje mít čas seznámit se s knížkou prostřednictvím vazby, předsádek, vstupních stran či vložené ilustrace, pomalu vplout do literárního díla.*“ (PECINA 2011: 94)
- **Hlavní titul** čtenáři poskytuje ty nejdůležitější údaje o díle: jeho název, jméno autora, opět název edice, často také nakladatele, místo a rok vydání. Nachází se na liché stránce knihy, to znamená na místě, kde by měly vždy začínat i všechny podstatné části knihy (nové kapitoly, vyprávění při změně vypravěče apod.), nicméně tato technika již není ve všech případech dodržována.
- **Frontispis** nebo **protitul** můžeme najít na sudé stránce, která leží proti stránce s hlavním titulem. Dříve obsahovala zpravidla ilustraci, fotografii, grafický list, mapu nebo portrét autora, dnes ji v knihách často nevidáme.
- **Dedikace**, česky **věnování**, také není povinnou částí knihy. Jedná se o jedno až dvou řádkový text, který lze umístit na sudou nebo lichou stránku na začátku knihy a obsahuje autorovo věnování, dedikaci knihy někomu.
- **Autorská tiráž**, známá též pod výrazy **impresum**, **copyrightová stránka**, **vydavatelský záznam** nebo **kolofon** obsahuje zpravidla ISBN, je-li knize přiděleno. Najdeme ji na sudé stránce v úvodní části knihy a kromě ISBN na ní bývá také seznam autorů a lektorů, poděkování sponzorům a copyrighty autorů, ilustrátorů a dalších, kteří se na knize nějakým způsobem podíleli.

- **Technická tiráž**, jednoduše **tiráž** nebo též **explicit** nám poskytuje technické údaje, jež knihu popisují, a jiné údaje, které musí být v knize povinně uvedeny. Mezi povinné údaje patří název knihy, jméno jejího autora, pokud jde o překladovou literaturu, tak i jméno překladatele a původní název díla, jméno a adresa nakladatele, jméno a adresa tiskárny, rok prvního vydání a ISBN. V tiráži bývají i nepovinné údaje, jako jméno odpovědného redaktora, autora typografické úpravy, editora, autorů doslovu, jazykové úpravy atd., počet stran, vydání, edice nebo například pořadové vydání knihy v nakladatelství. Dříve se na této stránce uváděl i náklad, to ale v posledních letech vymizelo, protože se často knihy tisknou „zkusmo“ v menších nákladech, a je-li tomu třeba, dělá se posléze dotisk. Tuto stránku najdeme na samém konci knihy, v případě snahy ušetřit místo může být rovněž na předsádce, knihy s měkkou vazbou ji mívají i na vnitřní straně obálky.
- Obzvláště u odborné literatury v knize najdeme i **obsah**, podle něhož se můžeme mezi stránkami snáze orientovat. Může být na začátku i na konci knihy.
- Odborná literatura se většinou neobejde také bez **rejstříků, soupisu vyobrazení** či **glosářů**. Abecedně seřazené rejstříky pojmů a klíčových slov mohou být dlouhé až desítky stran a dělíme je na **jmenné, věcné a místní**. Právě kvůli jejich rozsahu bývají sázené menším písmem a rozdělené do několika sloupců vedle sebe.
- V celé knize se může objevit i **vakát**, což je prázdná stránka. Bývá na začátku a konci knihy, ale často i v celém jejím průběhu, například mezi kapitolami. Podle Peciny je vakát velmi důležitou částí knihy, s jejíž pomocí se nám čte snáze a naše oči si mohou při četbě u vakátu odpočinout. Pecina vakát originálně připodobňuje k funkci *pianissima* v hudbě. (PECINA 2011: 174)

Tím jsem vysvětlila ty nejdůležitější části knihy vnitřního i vnějšího uspořádání, zbývá však ještě jeden důležitý pojem, který výše zazněl hned několikrát: **ISBN**. Tato čtyři tiskací písmena značí anglickou zkratku **International Standard Book Number** a jedná se o mezinárodní systém jednoznačného označování knih. Každá kniha má takto přidělený třináctimístný číselný identifikátor a o toto značení se v každé zemi stará Národní agentura ISBN. U nás má tato agentura sídlo v Praze v Národní knihovně. Třináct číslic za zkratkou ISBN odpovídá číslicím

v čárovém kódu dané knihy a je rozděleno do pěti skupin, které jsou od sebe odděleny pomlčkami.

První skupina, značená též slovem **prefix**, obsahuje tři čísla (identifikátory 978 nebo 979), která v mezinárodním systému čárových kódů, který známe pod zkratkou EAN, značí, že výrobek je knihou.

Další tři číselné skupiny mají různou délku a různý počet číslic. Druhá část číselného kódu tvoří **Id_{skupiny}** (identifikátor skupiny) společně s **prefixem** značí jazykovou oblast či stát, kde byla kniha vydána. Může obsahovat jednu až pět číslic.

Třetí část obsahuje dvě až sedm číslic a značí **Id_{nakladatele}**, čili identifikátor nakladatele, který knihu vydal.

Čtvrtá část ISBN značí **Id_{titulu}**, skládá se z jedné až sedmi číslic a značí pořadové číslo titulu v určitém nakladatelství.

Poslední skupina sestává pouze z jedné číslice a jedná se o jakousi pojistku proti chybě, kontrolní součet. Poslední číslo je totiž výsledkem, který automatické systémy vypočítají z předchozích číslic, takže pokud by se stalo, že bychom si chtěli vyžádat k půjčení či koupit knihu a špatně uvedli ISBN, systém by to poznal a upozornil nás na to. Můžeme si ho vypočítat i sami, stačí, abychom sečetli číslice na lichých pozicích s trojnásobkem součtu čísel na sudých pozicích, výsledek vydělili 10 a zbytek odečetli od čísla deset. (PISTORIUS 2011: 50–52)

Je-li ISBN 978-80-257-2298-5, sečteme čísla na lichých pozicích, čili $9+8+0+5+2+9$, což se rovná 33. Poté sečteme čísla na pozicích sudých, tedy $7+8+2+7+2+8$, což se rovná 34. (Nesmíme zapomenout nechat poslední, kontrolní číslici, tzn. v tomto případě číslo 5, stranou.) Výsledek součtu sudých číslic vynásobíme třemi, což dělá 102, přičteme 33, to dělá 135. Tento součet vydělíme deseti, výsledek je 13 a zbytek 5. Ten odečteme od číslice 10, vyjde nám 5 a víme, že jsme si ISBN zapsali správně, protože výsledek odpovídá kontrolní číslici.

Typografická úprava

Málokdo ze čtenářů si uvědomuje, že za kvalitní a dobře čitelnou knihou stojí také zručný typograf, který má na starost formát, zarovnání, styl písma či například design.

Co se zarovnání textu v knize týče, nejčastěji se používá **zarovnání do bloku**, kdy je text zarovnaný na obou stranách a vypadá tak přehledně a upraveně. U odborné literatury si můžeme často povšimnout nezarovnané sazby (z angl. výrazu *unjustified*), které se u nás říká **sazba na praporek**. Při této sazbě jsou pravé okraje textu nezarovnané, „rozevláté“, ale ideálně ne zase příliš. Při výběru tohoto způsobu sazby se musí typograf rozhodnout, zda bude chtít na koncích řádků dělit slova nebo ne. Sazba s možností dělení slov je ekonomičtější, jelikož má potom celkový rozsah menší obsah stránek. U beletrie vidáme spíše zarovnání do bloku, zarovnání na praporek se hodí spíše k odborné literatuře, popiskům obrázků nebo například u rejstříků. (PECINA 2011: 133)

Typograf nejdříve určí formát, číslování stránek knihy (paginace), které může být v záhlaví nebo v zápatí, dále také okraje stránek, jež mohou mít všechny stejné parametry, ale také se mohou lišit: tradiční pojetí je například takové, že spodní okraj je větší než horní. (PECINA 2011: 170–171)

Co se týče velikosti písma, o něm si lze udělat přibližný přehled podle knihy *Knihy a typografie*.

„Do rozměrné publikace patří velké písmo dvanáct nebo čtrnáct bodů, do kapesní knížky kolem devíti nebo osmi. Radši zvětšujeme řádkový proklad na úkor velikosti písma než naopak. Dostatečně proložený text působí elegantně, dovoluje písmu na stránce pořádně vyznít, zlepšuje čitelnost. Natěsnané řádky se čtou vždycky špatně, bez ohledu na to, jak veliký je text.“ (PECINA 2011: 171)

Jako základní tvary písma Vladimír Pistorius označuje **verzálky**, **minusky**, **kapitálky** a **kurzívu**. Verzálky jsou velká písmena neboli majuskule, minusky malá písmena neboli

minuskule, kurzíva je vpravo nakloněné písmo a kapitálky jsou velká písmena, ale kreslená na výšku minusek. (PISTORIUS 2011: 77–78)

Dále rozlišuje rovněž **patkové** (neboli **serifové**) písmo a **bezserifové písmo**. V knižní sazbě se podle něho více vyskytuje písmo serifové, patkové, jehož písmena jsou zakončena patkami (serify). Jejich funkcí je zpřehlednit text, protože „*serify zdůrazňují horizontální tok textu a usnadňují tak bezděčné sledování řádku.*“ (PISTORIUS 2011: 85)

Mezi nejčastěji používaná knižní patková písmena patří **Times Roman, Bodoni, Goudy, Garamond, Baskerville** a **Bookman**, mezi nejčastěji používaná bezserifová písmena, která můžeme najít spíše v textech s kratším řádkem, patří zase **Futura, Helvetica, Univers, Franklin Gothic, Gill, Avant Garde Gothic**. (PISTORIUS 2011: 86–88)

Tisk

Když je kniha typograficky připravena a v pořádku, přechází se k další podstatné části vzniku knihy: k tisku.

S příchodem moderních technologií a automatizace, která se projevila snad ve všech sférách našeho života, se od **knihtisku** přešlo k **ofsetovému tisku**.

„Ofsetový tisk je tiskovou technologií, při níž se tiskne tzv. z plochy. Předloha je přenesena na tiskové desky z tenkého kovu nebo plastu potažené citlivou vrstvou. Tmavá místa, jež mají být tištěna, přitom po osvětlení desek (a následném vyvolání) odpuzují vodu, ostatní místa na deskách vodu přijímají. Když po navlhčené desce přejezdí válec s mastnou barvou, zůstane barva pouze na místech nepřijímajících vodu. Odtud je pak přenesena na gumový válec a z něho na papír.

(...)

Ofsetový tisk umožňuje počítačovou přípravu stránek a je mnohem pružnější a flexibilnější než klasický knihtisk. Ofset porazil knihtisk nejen využitím této výhody, ale zejména relativně nízkou cenou.” (PISTORIUS 2011: 58–59)

Dále Pistorius mluví například o tom, že ofsetový tisk předčil i další tiskařské technologie, například **hlubotisk** či **světlotisk**.

Knižní obálka

„Výtvarníci a designéři rádi skuhrají, že vkus většiny je pokleslý, ale s tím se patrně nedá dělat nic lepšího než se osobně zasadit, aby láci a kýče přebila kvalita. Knižní grafik se snaží vnímání estetiky ve svém okolí formovat. Má k tomu jedinečný prostředek – médium knihy –, pomocí kterého působí na čtenáře. Nejlépe obálkou, kterou upravuje pouťově nebo kultivovaně, podle své náтуры, ale také volbou písma a prokladu, pečlivou sazbou, vkusnou ilustrací nebo jinou drobnou výzdobou. Může se to na první pohled zdát zanedbatelné, ale pět set tisíc znaků na knihu není tak málo, aby nemělo smysl aspoň se o to pokusit. Upravíme-li nějakou obstojně prodejnou knihu, můžeme tím ovlivnit vnímání desítky tisíc lidí, v případě světového jazyka rovnou miliony... a to přece není tak úplně špatné,“ komentuje knižní obálku autor publikace *Knihy a typografie* (PECINA: 22–23) a já nemohu nesouhlasit. Obzvláště v dnešní době, kdy se životní styl čtenářů knih nejvíce prezentuje na Instagramu, sociální síti založené na fotografiích a obrázcích, jsou přebaly knih velice důležité pro to, aby si kniha získala dostatečnou prodejnost. Vidět to můžeme i na nových vydáních staré klasické četby, které si svou krásnou obálkou, jež jde stylově a designově s dobou, přitahují stále více lidí, pokud ne z jiných důvodů, tak alespoň proto, že se kniha bude hezky vyjímat na jejich instagramovém profilu. Takto se často prostřednictvím reklamy dostávají do popředí i knihy, jejichž kvalita je zpochybnitelná, ale obálka se povedla mistrně. Rčení „Nesud' knihu podle obalu!“ dnes už málokdo bere v úvahu, což ale v době, kdy prodává vzhled, nikoho nepřekvapí.

Dříve vznikala návrh obálky na papíře, což byl jeden z důvodů, proč trvalo celkové vydání knihy déle, než tomu je dnes. Oproti tomu dnes už návrh i finální verze obálky vznikají na počítači, čímž se proces výrazně urychlil.

2.2 Nakladatelství a vydávání knih

V následujících kapitolách se zaměřím nejen na historii vydávání knih u nás, ale také na vymezení pojmu nakladatelství. Vysvětlím, jak nakladatelství funguje a jak vypadají práce spojené s vydáváním knih. Zaměřím se zejména na provoz a organizaci nakladatelství.

2.2.1 Historie vydávání knih v české zemi a další přelomové vynálezy

„V 16. století byla Praha městem rozvíjejícího se knihtisku a s ním spojené nakladatelské i knihkupecké činnosti. Tiskař a nakladatel byli často jednou osobou. V době předbělohorské působilo v Praze několik významných českých tiskařů a nakladatelů.“ Toto píše Jaroslav Šalda hned v úvodu kapitoly *Nejstarší čeští tiskaři* ve své učebnici pro budoucí knihkupce *Výroba knih*. (ŠALDA 1974: 15)

Dále Šalda uvádí důležité figury počátku českého tiskařství: **Jana Severýna z Kapí hory**, který vlastnil největší českou tiskárnu přelomu 15. a 16. Století, **Mikuláše Konáče z Hodíškova**, jenž se zasadil o pravidelné vydávání prvních zpráv, které se již blížily novinám, či jednoho z nejdůležitějších pražských tiskařů 16. století: **Jiřího Melantricha Rožďalovického**. Ten se proslavil zejména biblí „Melantriškou“, ale kromě toho tiskl rovněž slabikáře, kancionály či herbáře. Melantrichovu tiskárnu převzala další známá osobnost českého písemnictví, Melantrichův zeť, **Daniel Adam z Veleslavína**. (ŠALDA 1974: 15–16)

V 16. století bychom v českých a moravských zemích našli hned několik tiskáren **Jednoty českých bratří**. Jednalo se například o Bělou pod Bezdězem, Litomyšl, Mladou Boleslav, Náměšť, Luleč či Kralice, známé tajným tiskem šestidílné Bible kralické. (ŠALDA 1974: 16)

V době pobělohorské u nás nebylo příznivé období pro tiskařský průmysl, za třicetileté války jsme mohli najít v Praze pouze dvě tiskárny, a to **jezuitskou a arcibiskupskou**. Až v 18. století začalo tiskařům opět svítat na lepší časy a počet tiskáren se znásobil. Mezi větší české tiskárny patřily například **tiskárna Jiříka Labouna, tiskárna Karla Františka Rosenmüllera, tiskárna Jana Karla Jeřábka a tiskárna Karla Jana Hrabý**. Od tohoto období se počet nakladatelství na našem území pouze zvyšoval. V 19. století došlo k velkému rozvoji průmyslu a objevu několika nových technických vynálezů, například litografie (kamenotisku), hlubotisku či světlotisku, na konci 19. století byl světu představen také první písmenový sázecí stroj Monotype, na začátku 20. století přišla zase nová technika tisku: **ofsetová**. (ŠALDA 1974: 17–19) Neustále se vyvíjející technologie šla tiskařům vstříc a jejich práci jim usnadňovala stále víc a víc.

2.2.2 Provoz a organizace nakladatelství

Nakladatelství je zpravidla místo, kde se dává kniha na složitou cestu od autora ke čtenáři. Právě nakladatel dokáže z nemateriálního, v počítači psaného rukopisu vytvořit hmotnou knihu, která se posléze ocitne na pultech knihkupectví.

Podle Pistoria lze rozdělit práci nakladatelství na šest základních činností. Vyhledávání nových autorů, titulů a iniciace vzniku knih, které se budou dobře prodávat, se nazývá **akvizice rukopisů**. Důležitou činností je bezesporu **autorskoprávní agenda**, kdy nakladatelství zajišťuje právní ošetření vydání knihy; jedná se o licenční smlouvy nejen s autory, ale i s dalšími pracovníky nakladatelství, například s překladateli, typografy či tvůrci obálky. Před samotným tiskem je potřeba také řádná **redakční příprava**, čili „*pořízení přepisu, lektorské posouzení rukopisu, práce redaktora s autorem či překladatelem, typografické zpracování, korektury, přípravy rejstříku atd.*“ Dalšími činnostmi jsou samozřejmě samotná **výroba knih, marketingová příprava a propagace titulů** a nakonec **prodej**. (PISTORIUS 2011: 134–135)

Co se technologie nakladatelského procesu týče, Pistorius píše, že se samozřejmě neshoduje u všech nakladatelství a záleží na jejich velikosti, ale jako příklad určitého nakladatelského procesu uvádí praxi nakladatelství střední až větší velikosti, které zaměstnává přibližně 25 zaměstnanců a ročně vydá až 100 knih. Tento příklad prezentuje v následujících krocích:

1. Nejdříve redaktor či jiný pracovník nakladatelství, který navrhuje určitý titul k vydání, zadá do informační databáze údaje o titulu a přihlásí ho ke schvalovacímu řízení.
2. Na výrobní poradě se titul buď přijme a zařadí do edičního plánu, nebo se odmítne.
3. Následně se jedná o uzavření licenčních smluv s autorem a dalšími pracovníky, kteří se na díle podílejí.
4. Po uzavření smlouvy s autorem pracuje autor s redaktorem na rukopisu, autor provede první korekturu.
5. Hotový a finální rukopis je předán výtvarnému redaktorovi, který zároveň určí typografa.
6. Na titulu začne pracovat typograf a jeho návrh musí být posléze schválen na výrobní poradě.

7. Schválený návrh dále realizuje sám typograf nebo také typografické studio či technický redaktor, je proveden zlom a konečným výsledkem práce jsou podklady pro stránkové korektury.
8. Tyto stránkové korektury provádí autor, redaktor je sjednotí.
9. Po zlomu je znám počet tiskových stránek, dále se musí zjistit šířka hřbetu knihy, aby mohl typograf zajistit podklady pro tisk přebalu knihy.
10. Na výrobní poradě se určí datum vydání knihy, náklad, případně také doporučená cena.
11. Výrobní referent vybere tiskárnu a domluví výrobní cenu.
12. Když jsou dokončené stránkové korektury, redaktor rukopis předloží ke schválení a podpisu odpovědné osobě (např. šéfredaktor, nakladatel atd.).
13. Následuje přesun knih z tiskárny do skladu a domluva s distributory knih o způsobu dodání titulu.
14. Nakladatel organizuje křest knihy, autogramiádu a jinými způsoby knihu při vydání propaguje.
15. Po vydání následuje několik dalších důležitých akcí, jako například oznámení agentuře ISBN jméno autora a titulu, ohlášení vydání knihy 18 knihovnám stanoveným zákonem (tzv. ohlašovací povinnost), rozeslání autorských a recenzních výtisků, inzerce v časopisech, atd. (PISTORIUS 2011: 135–137)

Pracovníci nakladatelství

V nakladatelství můžeme najít pracovníky na různých pozicích, některé jsou zřejmé a pravděpodobně všeobecně známé, jiné se skrývají mezi stránkami knih a ne každý o nich ví. V následujících odstavcích tyto pracovní pozice představím a vysvětlím rovněž náplň jejich práce.

Mezi ty zřejmější patří **redaktor**, který navrhuje knihy k vydání, spolupracuje a komunikuje s autory, dále **výtvarný redaktor** a **technický redaktor**, kteří se podílejí zejména na typografii a vnějším vzezření knihy.

Při vzniku knihy je ale třeba mnoho dalších schopných pracovníků. **Výrobní referent** se stará o styk s tiskárnami a zprostředkování výroby a tisku knih a jejich dovoz. **Vedoucí odbytu** má na

starost odbytovou politikou nakladatelství, což znamená, že dojednávává odběratelské podmínky, sleduje placení faktur atp. Jemu podřízeným je útvar **Odbyt a fakturace**, kde se „*vyřizují objednávky, zpracovávají výkazy o komisním prodeji a vystavují faktury*“, pracovníci tohoto útvaru také posílají autorské a recenzní výtisky atp.

Velice důležitou figurkou je samozřejmě **propagační pracovník**, který knize vytváří reklamu, komunikuje s tiskem, zajišťuje inzerci a také zařizuje propagační akce. Sleduje rovněž recenze a společně s vedoucím odbytu hledá nové způsoby úspěšné propagace.

Co se úředních záležitostí týče, nakladatelství se neobejde ani bez **pracovníka pověřeného autorskoprávní agendou**, ale také schopných pracovníků **účetnictví a ekonomiky, vedoucí pokladny a sekretářky**.

Důležitost nesmí být ubírána ani **pracovníkům skladu**, kteří se starají o uskladňování knih, ale i jejich balení a zaslání poštou. (PISTORIUS 2011: 145–146)

Redaktor

Jelikož se tato práce v projektové části zabývá zejména procesem odevzdání rukopisu a úpravami na něm, je důležité, abych se podrobněji zaměřila na činnost redaktora, jehož práce je v tomto bodě vzniku knihy stěžejní.

Redaktor má za úkol akvizici titulů (viz výše), kromě toho musí stále aktivně vyhledávat potenciální autory a pracovat na vzniku nových titulů. Pročítá rovněž rukopisy, které autoři do nakladatelství zasílají.

Podle Pistoria by redaktor měl mít ve své konkrétní oblasti (například literatura faktu, dětské knihy, romantická četba atp.) široký rozhled, pokud je to redaktor překladové literatury, měl by mít dostatečné znalosti o dané oblasti. Také by měl být schopen opravit gramatické a faktické chyby. (PISTORIUS 2011: 143)

Každá kniha má svého **odpovědného redaktora**, což je redaktor, který se stará právě o danou knihu nebo knihy určitého autora. Odpovědný redaktor je, jak název napovídá, *odpovědný* za text, ale rovněž za uzavření autorskoprávních smluv, za všechny materiály, s jejichž pomocí se

knihy propaguje (anotace a jiné texty na obálce atd.), ale také za to, aby byly správně například korektury a aby se v knize nevyskytovaly nějaké špatné údaje, například v tiráži. (PISTORIUS 2011: 144).

Strategie nakladatelství

*„Základní strategií každého nakladatelství pracujícího s dlouhodobější perspektivou je nepřetržité hledání, udržování a rozšiřování vlastního místa na trhu – tzv. **tržní niky**, tržního prostoru vymezeného specifickým žánrem a způsobem distribuce. Nakladatelství by mělo tuto svou tržní niku neustále kriticky reflektovat a současně sledovat konkurenci ostatních nakladatelství, jejichž nika leží v blízkém sousedství, a také uvažovat o rozšíření vlastní niky. Nakladatelství musí vyhledávat zejména **dlouhodobé nosné programy**, které by přinesly nakladatelství stabilitu a zisk, a v rámci toho **pečovat o dobré perspektivní autory**.“* (PISTORIUS 2011: 146)

Pistorius následně uvádí několik příkladů dlouhodobých programů, jedná se například o program vydávání „*dějiny všeho možného*“, který realizuje nakladatelství Lidových novin, dále třeba nakladatelství Paseka a jejich osmnáctidílné *Velké dějiny země Koruny české* nebo detektivky Dicka Francise, které vydává nakladatelství Olympia. (PISTORIUS 2011: 146–147)

Propagace

Jak již bylo řečeno, propagace hraje v životě každé jedné knihy velkou roli. Dnes je vydávání knih poměrně velkým byznysem, proto je právě reklama a jejich propagace mnohem důležitější než kdy dřív. Vydávají se i knihy, jejichž potenciál není sám o sobě tak velký, ale prodejnost jim zajistí právě správná propagace a reklama.

Jak však upozorňuje Vladimír Pistorius, při propagaci knihy musí nakladatel správně odhadnout, kolik peněz může do reklamy vložit. „*Drahá propagace knihy, která sice prodej zvýší, ne však dostatečně, může být pro nakladatele ztrátová.*“ (PISTORIUS 2011: 150)

Pistorius dále píše, že největší pozornost musí nakladatel věnovat textům na obálce knihy. Text záložky připodobňuje k návnadě, na kterou chce nakladatel chytit čtenáře. (PISTORIUS 2011: 151)

V několika bodech Pistorius radí, jak udělat text na přebalu knihy či jejích záložkách co nejlákavější: neměl by obsahovat žádné nepodstatné informace a naopak by měl přinést něco nového, co čtenář ještě neví. Tento text zároveň nesmí prozradit pointu knihy ani příliš velkou část děje, čtenáře by měl navnadit a lákat k přečtení celého díla. Ze záložky nesmí ani prosakovat její autor, informace na přebalu musí působit objektivně, ale zároveň ne jako kritika či literárněvědní reflexe. Pistorius také doporučuje použít nějaký chytlavý citát z knihy, popřípadě nějaký pochvalný citát ze strany jiného autora. Rozsah textu, který se na obálku vejde, odpovídá přibližně 1200–1500 znaků a o napsání tohoto textu bývá často požádán právě autor, překladatel či editor. (PISTORIUS 2011: 151–152)

Dnes je nejčastější propagací ta, která využívá sociální sítě. Jednotlivá nakladatelství mají své facebookové a instagramové stránky, kde prostřednictvím fotografií a příspěvků propagují své novinky. Zároveň prostřednictvím těchto sociálních sítí vyhledávají recenzenty, což mohou být šikovní jedinci „na volné noze“, často třeba studenti, kteří rádi čtou a umí vytvářet zajímavé a hezké fotografie a recenze, kterými lákají k četbě určitého titulu další čtenáře. Nakladatelství si takto může vybrat knižní „influencery“: knižní recenzenty, knižní youtubery, či knižní blogery s velkým počtem sledujících a nabídnout jim spolupráci, ale fungovat to může i naopak, kdy osloví recenzent nakladatelství a nabídne spolupráci. Zda nakladatelství na spolupráci přistoupí, záleží zpravidla na tom, kolik sledujících má recenzent a jak velkou reklamou je tedy schopen nakladatelství poskytnout. Tato knižní spolupráce funguje tak, že recenzenti si mohou zdarma vybrat knížku, kterou následně prezentují na svém blogu, instagramovém účtu či youtube kanálu a tím jim dělají reklamu.

Radek Blažek tuto záležitost komentuje v podcastu Knižního klubu, v díle *Jak nakladatelství spolupracuje s blogery*. Mluví o tom, jak si vybírá recenzenty ke spolupráci: důležitá je pro něho originalita bloggerů, aby se jejich tvorba v něčem odlišovala, ale čísla jsou samozřejmě také důležitá. Někdy sice dělá výjimku, když v konkrétním blogerovi, byť třeba s menším počtem

followerů, vidí potenciál, ale nepopírá důležitost čísel, protože čím větší dosah mají příspěvky blogerů, tím větší je reklama. Důležitá je podle něho také aktivita, čili to, aby bloger přidával příspěvky pravidelně. Marketingový specialista Radek Blažek má tyto blogery na starosti za společnost Euromedia Group a hovoří o tom, že nyní takto spolupracuje asi se 40 blogery. Někteří jsou aktivnější, někteří méně, a to asi tak v poměru padesát na padesát: asi tak dvacet z nich si každý měsíc vyberou nějakou knihu a udělají jí recenzi, zbytek si vybírá méně často. Radek mluví také o tom, že občas sám oslovuje blogery a recenzenty, když se mu líbí jeho tvorba s tím, že ne vždy ale mají tito blogeri také o spolupráci zájem.⁹

2.2.3 Práce na rukopisech

Přijímání rukopisů

Kapitola *Přijímání rukopisů* je pro mou bakalářskou práci zcela nezbytná, protože se zabývá právě odevzdáváním rukopisů a jejich přijímáním (či odmítáním) v nakladatelství, což bývá první kontakt mezi autorem a nakladatelem.

Pistorius píše, že doba od rozhodnutí o vydání rukopisu do skutečného vydání zpravidla nemůže přesáhnout tři měsíce, protože je to proces poměrně složitý a navíc se musí nakladatel trefit v průběhu roku do té správné chvíle pro vydání knihy, aby kniha například „*nespadla do prázdninového odbytového vaku*“. Je nutné připravit ediční plány s dostatečným předstihem, u „*profesionálních nakladatelství se opírají zejména o: rukopisy, které si nakladatelství objedná u víceméně spolehlivých autorů; nové rukopisy kmenových autorů nakladatelství; rukopisy, o nichž se redakce dozví od svých externích spolupracovníků; překlady zahraničních knih objevených redakcí.*“ (PISTORIUS 2011: 98)

Podle Pistoria tvoří rukopisy zaslané do nakladatelství neznámými novými autory pouze malý podíl produkce. Dále ale připojuje několik rad pro začínající autory, kteří se chystají svůj rukopis zaslat do nakladatelství. Podle něho nemají jeden rukopis zasílat desítkám nakladatelství, protože tyto rukopisy redakce nečte. Zde není jisté, jak tuto radu myslí, protože je mi známo, že

⁹ Knižní klub: Jak nakladatelství spolupracuje s blogery. *Spotify* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2pSR548dnuMGljEIAeX9WB>

začínající autoři své rukopisy velice často posílají naráz do několika nakladatelství, sama jsem to tak udělala a znám řadu dalších autorů, kteří takto rovněž činili. Pistorius zřejmě má na mysli situaci, kdy by v adresátech bylo vidět množství e-mailových adres, kam autor rukopis zaslal, ale myslím, že většina lidí už dnes umí používat funkci skrytí adresátů. Pistorius dále píše, že redakce nečte ani rukopisy psané rukou, nevyžádané rukopisy (v papírové formě – tištěné na papír) nevrací a není potřeba tyto rukopisy nosit do nakladatelství osobně, naopak to nemusí působit nejlépe. Při zasílání poštou bychom měli uvést na rukopis i zpáteční adresu či adresu e-mailu, aby nakladatel věděl, kam zaslat odpověď. Většina nakladatelství si vyhrazuje lhůtu dvou až tří měsíců, v průběhu kterých autorovi odpoví, protože do nakladatelství chodí rukopisů poměrně velké množství a jejich čtení není jedinou prací redaktorů. Začínající autor by se dle Pistoria také neměl domáhat vysvětlení, proč nechtějí jeho rukopis vydat, protože „*nakladatelství není literární poradna, ale podnik, který se musí uživit*“ (PISTORIUS 2011: 99). Uvědomit si také musíme, že jsou rukopisy posuzovány subjektivně, tudíž skutečnost, že je v jednom nakladatelství rukopis odmítnut, neznamená, že ho už nepřijmou nikde jinde. (PISTORIUS 2011: 98–100)

Korektury

Korektury se provádějí obvykle dvoje až troje. **První** (známé též jako domácí) **korektury** provádí autor společně s redaktorem, přičemž se jedná o opravy stylistické, případné škrty či jiné změny na rukopisu. Výsledkem by měl být finální text, na kterém by autor ani redaktor již neměli provádět žádné stylistické či významové změny. Tento text se poté předává ke zlomu, po něm jsou provedeny tzv. **stránkové korektury**, kdy se řeší definitivní podoba stránek: opravují se pouze chyby zlomu (například chyby v dělení slov, řeky atd.) (PISTORIUS 2011: 110)

Po stránkových korekturách již kniha může putovat do tiskáren, poté dojde k výše popsanému formálnímu vzniku knihy a uskladnění. Ze skladu se postupně přesouvá na pulty knihkupectví a dále žije svým životem mezi čtenáři.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Pro účely praktické části své bakalářské práce jsem oslovila dvanáct publikujících autorů a požádala je o zodpovězení otázek. Bylo potřeba, aby se vybraní autoři shodovali nějakým prvkem, proto jsem se zaměřovala na ty, kteří mají přibližně od jedné do čtyř vydaných knih, některou z těchto knih ideálně vydanou v průběhu minulého roku, aby měli celkový proces vydání knihy v živé paměti a lépe se jim odpovídalo na mé otázky.

Znění otázek jsem přizpůsobila vlastním zkušenostem, podle kterých jsem sestavila několik otázek a provedla tzv. autorozhovor. Na základě tohoto „rozhovoru sama se sebou“ jsem nakonec pokládala autorům stejné otázky.

Znění otázek se může mírně měnit u jednotlivých autorů, nejčastěji podle toho, jestli autor napsal jednu nebo více knih, ale také dle toho, za jakých podmínek došlo k vydání knihy. Pro autory dvou a více knih jsou otázky naprosto totožné s těmi, které jsem použila při autorozhovoru, pro autory, kteří vydali zatím jednu knihu, je rozhovor o něco kratší. U autorů, kteří mají vydáno více než jednu knihu, zkoumám rozdíly mezi vydáním jejich prvotiny a vydáním další knihy, proto je rozhovor rozsahově delší.

3.1 Rozhovory s autory

Otázky jsem formulovala do elektronického dokumentu a zasílala je prostřednictvím e-mailu či sociálních sítí autorům, kteří souhlasili s tím, že na ně odpovědí. Odpovědi jsem ponechala v původní podobě, opravila jsem pouze gramatické chyby.

Výjimku tvoří rozhovor s Pavlem Barešem, kdy jsem text přepisovala z audionahrávky. U tohoto rozhovoru jsem autorovy odpovědi přepisovala bez přečeků či opakování, avšak tak, abych neporušila jejich původní smysl.

Mezi autory jsou tací, jejichž knihy vychází u nakladatelství s poměrně vysokou knižní produkcí (například nakladatelství spadající pod společnosti Euromedia Group či Albatros Media), ale i tací, jejichž knihy vychází u malých nakladatelství s menší knižní

produkcí (například Jota, Garamond či Pikador Books). Při představování jednotlivých nakladatelství uvádím rovněž přibližný počet knih, které má každé nakladatelství na kontě, aby bylo možné udělat si představu o jeho knižní produkci. Některá nakladatelství tento údaj zveřejňují přímo na svých webových stránkách, u nakladatelství spadajících pod Euromedia Group to bylo nicméně ztíženo skutečností, že si společnost tyto statistiky nevede u jednotlivých nakladatelství, takže jsem v tomto směru musela spoléhat na ne zcela přesné údaje z Databáze knih. Nejspolehlivějším údajem v tomto směru je počet vydaných knih společností Euromedia Group za rok 2018 (775 titulů) a 2017 (695 titulů) ze Zprávy o českém knižním trhu 2018/2019, vydané Svazem českých knihkupců a nakladatelů.¹⁰

Jelikož se s většinou autorů znám osobně nebo jsem se s nimi seznámila prostřednictvím jiných autorů, v rozhovorech se objevuje převážně tykání.

3.1.1 Knižní klub

Knižní klub je od roku 1992 součástí společnosti Euromedia Group. Nakladatelství není žánrově nijak vyhraněno, vydává českou i překladovou literaturu a v jeho repertoáru najdeme detektivky, romány pro ženy, science fiction, knihy pro děti a mládež i historické romány. Funguje rovněž jako zásilkový obchod, přičemž mají členové Knižního klubu nárok na slevy a jiné výhody.¹¹ Nakladatelství Knižní klub má na kontě více než čtyři tisíce vydaných knih.¹²

Vzorový autorozhovor

Magdalena Mintová píše humorné romány pro ženy a je autorkou knih Falešný román a Falešný sňatek. V létě tohoto roku vyjde pravděpodobně i závěrečný díl „falešné trilogie“, Falešný pohřeb.

¹⁰ Zpráva o českém knižním trhu 2018/2019. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

¹¹ Knižní klub. *Databáze knih*: <https://www.databazeknih.cz/> [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/knizni-klub-96>

¹² Knižní klub - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/knizni-klub-96>

Jak dlouho jsi psala svou první knihu?

Přibližně tři měsíce. Během jednoho až dvou měsíců jsem to tak sepsala, pak jsem si to po sobě ještě několikrát četla a upravovala.

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Nejdřív jsem se obrátila na známou redaktorku z jiného nakladatelství, která se mnou komunikovala, když jsem poprvé ve čtrnácti letech něco napsala a obeslala s tím několik nakladatelství. Nakonec jsem ze své knihy „vyrostla“, takže jsem o vydání a dokončení původně plánované série ztratila zájem. S redaktorkou jsme se domluvily, že kdybych napsala něco jiného, ozvu se jí. Když jsem tedy dopsala *Falešný román*, oslovila jsem ji znovu a ona se na text podívala a instruovala mě ohledně některých úprav, takže mi pomohla rukopis pročistit, někdo jiný na vyšší pozici v daném nakladatelství však nakonec knihu odmítl s tím, že má nereálný happyend, takže jsem ji odložila stranou a zkusila to znovu asi po roce. Našla jsem na internetu soupis všech nakladatelství a napsala jim hromadný e-mail, zda přijímají rukopisy. Pokud odpověděli kladně a rukopis si vyžádali, poslala jsem jim ho.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Přesně v číslech nevím, ale pár jich bylo. Často odpověděli, že vydávají pouze překladovou literaturu nebo že se jim kniha nehodí do edičního plánu. Jednou jsem se marně zaradovala, protože mi psali, že by knihu rádi vydali, ale až v následujícím e-mailu se ukázalo, že by to bylo na mé vlastní náklady, což pro mě coby studentku samozřejmě nebylo možné.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

V říjnu 2016 jsem rukopis odeslala, v prosinci jsem měla první pozitivní odezvu právě od Euromedia Group, ale s tím, že to ještě není stoprocentně jisté, že bude ještě schůze jakési komise, a pak až bude rozhodnuto. Na začátku června 2017 jsem obdržela ten finální e-mail o tom, že se kniha bude vydávat, krátce nato mi přišel e-mail i od mého odpovědného redaktora, kde mi vysvětloval, co bude dál: smlouva, korektury, volba obálky atd.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Změny v obsahu knihy po mně nechtěl žádné, ani se nic neškrtalo, byla tam však jedna poměrně velká změna, a to fakt, že se kniha nakonec rozdělila na dva díly, protože byla sama o sobě příliš rozměrná. Takže z *Falešného románu* byl nakonec *Falešný román* a *Falešný sňatek*.

Určité změny jsem každopádně prováděla už tehdy krátce po dopsání knihy, a to podle rad mé známé redaktorky z jiného nakladatelství, takže originální rukopis už trochu pozměněný byl. Víím, že jsem tam měla pár faktických chyb, ale taky mi tenkrát redaktorka radila, abych věci konkretizovala. Původně v knize nebylo označené žádné město, bylo to zkrátka jakési české anonymní město. Stejně tak jsem nikdy nepsala konkrétní finanční částky a označovala jsem je neurčitě, takže jsem na rady redaktorky při úpravách konkretizovala města a finanční částky, třeba za nájem bytu, při nákupu atd., aby to působilo víc realisticky. Ale jinak jsem žádnou výraznou změnu, třeba v příběhu, dělat nemusela, šlo spíše o detaily, ale důležité detaily.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Knihu jsem měla pojmenovanou už od jejího dokončení *Falešný román* a tak to také zůstalo. *Falešný sňatek* pro druhý díl po rozdělení celého rukopisu na dvě části jsme dali dohromady společnými silami.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Návrh obálky mi poslali do emailu bez nějaké předchozí konzultace, jak by mohla třeba vypadat, ale mně se okamžitě líbila, tak nějak jsem ji dokonce viděla i ve svých představách, takže jsem to hned nadšeně odsouhlasila.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Asi pět měsíců, křest *Falešného románu* byl v druhé polovině listopadu a kniha vyšla na trh už v první polovině.

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustila do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou iniciativu?

Ano, druhý díl už byl vlastně hotový, takže se ještě před pokřtěním *Falešného románu* mluvilo o tom, že by to mohla být trilogie, a já bych tudíž mohla dopsat ještě jednu knihu. Když mi to navrhli, prakticky hned jsem souhlasila, nadchlo mě to.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

K prvnímu setkání s mým odpovědným redaktorem došlo na křtu první knihy, čili přibližně půl roku po podepsání smlouvy. Viděli jsme se pouze na moment, komunikace probíhala zejména v e-mailech, prvně jsme si sedli a řešili děj posledního dílu trilogie až přibližně rok po podepsání první smlouvy s nakladatelstvím.

Komunikovala jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radila ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracovala zcela samostatně a o knize začala komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Se svým odpovědným redaktorem jsem se zprvu o některých detailech třetího dílu radila, ale o několik měsíců později, když jsem se do psaní pustila naplno, už jsem s ním moc nekomunikovala a dopsala to samostatně.

Jak dlouho po odevzdání tvého dalšího rukopisu jsi obdržela reakci odpovědného redaktora?

Ozval se do týdne, čili v druhé polovině prosince 2019 s tím, že by mi měl přibližně do dvou týdnů dát nějaké první reakce, další e-mail přišel až dva měsíce na to, v polovině února. Obsahoval rukopis, okomentovaný s návrhy na úpravy a informaci, že by má kniha podle všeho měla vyjít letos (2020) v létě nebo těsně po něm, čili v září.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

V případě *Falešného sňatku* určitě, protože už byla kniha hotová, i když jsem tam dělala ještě malé stylistické úpravy a sem tam nějaké drobnosti, ale už to zkrátka bylo hotové a připravené.

Co se týče *Falešného pohřbu*, tam je to naopak o hodně složitější, psaní mi trvalo déle. Začala jsem někdy na začátku léta 2018, pak nárazově psala v srpnu, ale to byla první verze, kterou jsem nakonec odložila a začala psát znovu, protože to nebylo ono. Rok jsem se k tomu vždycky nárazově vracela, ale nemohla jsem psaní vhodně spojit se školou a prací, takže jsem v zimě 2019 přestala pracovat a knihu dopsala. Zatím se mi zdá proces vydání další knihy složitější a pomalejší, než těch prvních dvou. Ale jinak bylo samozřejmě vydání další knihy snazší v tom, že jsem již nemusela shánět nakladatele, v tomto směru byla ta nejtěžší část – najít někoho, kdo by mi knihu publikoval – již hotová.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním dalšího rukopisu a dnem vydání tvé další knihy?

U *Falešného pohřbu* to zatím vypadá na rozmezí šest až deset měsíců od odevzdání rukopisu, ale to zatím nelze s určitostí říct.

Máš pocit, že se tě snaží tvůj odpovědný redaktor motivovat k další tvorbě?

Ano, sama od sebe bych se například k napsání *Falešného pohřbu* nerozhoupala, takže motivace k dalšímu psaní a povzbuzení tam bylo. Teď jsem byla ještě ze strany nakladatelství oslovena ohledně další mé rozepsané knihy, z níž jsem četla úryvek na autorském čtení, a budu ji v nejbližší době rozpracovávat. Nedávno jsem byla také oslovena, abych napsala povídku do tématické sbírky, takže motivace a podpora v tvorbě je tam vskutku velká!

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Propagace je určitě na sociálních sítích, za tím účelem mi i poradili, abych si založila vlastní stránku na Facebooku a poskytli mi bannery, někdy i krásné fotky mých knih k použití na FB stránce. Jinak byla knížka na plakátech v metru, v obchodním domě Luxor na Václavském

náměstí jsem si při křtu Falešného sňatku všimla i nalepených bannerů na zemi, na podlaze. V časopise Luxor se mnou také vyšel jeden rozhovor. Dále různé akce, jako právě křty, besedy na Světě knihy spojené s autogramiádou, autorské čtení v kavárně. Probíhaly například i soutěže, kde byla kniha cenou pro výherce. Reklamu jsem měla díky kontaktům také ve svatebním katalogu, pro který občas něco píšu. Nakladatelství mi poskytlo balíčky po dvou knihách (Falešný román + Falešný sňatek) a o ty pak soutěžili čtenáři svatebního katalogu.

Rozhovor s Emmou Riedovou

Emma Riedová píše historické romány a je autorkou knih Pařížské rekvie a Královské intriky. V současné době pracuje na souboru historických detektivních povídek.

Jak dlouho jsi psala svou první knihu?

Přibližně deset měsíců.

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Vše zařizovala moje máma, protože jsem tou dobou byla na Erasmu v Paříži. Nejprve nabídla knihu vydavatelství, pro které dělala korektury překladů, ale vydavatelství nemělo zájem. Nicméně jsme si alespoň ujasnily, že není vhodné posílat jen ukázky či části knihy, ale rovnou celý rukopis. Následně máma vyhledala vydavatelství, která vydávají ženské romány a/nebo historickou beletrii, a většinu z nich obvolala – u několika dostala zamítavou odpověď už rovnou po telefonu se zdůvodněním, že vydávají jen překladovou literaturu. Do zbylých rozeslala celý rukopis v .pdf spolu s mnou předem připraveným e-mailem. V některých vydavatelstvích je zajímal i můj životopis. Měla jsem dojem, že vydavatelství bylo velké množství, více než deset, ale e-mailovou komunikaci mám v současné době jen s šesti, včetně Euromedia, kde můj román nakonec vyšel.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Nejméně tři telefonická odmítnutí přímo, e-mailem dvě: Jedna ve smyslu, že vydávají hlavně překladovou beletrii, jedna ve smyslu, že jim kniha nevyhovuje ani žánrem, ani literární úrovní. Jinak bez odpovědi.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Po osmi měsících. Že se jim můj rukopis líbí a mohli by ho zařadit do redakčního plánu a zda si můžeme zavolat.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Ano, hlavně stylistické (modernizace stylu – odstranění přechodníků, jmenných tvarů přídavných jmen apod.). Po obsahové stránce zmírnit brutalitu jedné scény, jinak obsahově nic (nebo si to nevybavuji).

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Domlouvali jsme se s nakladatelem, nabízela jsem několik názvů, které jim nevyhovovaly. Nakonec je vybraný název opravdu hodně kompromisní.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Ano, nabídli mi čtyři návrhy obálky, bohužel tři z nich neseděly k obsahu (vzhled hrdinky, doba děje), takže jsem vybírala hlavně tak, aby obálka odpovídala obsahu knihy. Následně mi vyšli velmi vstřícně v úpravách obálky, aby byla historicky přesnější.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Sedm měsíců. (Zaslání v září 2012, odsouhlasení v červnu 2013, na trh v lednu 2014.)

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustila do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou iniciativu?

Ne, druhou knihu jsem měla v té době už rozepsanou, ale schválení první knihy bylo pro mě významným impulsem k tomu ji dokončit.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Podle e-mailů to vypadá tak, že v červnu 2013 mi potvrdili zájem (12.6.2013 ji schválili k vydání) a osobně jsme se podle všeho sešly s editorkou až v prosinci 2013. (Hlavním důvodem té prodlevy bylo to, že se kniha měla vydat až v lednu, v prosinci jsem jim měla přinést rukopis vytištěný, dost jsme spolu ale komunikovaly e-mailem – stylistické úpravy, název, podpis smlouvy apod.) Já navrhovala schůzku už v létě 2013.

Komunikovala jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radila ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracovala zcela samostatně a o knize začala komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Komunikovala jsem s redaktorkou i v průběhu, ale na psaní to nemělo velký vliv. Poslala jsem jí i rozepsaný rukopis a konzultovala jsem hlavně tvary vlastních jmen a cizí slova (knihy se odehrává ve Francii).

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržela reakci odpovědného redaktora?

Já teď mám trochu nepořádek v tom, jestli jsem odevzdávala celý rukopis, nebo jen část, ale zdá se, že už přibližně tři měsíce po odevzdání.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Bylo méně změn v rukopisu, ale reálně to asi rychlejší nebylo.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé *druhé* knihy?

Našla jsem e-mail, že jsem odevzdala rukopis v březnu 2015, ale to musel být asi vytištěný, elektronicky jsem ho odevzdala celý v říjnu 2015 a kniha vyšla v září 2016 (schválena byla na konci května 2015).

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Primárně je to moje iniciativa (myslím, že kdybych už nic nenapsala, nebude na mě nijak naléháno), námět i žánr je zcela moje volba, ale to, že píšu další knihy, je odpovědnou redaktorkou přijímáno pozitivně. Když se osobně vidíme, tak se ptá, zda na něčem pracuji. V posledních měsících jsem s redaktorkou komunikovala o právě vznikající knize a vždy mi vyjadřuje podporu.

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Nemám úplné informace o propagaci ze strany vydavatelství, ale největší propagace se mé první knize dostalo prostřednictvím katalogu KK a prezentací na Světě knihy (beseda, autogramiáda), také se mnou dělali z KK rozhovor, který pak publikovali on-line (nevím, zda i někde v tištěné podobě). Určitě došlo také k propagaci na FB. Nemám Instagram, takže nevím, zda i tam. U druhé knihy to byl asi hlavně katalog KK. Z mojí strany: zřízení webových stránek s informacemi o knihách a s články o tématech souvisejících s dobou děje, FB účet, spolupráce s blogerkami, autorská čtení (u *Královských intrik* jedno, u *Pařížského rekviem* dvě), soutěže ve spolupráci se spřátelenými blogy a weby.

3.1.2 Ikar

Nakladatelství Ikar se zaměřuje především na ženské čtenářky, kterým přináší bohatý výběr českých i světových romancí, společenských románů či memoáru. Od roku 2000 funguje pod společností Euromedia Group.¹³ Na kontě má přes tři a půl tisíce vydaných knih.¹⁴

¹³ O nakladatelství. *Ikar* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.ikar.cz/#o-nakladatelstvi>

Rozhovor s Karolinou Mikšíkovou

Karolina Mikšíková je autorkou blogu a stejnojmenné facebookové stránky Karolina: Život, na který metr nestačí. Na základě této stránky vznikla i stejnojmenná kniha humorných povídek ze života na vesnici.

Jak dlouho jsi knihu psala?

Knihu jsem napsala prakticky ve volných chvílích na telefonu. Zhruba polovina příběhů už byla předtím zveřejněna na mém blogu, takže moc práce jsem s tím neměla. Odhaduji to maximálně na čtyřicet hodin čistého času.

Jakým způsobem jsi po dopsání knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

To jsem měla bohudík úplně bez práce, nakladatelství mě oslovilo samo.

(Následující dvě otázky nebylo nutné zodpovědět.)

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Je důležité říct, že moje kniha není žádné literární veledílo. Redaktorka mi pár kapitol doporučila vynechat – příběhy nezapadaly do konceptu knihy. Jiné zásahy do textu ale neprobíhaly.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Tím, že píšu na Facebooku stejnojmenný blog, byl název knihy jasný.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Ano, komunikace probíhala na jedničku. Obálku jsme společně konzultovaly jak s ilustrátorkou, tak s redaktorkou. Na ilustrátorku, Barboru Balgovou, narazila odpovědná

¹⁴ Ikar - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/ikar-cr-15>

redaktorka Anna Urbanová a troufám si říct, že lépe jsme vybrat nemohly. Bára je vtipná, pracovitá a neuvěřitelně mi sedla i jako člověk. O tom, že má obrovský talent, asi mluvit nemusím...

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Osm měsíců tuším...

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Přibližně do čtrnácti dnů.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Anna Urbanová už z nakladatelství odešla, neumím si úplně představit pracovat na další knížce s někým jiným. Přišlo pár návrhů na spolupráci s dalšími autory satirických knížek, ale nějak mě to neláká.

Žije se mi dobře s pocitem, že si knížku koupilo přes deset tisíc lidí, ohlasy jsou na ni víceméně pozitivní. Nerada bych tak sklouzla k tomu, že budu vařit z vody a budu se snažit být za každou cenu vtipná.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

V tomhle jsem špatná, nechtěla jsem ani to, aby běžela reklama na sociálních sítích, sama vím, jak mě obtěžuje, když mi na sociálních sítích vyskakuje reklama na něco, co mě nezajímá. „Špatné“ bylo to, že kniha vyšla před Vánoci, prostor k masové propagaci tak zcela pochopitelně dostali ověření autoři bestsellerů. I tak jsem to ale bez propagace dotáhla do poličky „bestsellery“, což byl pro mě – kor před Vánoci – obrovský úspěch.

Abych ale nebyla úplně negativní, nakladatelství zařídilo skvělý křest knihy, zpracovalo záložky, plakáty.

Rozhovor s Lenkou Sadvarovou

Lenka Sadvarová je ilustrátorka a kreslířka a své komiksy pravidelně zveřejňuje na blogu Supermatka a facebookové stránce Malá máma. Právě díky tomuto komiksu ji oslovilo nakladatelství Ikar a domluvilo se s ní na vydání komiksové knihy Malá máma.

Jak dlouho jsi knihu tvořila?

Knih je sbírkou komiksů, které předtím vycházely na internetu téměř dva roky.

Jakým způsobem jsi po dokončení knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Z nakladatelství mě oslovili sami. Redaktorku předtím na mé komiksy upozornila moje kamarádka, která řešila vydání své vlastní knížky, a předala na mě kontakt. Týden po prvním kontaktu přišla nabídka, že knihu opravdu zařadí do edičního plánu, že se nápad líbí vedení.

(Následující dvě otázky nebylo nutné zodpovědět.)

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvé knize? Jaké?

Ne.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Název byl daný, podtitul vymyslela editorka, já jej schválila.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Souhlasila jsem s tím, že obálku připraví grafička. Diskuze nějak neproběhla, bylo to pro mě překvapení před vydáním. Naštěstí příjemné. Grafickou podobu vnitřku knihy jsme ale s grafičkou průběžně řešily.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Trvalo to zhruba osm měsíců.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Myslím, že jsem vše až do vydání řešila na dálku, přes e-mail a telefon. Takže setkání bylo až na vydání knihy. Na křtu, čili přibližně po osmi měsících.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš tvořit něco dalšího?

Je to na mně.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

Měla veřejný křest, byla v propagačních katalozích nakladatelství, měla banner na stránkách nakladatelství, příspěvky na sociálních sítích.

3.1.3 Yoli

Nakladatelství Yoli je zaměřeno na young adult a new adult literaturu, čili literaturu pro mládež a dospívající. Vydává české i překladové knihy.¹⁵ Na kontě má Yoli k letošnímu roku přes sto dvacet vydaných titulů.¹⁶

Rozhovor s Annou Musilovou

Anna Musilová píše knihy žánru young adult a je autorkou knih Černooká a Tamařino souhvězdí.

¹⁵ Yoli. *Yoli: Na křídlech příběhů* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.yoli.cz/>

¹⁶ Yoli - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/yoli-24496>

Jak dlouho jsi psala svou první knihu?

Dlouho, asi čtyři roky, protože jsem ji několikrát přepracovávala. A velkou roli hrálo taky to, že jsem byla ještě na střední škole, měla jsem před maturitou a neměla čas věnovat se tomu pravidelně každý den. Psala jsem spíš nárazově, někdy dvakrát týdně, a pak třeba až po dvou měsících.

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Stoupla jsem si před knihovnu a dívala se, jaké knihy tam mám a kdo je vydal. Pak jsem ty nakladatele obepsala. Neměla jsem ponětí, jak to funguje, že je ideální najít si nakladatele, který vydává věci podobné těm, co píšeš, takže jsem to posílala i tam, kde teď zpětně vidím, že to nemělo cenu ani zkoušet.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Spíš mi hodně nakladatelů vůbec neodpovědělo, pak asi čtyři napsali, že vydávají jenom překladovou literaturu a s jedním jsem o vydání jednala, ale nakonec taky „složili zbraně“. Nebylo to nic pro ně, prý. Ale dali mi spoustu užitečného feedbacku.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Rok, rok a půl? Napsal mi Jiří Popiolek, který v Euromedii přijímá (nebo odmítá) rukopisy s tím, že knihu pošle před komisi s posudkem, který ji doporučuje k vydání. O samotné publikaci pak ale vždycky rozhoduje víc lidí. A napsal, že musím čekat. Než se komise vyjádří, trvá to i měsíce.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Například deníkové části, které byly kompozičně umístěné až mezi epilog a poslední kapitolu. To říkal, že k tomu má kompozičně problém, že je to takový přílepek k celku. Knížka je totiž psaná v er formě a ty deníkové zápisky byly samozřejmě v ich formě. Takže nakonec se části deníků rozesely mezi kapitoly. Hrdinka odjela studovat do zahraničí, to měl být moment na

konci knihy, to se mělo odtajnit až na konci. Udělala se změna, že se to odtajnilo hned na začátku, ale čtenář neví, proč hrdinka odjíždí, a dozvídá se to až postupem knihy.

Také chtěl, abych to přesadila z USA do Čech. Nevadilo mu ani tak to prostředí jako fakt, že hrdinka byla Američanka. Vžít se do mentality cizí národnosti, ke všemu když člověk nikdy v Americe nežil, je vždycky náročné a podle redaktora má taková kniha, navíc u nezkušeného mladého autora, tendenci působit dvojrozměrně, neautenticky. Jinak mi nechal víceméně volnou ruku.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Původní název byl *Černobílá*, kvůli hlavní „záporače“, ale všichni v redakci rukopis začali nazývat *Černooká* a už si nemohli zvyknout na to, že by to mělo být jinak. Nejdřív jsem z toho byla rozpačitá, s *Černobílou* jsem pracovala několik let, ale nakonec jsem jim dala za pravdu, *Černooká* dávala smysl a zároveň šlo o zajímavější a chytlavější název.

Jak probíhal proces výběru obálek knih? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

To se mnou moje redaktorka řešila hodně, ale se slečnou, se kterou jsme o obálce jednali, jsme se nakonec nedohodli, neprošlo to přes komisi, takže se na poslední chvíli hledala jiná ilustrátorka. A protože nás tlačil čas, nějaké extrémní nároky jsem si nekladla. Naštěstí ve velkých nakladatelstvích jsou lidi, kteří vědí co dělají a jaká grafika bude pro kterou cílovou skupinu nejlépe fungovat, takže mě tolik neděsilo, že jim dávám volnou ruku. Dopadlo to dobře, s obálkou jsou spokojení čtenáři i já.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že ti tvou první knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Bylo to zhruba devět měsíců.

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustila do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou iniciativu?

Navrhovali mi to hodně, pořád se ptali, jestli už píšu něco dalšího, ale já zároveň věděla, že něco chci napsat a nápad už jsem měla, takže to bylo tak trochu od obojího.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Přibližně po pěti měsících, měli jsme společnou schůzku v kanceláři.

Komunikovala jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radila ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracovala zcela samostatně a o knize začala komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Vůbec, kontaktovala jsem ho až po dopsání knížky a po tom, co jsem to po sobě několikrát přečetla.

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržela reakci odpovědného redaktora?

Asi měsíc po tom, co jsem rukopis odevzdala.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Bylo to jednodušší, už jsem věděla, s kým co řešit, už to pro mě nejsou cizí lidi, spíš dobří známí, moje redaktorka je teď dokonce moje dobrá kamarádka. Samotné psaní už mi taky zabralo míň času, zhruba půl roku, s editacemi rok. Asi to bylo tím, že jsem měla větší představu o struktuře příběhu, řešila jsem ho s redaktorem v průběhu, takže i samotná redakce po odevzdání zabrala míň času.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé druhé knihy?

Půl roku.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Motivuje mě, zároveň na mě ale netlačí. Oba upřednostňujeme kvalitu nad kvantitou, ví, že začnu psát, až budu mít co říct. Psát jen proto, aby se psalo, je kontraproduktivní a výsledek je většinou nic moc, to nechce ani jeden z nás.

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Jde o Young Adult literaturu, takže cílovka je primárně na sociálních sítích – propagace se tedy orientovala tím směrem. Zároveň proběhl křest, společné čtení na profilu Yoli, do kterého se zapojila řada čtenářů, na jaro plánuju různé besedy a autorská čtení.

Rozhovor s Theem Addairem

Theo Addair započal svou spisovatelskou kariéru sérií dvou knih s LGBT tematikou, Muffin a čaj a Koláčky a spiklenci. Minulý rok mu vyšla také první kniha z fantasy série Ve stínu Oskeruše, Na kraj světa, letos se chystá vydání dalšího dílu Čtyřměstí. Tato fantasy série nevychází u nakladatelství Yoli, ale u plzeňského nakladatelství Laser-books.

Jak dlouho jsi psal svou první knihu?

Verzi, kterou jsem poslal do nakladatelství, jsem psal přibližně šest týdnů.

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněl nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Porozhlédl jsem se po internetu, která nakladatelství vydávají knihy podobné žánrem a cílovou skupinou, a dvě z nich jsem postupně oslovil.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Doslovně vzato vlastně žádná, protože to první nakladatelství má takovou praxi, že odpovídá jen v případě, že má o rukopis zájem – záporné odpovědi neposílá. Takže tou zápornou odpovědí bylo, že můj e-mail zůstal dva měsíce bez reakce.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Trvalo to zhruba dva měsíce a šlo o spíše předběžně kladnou odpověď. Pan redaktor mi napsal, že se mu rukopis velmi líbí, ale aby ho mohl doporučit, musel bych zapracovat jednu komplexnější změnu.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Ano, šlo o požadavek, aby se děj knihy odehrával v Česku. To byla jediná zásadní a větší změna. Pokud jde o další změny, už šlo o drobnosti – slovo tuhle, slovo tamhle, jedna kapitola chtěla trochu proškrtat a zkrátit.

Knize jsi dal název ty sám, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

V tomhle případě nakladatelství můj pracovní název přijalo jako finální.

Jak probíhal proces výběru obálek knih? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Redaktorka mi nejdřív poslala ukázky prací několika ilustrátorů, abychom se domluvili na stylu. Po dohodě o ilustrátorce mi poslala první skicu k odsouhlasení. Měl jsem k tomu drobnou připomínku, kterou vzali v úvahu a kresba se mírně upravila.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Kdybych bral definitivní a oficiální „ano“, tak maličko přes půl roku. Pokud bych počítal už tu první předběžnou odpověď od redaktora, tak rok a měsíc. Byla tam ještě prodleva, když jsem rukopis upravoval a pak čekal na rozhodující schválení.

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustil do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou iniciativu?

Navrženo snad přímo ne, spíš šlo o občasnou otázku, jestli bych nechtěl napsat pokračování. Já jsem mezitím pořád pracoval na fantasy *Ve stínu oskeruše*, ale vrtalo mi to hlavou a nakonec jsem se rozhodl v Muffinu pokračovat.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Jestli si dobře vzpomínám, tak před vydáním knihy vůbec. Vše jsme řešili online. Setkali jsme se myslím zhruba po týdnu, na narozeninách nakladatelství Yoli.

Komunikoval jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radil ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracoval zcela samostatně a o knize začal komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Děj jsme předem ani v průběhu nijak neřešili, redaktorka se začala věnovat až dokončenému rukopisu.

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržel reakci odpovědného redaktora?

Vzhledem k tomu, že knihu zařadili do edičního plánu až zhruba osm měsíců poté, co jsem poslal rukopis, začali jsme s redaktorkou pracovat na redakci až po pár měsících, ale smlouvu na knihu jsem dostal prakticky obratem po zaslání rukopisu.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Samotný proces schválení vydání knihy byl nesrovnatelně rychlejší. A určitě mi přišla spolupráce s redaktorkou plynulejší, už jsem věděl, co mám čekat, taky jsem se už v prvním

draftu snažil vyhnout věcem, které jsem opravoval v *Muffinovi*. Takže bych řekl, že i to bylo o něco snazší.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé *druhé* knihy?

Asi osm měsíců, bylo rozhodnuto, aby druhý díl vyšel zhruba rok po prvním.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Občas se zmíní, ale já ani tolik motivovat nepotřebuju.

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Sdílení na sociálních sítích, soutěže o knihy, nakladatelství posílá booktuberům recenzní výtisky, zajišťují vlastní akce (křest knihy, beseda apod.) nebo účast na větších akcích (Svět knihy, Humbook apod.). Nemám samozřejmě srovnání s jinými nakladatelstvími, ale v téhle oblasti nemůžu nakladatelství nic vytknout, naopak. Myslím, že v téhle části mi pomohli vysoce nad očekávání.

3.1.4 Fragment

Nakladatelství Fragment vzniklo v roce 1991, tehdy ještě pod názvem Jan Eisler. Od roku 2007 již nese dnes známý název Fragment a od roku 2014 je součástí společnosti Albatros Media. Není vyloženě žánrově vyhraněno, vydává například leporela, populárně-naučnou literaturu, knihy pro děti a mládež, ale i slovníky. V posledních letech se zaměřuje na vydávání literatury pro mládež. Na kontě má Fragment zatím více jak 2700 vydaných knih.¹⁷

¹⁷ Fragment: O nás. *Fragment* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.fragment.cz/c/o-nas/>

Rozhovor s Alžbětou Bílkovou

Alžběta Bílková vyhrála se svou knihou Z kouře a kamene Fragmentem vyhlášenou literární soutěž Hvězda inkoustu, díky čemuž byla kniha i vydána. V první třetině tohoto roku odevzdala rukopis druhého dílu série a kniha by měla vyjít v průběhu podzimu letošního roku (2020).

Jak dlouho jsi psala svou první knihu?

Z kouře a kamene jsem psala asi měsíc. Plus mínus dva týdny. To byl tedy první draft, který jsem dopisovala celou noc před uzávěrkou a posílala hned druhý den do nakladatelství.

Jakým způsobem jsi po dopsání knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Měla jsem už víc věcí napsaných z předchozích let, ale pořád jsem čekala, kdy s nimi budu spokojená natolik, abych je poslala dál. Pak jsem objevila soutěž u nakladatelství Fragment s tématem urban fantasy s tím, že pokud ji člověk vyhraje, pak mu rukopis vydají. Tak jsem se to rozhodla zkusit. Tím pádem jsem se vyhnula „konvenčnímu“ vydání knihy. Místo toho jsem dorazila na vyhlášení soutěže a dostala první místo.

(Následující dvě otázky nebylo nutné zodpovědět.)

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Bez toho se to neobejde. Původní rukopis byl hodně otevřený, počítala jsem s tím, že bude mít víc dílů. Redaktorka se mi v průběhu měnila, takže to bylo trochu hektické. Moje druhá redaktorka mi poradila příběh zkrátit a poupravit tak, aby kniha působila jako stand alone, čímž tedy trochu utrpěl konec knihy, který se mnohým zdál uspěchaný. Ale já sama za sebe vzhledem k tomu, že jsem byla v jednu chvíli při předělávání v časovém presu, jsem s tím ve výsledku spokojená. V dané situaci to nemohlo dopadnout lépe. Také mi měnila některé anglicismy (což je v podstatě drobnost) a pomohla mi přidat víc akce (původně jsem se hodně rozebírala v psychologii postav, na což mi napsala, že se obává, že to tolik nebude čtenáře bavit).

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Název byl původně můj pracovní, ale nakonec zůstal.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Redaktorka mi napsala a poslala i návrhy, jakou by měli představu, jak by obálka měla vypadat a jestli s tím souhlasím. Já sama jsem řekla, že rozhodně nechci žádnou z postav na obálce. Inspirací pro moji obálku byla trilogie knih Zlomená země od N.K. Jemisin. Redaktorka mi pak poslala vyhotovený návrh, z kterého jsem byla naprosto nadšená a říkala si, že mi nemohli vybrat lépe.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

V podstatě rok, z čehož skoro půl roku byl čas na redakci. Bohužel to bylo v době, kdy jsem měla hodně věcí do školy a řešila některé osobní věci, takže na samotném rukopise jsem začala pracovat někdy v srpnu a začátkem listopadu jsem pak odevzdávala hotový rukopis. Následovala ještě korektura a finální korektura v sazbě, ale to už byly vážně jen drobnosti.

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustila do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou iniciativu?

Tak napůl. Měla jsem rozpracovaný druhý rukopis a potkala se s šéfredaktorem Fragmentu na Světě knihy, kde jsem se ho rovnou zeptala, jestli by měli zájem o další můj rukopis. A asi čtrnáct dní na to se mi ozvala moje redaktorka, jak jsem na tom, že se dozvěděla o tom, že pracuju na druhém románu. Takže spíš moje iniciativa, ale pak už se nakladatelství doptávalo, jak to se mnou vypadá.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

V obou případech to bylo asi měsíc po odevzdání - nebo spíš měsíc po vyhlášení výsledků soutěže a asi měsíc a půl potom, co jsem odeslala druhý rukopis. Ale to je vždycky otázka, jak rychle rukopis přečtou... Po setkání jsme pak dodržovali e-mailovou korespondenci.

Komunikovala jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radila ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracovala zcela samostatně a o knize začala komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

S redaktorem jsem začala komunikovat až po odevzdání, nebo spíš první verzi jsem odevzdala bez komunikace, s druhou verzí už jsme něco řešili, ale to byl jen detail, a teď budu dělat třetí verzi, protože pořád tam není všechno dořešeno... Takže podle toho budu i komunikovat s redaktorem.

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržela reakci odpovědného redaktora?

Přibližně měsíc, měsíc a půl.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Rozhodně ne. Ráda bych řekla, že to bylo snazší, nebo stejné – stejně jako u první knihy jsem se sešla s redaktory, dala si nějaký plán, a pak na tom sama začala pracovat a předělávat. Možná to bylo snazší v tom, že mi toho redaktorka (zatím) moc faktického nevytkla na rozdíl od prvního rukopisu, kdy jsem musela půlku předělávat úplně komplet. I když je fakt, že mě nakonec nakladatelství „přimělo“ vyškrtnout dvě postavy, které se v rukopisu nyní mihnou jen letmo, přičemž dříve měli samostatné kapitoly a rozvinutou backstory, kvůli čemuž jsem vyškrtala půlku původního rukopisu a uzpůsobila ho pouze k dvěma hlavním postavám místo ke čtyřem.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé *druhé* knihy?

Kniha by mi měla vyjít na podzim, snad koncem září/října a rukopis jsem ve „finální“ verzi odevzdala teď začátkem března. Ještě tedy budou korektury a redakční úpravy, ale ve výsledku je to přibližně půl roku od odevzdání až k samotnému vydání.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

Vím, že na oficiálním facebookovém profilu o mně vyšla zpráva, pak jeden dva příspěvky a stejně tak na Instagramu. Ale upřímně jsem doufala ve větší spolupráci, popřípadě ve větší reklamu. Knihu také dostalo několik knižních blogerů, ale v porovnání s tím, kolik reklamy nyní dostávají knihy, které mají vydat, tak to bylo nicotný. Když jsem se na to ptala redaktorky, napsala mi, že by bylo nejlepší, kdybych si knihu snažila zpropagovat sama, takže jsem z toho byla docela v deziluzi. Na druhou stranu mě vždycky kontaktovali, jestli bych nechtěla napsat nějakou storku do jejich aplikace Storki, nebo krátký příběh na pokračování do StoryMe, popřípadě jsem byla i pozvaná na HumbookStage.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Ani ne. Po vydání knihy u mě nastala krize, možná z toho, jak rychle jsem rukopis ve výsledku musela přepisovat a odevzdávat, takže jsem si musela dát od toho všeho pauzu. A když jsem začala znovu psát a zjistila, že by z toho zase mohla být nějaká kniha, zastavila jsem na Světě knihy šéfredaktora Fragmentu a zeptala se, jestli by měli o další rukopis zájem, načež mi asi po měsíci napsala i samotná redaktorka, jak to se mnou vypadá. Pak už jsem měla i větší motivaci knihu dokončit a zkusit nabídnout k vydání.

Rozhovor s Kateřinou Šardickou

Kateřina Šardická je autorkou detektivního románu Zmizení Sáry Lindertové, se kterou vyhrála v literární soutěži Hvězda inkoustu, kterou vyhlásilo nakladatelství Fragment. V současnosti pracuje na další knize.

Jak dlouho jsi psala svou první knihu?

Přemýšlela jsem nad ní asi tři měsíce, další tři měsíce ji psala a čtyři měsíce editovala za pomoci redaktora poté, co byl rukopis přijat. Je to poměrně nekonečný a dlouhý proces, co se přesně nedá spočítat ani definovat. Pro mě psaní začíná první myšlenkou a mezi tou a kapitolou jsou třeba jen dlouhé měsíce převalování nápadů v hlavě a na papíře.

Jakým způsobem jsi po dopsání knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

U mě došlo k poměrně nestandardní situaci. S rukopisem jsem se hlásila do soutěže Hvězda inkoustu, kterou vypisuje každoročně nakladatelství Fragment. Vítězný rukopis má zaručenou publikaci, takže jsem šla do soutěže s tím, že ji prostě zkusím, někdo si rukopis přečte a třeba to vyjde.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Právě ke specifčnosti situace žádná.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Rukopisy se odevzdávaly na konci ledna, během dubna mi přišel e-mail, že jsem mezi třemi nejlepšími, a v květnu jsem se dozvěděla, že jsem vyhrála. Že se rukopis porotě líbí a není na něm tolik práce. Já tam však viděla práce mraky a později přidělený redaktor samozřejmě taky.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Jistě, navrhoval. Pomínu pravopisné chyby a stylistické nedostatky, to uteče každému. Pomohl mi příběh rozebrat na kousičky a říct si, jestli funguje tak, jak má. Je to detektivka, což

znamená, že jsem si musela dát pečlivý pozor na práci s dávkováním informací a stop čtenáři. A to se mi na první pokus samozřejmě nepovedlo. Společně jsme pak hledali motivaci pro jednotlivé scény a vodítka a trochu pozměnili závěr, který byl v první verzi uspěchaný, vzhledem k deadline soutěže. Takže můj redaktor mě naučil se na ten příběh ne dívat jako autor, ale jako čtenář. A trochu si s tím pohrát.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Název jsem vybrala já už při první verzi a během procesu jsme se shodli, že je tak výstižný, že není třeba ho měnit. Podle mě je prostě trefný, vystihuje celé téma i linku knihy.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Navrhla jsem grafikovi pár témat, co by se na obálce mohla objevit a zpátky dostala asi osm návrhů. Každý byl jiný, ale ten, co nakonec zvítězil, byl jasný favorit. Rozhodla jsem se pro něj já, redaktor a myslím že i všichni ostatní okamžitě.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Přesně rok, což jsou podmínky soutěže Hvězda inkoustu. Na Světě knihy jeden rok vítěze vyhlásí, na tom příštím se křtí.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

K prvnímu osobnímu kontaktu s odpovědným redaktorem došlo po měsíci nebo šesti týdnech, nepamatuju si to přesně. Ale byla to několikahodinová schůzka nad rukopisem, kde jsme probrali jeho postřehy a návrhy změn.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

Pokud vím, tak reklama proběhla skrz sociální sítě a weby Fragmentu i Albatrosu. Kniha byla vydána jako reading copy pro několik blogerů a knižních influencerů, co ji dostali darem

s předstihem a postarali se o promo na svých kanálech. Velmi mi pomohl i Humbook, který se postaral o první rozhovory a šíření knihy dál.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Půl na půl. Já samozřejmě chtěla psát dál a redaktor se začal ptát ve vhodnou chvíli, jak se na to cítím a společně jsme si stanovili plán, jak nejlépe si rozvrhnout práci na rukopisu. Takže to byla moje i jeho motivace.

3.1.5 Host

Nakladatelství Host vzniklo v roce 1996, původně se zaměřením na poezii a literárněteoretické knihy, dnes již Host vydává žánrově rozmanité tituly české i překladové literatury. V posledních letech se také snaží posílit repertoár sci-fi, fantasy či young adult literatury. Vydává přibližně sto padesát titulů ročně¹⁸, na svém kontě má toto nakladatelství více jak tisíc titulů.

Rozhovor s Pavlem Barešem

Pavel Bareš je autor sci-fi série Kronos, u které zatím vyšly dva díly, Projekt Kronos a Kronovy děti. Letos v dubnu mu bude vycházet další kniha Meta a v současnosti pracuje na třetím díle Projektu Kronos.

Jak dlouho jsi psal svou první knihu?

Trochu blbě se to defínuje, protože jsem ji psal dohromady asi čtyři roky, ale s velkýma přestávkama, takže čistýho psacího času tam určitě bylo míň, ale od doby, kdy jsem to začal psát, až po dobu, kdy to bylo udaný u nakladatele, to byly čtyři roky s tím, že tam možná byla nějaká roční a půlroční pauza, takhle dohromady.

¹⁸ Host: O nás. *Host* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/o-nas/>

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněl nakladatele, který by ti knihu mohl vydat? Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Vím, že jsem si tehdy prostě našel nakladatelství na netu, protože jsem valně sám úplně netušil, znal jsem jich jenom pár, takže jsem si našel nějaký archiv; je nějaká stránka, kde vypisují všechny aktuální nakladatele a prostě jsem takhle lovil ty, který mi připadaly nějakým způsobem zajímavý nebo povědomý, a potom jsem to posílal jim, ale poslal jsem to strašně málo lidem a hrozně málo nakladatelům, myslím, že jsem mohl odeslat třeba deset e-mailů a odpověď mi přišla, myslím, že ze dvou, obě záporný, a teď si nevybavím, který to přesně bylo nakladatelství, ale jedna byla pěkná, zdvořilá, záporná s tím, že prostě nemají místo v edičním plánu, protože to bylo malý nakladatelství. Potom s nějakým nakladatelstvím jsme si to párkrát přehodili, ale ta komunikace byla celá taková trošičku pofidérní, s velkejma pomlkama a nakonec to prostě úplně vyšumělo.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Ta kladná odpověď přišla v době, kdy já už jsem to hledání vlastně sám úplně vzdal a já jsem tehdy, to je taky taková historka už trochu zprofanovaná ze všech těch rozhovorů, co jsem dělal, ale zkrátka jsem jednou vyrazil na Silvestra pít s jednou svojí kamarádkou, která začala dělat v nakladatelství Host, myslím, že v redakci beletrie, mám takovej dojem, a protože věděla, že mám nějakou knížku napsanou, tak řekla, ať to pošlu žánrovému redaktorovi a myslím si, že mezi odesláním mého e-mailu a přijetím té kladné odpovědi byl asi měsíc, což je poměrně krátká doba. Obvykle... Vím, že teďkon Lukáš Vavrečka čekal asi 3 měsíce, když udával *Tesla noir* Hostu. Je fakt, že tehdy byl Jirka mnohem víc zaplavenej rukopisama...

A jak ta odpověď vypadala? Jirka na to má, jsem zjistil, formu, jako že všem autorům vždycky píše to samý, což je „Milý pane, lomeno milá paní, zaujal mě rukopis, který jste zaslal/zaslala, a rád bych se s vámi domluvil na jeho vydání,“ s tím, že si tam ještě vždycky napíše, že bude třeba na rukopisu nadále pracovat, protože dojde k redakčním úpravám a oni už jsou na to docela opatrný, protože maj zkušenosti s autorama, který se hrozně děšej toho, že jim nějaký zlej redaktor bude řezat do dítěte, takže většinou to ještě zmiňujou v tom prvním e-mailu.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Jo, jasně. v *Projektu* toho bylo hodně, v *Kronovejch dětech* přiměřeně málo, v *Metě* taky přiměřeně málo, protože po první knížce už jsem trochu tušil víc, co zlepšovat, nicméně v jedničce jsme hrozně moc dělali na přehlednosti textu, skocích v časovejch linkách, navazování jednotlivějch scén a celkově trochu toho formátu, jakože jsme třeba umazávali vypravěče; původně ta knížka měla bejt rozdělená podle vypravěčů, pak jsme se na to úplně vybodli, původně neměla bejt rozdělená na části, tak jsme ji nakonec rozdělili na velký úseky: první kniha, druhá kniha, třetí... Takovýhle věci jsme dělali, a potom samozřejmě strašně moc stylistickejch a gramatickejch úprav během mikroredakce.

Knize jsi dal název ty sám, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Ta knížka původně šla pod jiným názvem do nakladatelství, ale, a vlastně i v té knížce bylo spousta věcí, který jsme vlastně ještě měnili, jako jejich název, ale byla to moje iniciativa, respektive my jsme se dohodli, že tam bude třeba něco změnit nebo že ten název původně nemůže zůstat, ale mě to potom jednou napadlo a napsal jsem: „Hele, tak co třeba tohleto,“ a přijali to, takže... Věděl jsem, že ten název musím změnit, ale vymyslel jsem ho já, nevnutili mi ho.

Jak probíhal proces výběru obálek knih? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Vždycky v Hostu si to s obálkama děláme tak, že oni se mě zeptaj na názor a já jim napíšu čtyři A4 svejch nápadů na obálky a co by tam podle mě mělo anebo nemělo bejt a oni to potom předají autorovi té obálky, ilustrátorovi, a buďto mu to předaj celý, nebo mu z toho jenom něco vytáhnou, nebo se s ním potkaj osobně a přetlumočej to, ale myslím, že celkově oni si dávaj pozor na to, aby autoři zbytečně moc nekecali do obálky, protože, což zní trochu ošklivě, ale je fakt, že už jsem si trochu zvyknul, že je lepší nechat lidi, který něco uměj, dělat, co uměj, a nesnažit se dělat něco, co neumíme, takže ať prostě ilustrátoři dělaj obálky, nakladatelé řešej, co se bude dobře prodávat a autoři ať píšou. Takže autor je do toho zainteresovanej, a je fakt, že třeba u dvojky, u *Kronovejch dětí*, tak tam jsem měl hodně jasnou představu o obálce a vlastně se

úplně přesně naplnila. Na druhou stranu to bylo už potom, co já jsem věděl, v jakém duchu se teda ty obálky ponesou, když jsme měli jedničku jako vzor a autor obálek už zase věděl, co má na tom kreslit. U jedničky například do toho motivu, jako že to bude vypadat přesně takhle, to jsem já přímo nezasahoval.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

(Zodpovězeno dále.)

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustil do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou vlastní iniciativu?

Nemám žádné smlouvy, podle kterých bych měl obligaci psát ty knížky, ale vlastně se počítá s tím, že, protože je to série, tak to samozřejmě, že jo, chci vydávat v nějakých přiměřeně krátkých časových úsecích. Když jsem chtěl napsat *Metu* mezi dvojkou a trojkou, tak mi to jakoby normálně svolili, respektive nikdo mi v tom nějak nebránil, ale je fakt, že třeba teď'kon' už jako mám *ne* nuceno, ale důrazně doporučeno, abych dodělal tu trojku, aby vlastně tam nebyla velká prodleva mezi těma knížkama. Ale není to nijak smluvně vázaný nebo něco na ten způsob. Plus se vlastně od začátku počítalo s tím, že pokud to nebude absolutně totální propad, tak budou rádi, když budu psát dál.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Prakticky záhy, asi týden na to, jakmile se našel společný termín.

Komunikoval jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radil ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracoval zcela samostatně a o knize začal komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Velice, my jsme se s Jirkou teda jinak přiměřeně skamarádili, takže my si občas napíšeme jen tak, ale je fakt že třeba u dvojky, *Kronovejch dětí*, tak tam jsem mu různě i posílal třeba první

nástřel, jestli se mu líbí, nějakých prvních padesát stránek třeba, nebo jestli mu to přijde v pohodě, ale je fakt, že většinou potom už se ho s tím snažím neprudit, aby se toho nepřejedl dřív, než na tom pracovně musí strávit xxx hodin, dnů, týdnů, plus samozřejmě je docela vytíženej, ale, jo, pokud si připadám hodně na rozcestí, tak mu o tom napíšu a celkově se spíš snažím ho tím nezavalovat, protože by to potom zneefektivnilo práci později.

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržel reakci odpovědného redaktora?

Trvalo to docela dlouho, respektive já jsem odevzdal celkem tři rukopisy do Hostu: *Projekt Kronos*, ten teda trval nějak ten měsíc, ta první knížka, *Kronovy děti*, tam si myslím, že snad to přečetl docela rychle, během třeba měsíce, zhruba, a napsal mi, že jo, že dobrý, ale na konkrétní poznámky jsem potom čekal hodně dlouhou frontu, protože se zrovna dodělávalo hodně jinejch knížek, takže to potom trvalo třeba tři měsíce, než jsem dostal konkrétní poznámky k makru. A potom třeba teď'kon' *Meta*, kterou jsem odevzdával jako poslední, teď'kon' v létě, tak tam to vlastně přečet' přes noc, a příští den jsme šli do hospody a prokecali jsme to. Ale zase konkrétní soupis těch poznámek dostávám většinou s několikaměsíčním zpožděním, protože prostě Host vydává hodně titulů a ty redaktoři mají hodně práce, takže vlastně po tom, co to odevzdám, tak mám většinou několik měsíců volno.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Rozhodně v mnoha, mnoha ohledech snazší, nevím jestli přímo rychlejší, například *Kronovy děti* byly samozřejmě urychlenější v tom, že už jsme všichni věděli, co a jak, hlavně teda já jsem už věděl, co a jak, co za poznámky čekat, jak s nima nakládat, kdy poslouchat, kdy se vzpírat a tak podobně, nicméně ta knížka je zase o dost delší a tý práce zase na ni takhle přibývalo, takže myslím, že zatímco redakce *Krona* trvala trošku přes rok, nebo respektive od přijetí rukopisu po vydání knížky to trvalo něco přes rok, tak *Kronovy děti* trvaly naopak něco kousek pod rok, takže ten rozdíl nebyl zas tak dramatický, na druhou stranu je fakt, že ta knížka byla tlustší o dost, takže ten proces jako očividně byl nějakým způsobem rychlejší, efektivnější. Bylo to jednodušší v tom, že vlastně ty redaktoři jsou na tom pořád stejně, ale já už pravděpodobně píšu o něco líp,

protože jejich poznámek je míň, takže se toho musí míň předělávat. Taky tím, jak se vlastně všichni známe, tak už ta práce je jako efektivnější v tom, že se nezdržujem' s nějakýma velkýma formalitama, prostě na tom normálně spolupracujem. Takže jo, určitě, ten první šok, kdy člověk poprvé začne tu knížku dělat pořádně, tak v tu chvíli je to takový ztuhlý, ale od druhý knížky dál už to jede mnohem mnohem rychlejc.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé *druhé* knihy?

Já mám dojem, že jsem ji odesílal někdy začátkem června jednoho roku a vyšla začátkem května příštího roku, takže to bylo nějakých těch jedenáct měsíců. Ono se na tý knížce nepracuje celou tu dobu, samozřejmě, zas tak hrozný to nebylo. (smích) Ale vlastně ta knížka se vždycky dostane do nějaký fáze, jo, je to přijatý, supr, tak se to odloží a jde se makat na tom, co má teďka deadline. A po třech měsících se to zvedne, udělá se tomu makro, jo, to může trvat pár týdnů třeba, a pak se to zase odloží, a potom se jde na mikro, a pak se to zase odloží, a pak se řeší sázení a vlastně takhle to přichází vždycky ve vlnách, takže ona ta délka úplně nevyovídá o tom, kolik práce bylo třeba udělat na tý knížce, ale spíš o tom, jak je nakladatelství právě zaneprázdněný. Ale zhruba tak nějak to bylo.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

On Jirka není, jako že by nějak strašně chválil a kopal do mě a nutil mě psát, psát, psát, psát, psát, protože on ví, že já psát budu, ale kdykoliv mu řeknu nějaký nápad, tak je vždycky pozitivní, podporuje to, není milej Rád'a Blažek, že by jako neustále mě masíroval v křesle a říkal: „Tak pojd', tak pojd', co bude dalšího?“, to ne... Ale normálně, naprosto vždycky mě v tom podporuje.

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Určitě třeba *Projekt Kronos*, tak ten měl šílenou kampaň, plakáty v metru a kdo ví, co dalšího, u *Kronovejch dětí* už to bylo mnohem klidnější. Okolo vydání je vždycky okolo toho větší humbuk, takže nakladatelství zařizuje spoustu věcí, ze kterých já teda vidím víceméně jen

nějakou tu online reklamu občas nebo něco takovýdlehého, nicméně součástí toho teda jsou buď různé autogramiády, což je většinou spíš slabší, nebo vystupování na Humbookfestech nebo Světě knihy a tady těch věcech, plus můžu asi říct, že nějakou marginální reklamu tomu dělám já na sociálních sítích, na svém instáči, což nevím, jestli je kdovíjakej faktor, ale děje se to.

Rozhovor s Vilémem Koubkem

Vilém Koubek je autor sci-fi knih Snih a Organická oprátka, dále fantasy knihy Čepel entropie a podílel se rovněž na komiksu Korektor.

Jak dlouho jsi psal svou první knihu?

Asi rok a půl, nicméně v žádném případě ne intenzivně. Jednak jsem se na ní učil dost věcí, takže jsem narážel na problémy spojené s psaním a pak je řešil, jednak jsem v té době nastupoval do nové práce. Od tvorby rukopisu jsem si tedy dával pauzy. Skutečného psaní včetně post-produkce na ní nebylo víc než rok.

Jakým způsobem jsi po dopsání své vůbec první knihy sháněl nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Mezi nakladateli nemám žádné známé, takže jsem zkrátka posílal rukopis do redakcí, jejichž knihy mě dříve bavilo číst.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Pouze jedna explicitní, nicméně udat knihu se mi povedlo až napotřetí. První dvě nakladatelství nejprve vyjádřila zájem a poprosila mě o trpělivost, protože potřebovala čas, aby se na rukopis mohla podívat zevrubněji. Pak mě několik měsíců nechala čekat a nato přestala komunikovat. Ona jedna negativní odpověď měla podobu oznámení, že nakladatelství zrovna nenabírá nové autory, a nasměrovala mě do Hostu, kde už se rukopisu ujali.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Podle e-mailové korespondence uběhlo od odeslání rukopisu do kladné odpovědi pouhých jedenáct dní: dozvěděl jsem se v ní, že se Jiřímu Štěpánovi, který má na starosti žánrovou literaturu, můj text líbil, a pokud projde i přes vedení, budeme spolu dále jednat.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

O změnách jsme se povrchně bavili naživo a konkrétně mi byly v podobě komentářů navrženy přímo v dokumentu s rukopisem. Šlo spíše o drobné úpravy, například alterace jmen měst a o optimalizaci prvních kapitol.

Knize jsi dal název ty sám, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Název jsem vymyslel já.

Jak probíhal proces výběru obálek knih? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Se mnou to bylo speciální, protože jsem po svolení nakladatele do výroby obálky přibral Janu Kilianovou, se kterou jsme předtím spolupracovali na komiksovém stripu *Korektor*. Já a Jana jsme pak vymysleli pár návrhů obálky a styl, v jakém by měla být vyvedena. Myšlenky jsme prezentovali Jiřímu coby zástupci nakladatelství a ten nám návrh po zvážení posvětil. Iniciativu ohledně obálky jsme tedy měli plně v rukou já s Janou a Host na nás pomyslně dohlížel.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Že půjde kniha do tisku, jsem se dozvěděl v červnu 2017 a do obchodů dorazila koncem srpna 2018.

Bylo ti (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, aby ses pustil do psaní další knihy nebo se jednalo o tvou vlastní iniciativu?

Při jednání o první knize padl dotaz, zda pracuju na něčem novém. Vzhledem k tomu, že jsem na dalším textu tou dobou už makal z vlastní iniciativy, odpověděl jsem kladně a následně jsem podával občasná hlášení o vývoji rukopisu.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

K osobnímu setkání došlo před domluvou o vydání. Po e-mailu se projevil zájem, naživo se to domluvilo, a pak to posvětilo vedení.

Komunikoval jsi v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radil ses s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jsi pracoval zcela samostatně a o knize začal komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Já jsem spíš tajnůstkář a nerad lidem prezentuju věci, které nejsou v nejlepším možném stavu. Redaktorovi jsem sice nastínil, o čem další kniha bude, kde se bude odehrávat a k jakému žánru se přikloní, ale nedostal ode mě nic moc konkrétního. Knihu viděl až poté, co jsem ji dopsal, a proběhlo na ní několik kol čtení a úprav.

Jak dlouho po odevzdání tvého druhého rukopisu jsi obdržel reakci odpovědného redaktora?

Odeslal jsem ho začátkem srpna roku 2018 (ještě před vydáním první knihy) a kladná reakce na něj se dostavila někdy na podzim toho samého oku. Rychlost odezvy ale v tomhle případě není zrovna směrodatná, protože Jiří dostal knihu se zbytečným předstihem a byli jsme domluveni, že se na ni podívá až časem – tedy po náporu práce, který musel absolvovat před podzimní a zimní sezónou.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Rychlejší ne, protože v Hostu se vydávání knížek neuspěchává a na všem se pečlivě maká. Snazší nicméně ano, protože se k jazykové editaci mé druhé knihy opět povedlo zajistit Helenu Vypelovou (opravovala i tu předešlou). Nejenže jsem se tedy od naší první spolupráce naučil spoustu věcí, jež nám usnadnily život, ale zároveň už jsme byli sehraný tým – a to samé se dá říct i o spolupráci s Jiřím.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání tvé *druhé* knihy?

Odevzdal jsem ho v srpnu 2018 a kniha vyšla v říjnu 2019.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Nijak násilně. Jiří ví, že do umění se člověk nedá nutit, a v Hostu knihy stále ještě jako umění berou.

Jakým způsobem jsou tvé knihy propagovány?

Sociální sítě, oznámení v některých tiskovinách a podobně. Já si svou propagaci neřeším, takže vím jen o těch kanálech, kterými se ke mně reklama nějakým způsobem vrátí.

3.1.6 Jota

Nakladatelství Jota bylo založeno roku 1990 a vydává českou i překladovou literaturu. Nakladatelství není žánrově vyhraněné, vydává historické romány, krimi, literaturu pro děti a mládež, populárně-naučnou i cestopisnou literaturu či například turistické průvodce. Za dobu své existence má na kontě více jak dva a půl tisíce vydaných titulů.¹⁹

¹⁹ Jota: O nás. *Jota* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.jota.cz/o-nas>

Rozhovor s Barborou Tlustou

Barbora Tlustá se aktivně zajímá o redukci odpadu (nejen) v domácnosti. Společně s designérkou šperků z přírodních surovin, Ivou Strnadovou, si v Brně otevřela bezobalový obchod s drogérií i potravinami. Nakladatelství Jota Barboru oslovilo a požádalo ji, aby napsala knihu na téma zero waste životního stylu a redukce odpadu, která by byla zacílená na české podmínky a české čtenáře. Tak vznikla kniha Bez obalu.

Jak dlouho jsi knihu psala?

Asi měsíc a půl. (Přibližně měsíc pak ještě probíhaly finální úpravy.)

Jakým způsobem jsi po dopsání knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Kniha na téma zero waste v ČR byla nápadem nakladatelství Jota – oslovili mě na základě mé prezentace na facebooku v souvislosti s bezobalovým obchodem, který provozuji.

(Následující dvě otázky nebylo nutné zodpovědět.)

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Ano, knihu jsem psala po kapitolách. Každou jsem ve stanoveném termínu odeslala redaktorce, která občas provedla drobné úpravy, ty mi následně odeslala ke schválení. Vždy jsme našly společný kompromis.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Název jsme vymysleli společně.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Grafik vytvořil několik návrhů, finální podobu jsme vybrali společně s nakladatelem. Nechala jsem si doplnit do smlouvy, že nakladatelství nemůže rozhodnout o vzhledu obálky ani názvu knihy bez mého souhlasu.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Asi půl roku.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

Potkali jsme se hned druhý den.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

Motivace je vzájemná.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

Nakladatelství domluvilo v rámci propagace knihy rozhovory v médiích (časopisy, rádia), besedy (mimo jiné i na Colours Of Ostrava), plakáty na veřejných místech, reklamy v knihkupectvích atd.

3.1.7 Garamond

Nakladatelství Garamond vzniklo roku 1997 a na kontě má více než čtyři sta vydaných titulů. Zaměřuje se zejména na francouzskou překladovou literaturu, současnou izraelskou literaturu, ale rovněž na detektivky či komiksy nebo také dvojjazyčné knihy.²⁰

²⁰ Garamond: O nás. *Garamond: ...to nejlepší z Francie* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <http://www.e-garamond.cz/index.php?page=obsah&arg1=o-nas>

Rozhovor s Klárou Nováčkovou

Klára Nováčková je mladá spisovatelka a ilustrátorka. Ke své knize pro ženy, Vetřelkyně a já - Tak jsem si to nepředstavovala, která pojednává o dospívání a ženskosti, si vytvořila i své vlastní doprovodné ilustrace.

Jak dlouho jsi knihu psala?

Psala jsem jí přibližně čtyři měsíce, každý den. Potom jsem ji asi dva roky měla v šuplíku, a když jsem se k ní vrátila, určitě jsem více než půlku překopala. A to mi zabralo asi půl roku.

Jakým způsobem jsi po dopsání knihy sháněla nakladatele, který by ti knihu mohl vydat?

Rukopis jsem rozeslala do dvou nakladatelství, po půl roce do dalších deseti a po dalších několika měsících jsem ji poslala odhadem do třiceti. A čekala.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Většina neodepsala vůbec. Přišlo mi asi deset záporných odpovědí.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

Kladné odpovědi přišly v poslední várce, kdy jsem obesílala nakladatelství. Byly dvě. V jedné stálo, že mi chtějí hned knihu vydat a že jim mám poslat anotaci. To mě dost vyděsilo, protože jsem věděla, že má kniha velké rezervy a chtěla jsem na ní pracovat dál před vydáním, což mi tohle nakladatelství neumožnilo. Druhá nabídka přišla od Garamondu. Ve zprávě stálo, že je kniha zaujala, ale že je na ní ještě dost práce a jestli jsem ochotná na ní pracovat. To pro mě bylo ideální, takže jsem souhlasila.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na tvém rukopisu? Jaké?

Byla mi přidělena skvělá redaktorka, spolu jsme na knize dělaly asi půl roku, přečetly jsme ji nejmíň dvacetkrát a vylepšovaly každou pasáž. Změny byly velké, ale moc příběhu pomohly. Neměla jsem problém cokoli změnit, chtěla jsem tam jen zachovat humornou stránku a otevřený

konec. Připomínek bylo dost, ale byly věcné. Některé pasáže, které redaktorce připadaly nezajímavé, jsme vyškrtly, jednalo se i o kapitoly.

Knize jsi dala název ty, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

S mým názvem nakladatel nesouhlasil. Vymysleli jsme ho napůl spolu, protože vychází ze slov, která používám v knize a popisují příběh. Nakladatel chtěl, aby už z názvu bylo jasné, o čem kniha je.

Jak probíhal proces výběru obálky knihy? Ptali se tě na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Obálku a veškerou grafiku jsem si dělala sama, takže jsem nakladateli poslala zhruba dvacet návrhů na obálku a vybírali jsme společně. Pak se volila barva, typografie...

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy ti bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Řekla bych, že asi šest měsíců.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

K setkání došlo přibližně po měsíci s nakladatelem, kdy jsme se potkali, popovídali, ujasnili si cíle atd. Pak jsem ho viděla až na křtu.

Motivuje tě tvůj odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to opět pouze tvá iniciativa, zda budeš psát něco dalšího?

S redaktorem v kontaktu nejsem. Necítím na sobě žádný tlak, že bych měla dál psát, za což jsem vděčná. Až budu chtít psát, bude to moje rozhodnutí pramenící z vnitřní potřeby něco napsat. Ale abych psala jen proto, aby se na mě nezapomnělo nebo abych si udržela status spisovatelky, to mě vůbec neláká.

Jakým způsobem byla tvá kniha propagována?

Propagována nebyla téměř vůbec. Moje nakladatelství vydává kvalitní literaturu, nevydává brak, který by jim vydělal peníze. Tudíž nedisponují částkou, kterou by mohli vložit do propagace. Jiná nakladatelství vydávají jednu hrůzu za druhou, prosté románky, které jim zaručují dobrý prodej a tudíž zisk. Na jednu stranu se mi na mém nakladatelství moc líbí, že vydávají opravdu kvalitní literaturu a nejsou knižní továrnou, na druhou stranu právě proto neměli prostředky k propagaci mé knihy. Ale vždycky je to něco za něco. O to víc si cením, že si našla cestu ke čtenářům.

3.1.8 Pikador Books

Nakladatelství Pikador Books je malé jihočeské nakladatelství, které bylo založeno roku 2014 spisovatelem Janem Cempírkem. Vydává pouze regionální literaturu, jejíž téma má vztah k Českým Budějovicím nebo k jihočeskému regionu. Je to opravdu malé nakladatelství, které vydává jednu knihu ročně, popřípadě nabízí možnost zaštitit svou nakladatelskou značkou knihy selfpublisherům.²¹

Rozhovor s Janem Štifterem

Jan Štifter je český novinář a spisovatel, který má na kontě několik úspěšných románů. Je autorem knih Café Groll a Kathy, které vyšly v nakladatelství Pikador Books. Jeho následující dvě knihy, Sběratel sněhu a Světlo z Pauliny vyšly v nakladatelství Vyšehrad. Autor se zaměřuje na regionální tematiku a jeho knihy jsou spjaté s jihočeským krajem a Štifterovým rodným městem, Českými Budějovicemi.

Jak dlouho jste psal svou první knihu?

V první fázi intenzivně asi měsíc, ale k textu jsem se vracel několik let. Přidával jsem pasáže, jiné ubíral, abych nakonec většinu připsaných částí stejně odstranil. Obecně mi nejvíc času zabírá finální úprava, většinou se jí věnuji déle než samotnému psaní.

²¹ Informace mi byly poskytnuty prostřednictvím online chatu na: <https://www.facebook.com/pikadorBooks/>

Jakým způsobem jste po dopsání své vůbec první knihy sháněl nakladatele, který by Vám knihu mohl vydat?

To bylo složité a mám zkušenost, která se shoduje s jinými autory – obesílal jsem nakladatelství, ale většinou nikdo nereagoval. Po čase mi poradila kolegyně, novinářka Alena Binterová: zjistil jsem od ní, že spisovatel Jan Cempírek buduje nové nakladatelství, že ho zajímají texty z jihočeského regionu, že by se mu tohle mohlo hodit. Knížka zapadala do jeho chystané edice v nakladatelství Pikador Books. Nebýt toho spojení, možná by knížka nikdy nevyšla.

Kolik záporných odpovědí zhruba přišlo?

Někde mi napsali, že se jim knížka nehodí do edičního plánu, což je celkem slušná forma odmítnutí, vyjádřil se tak například brněnský Host. Třeba z Arga nereagovali vůbec, i když jsem se zdvořile připomněl.

Jak dlouho trvalo, než přišla kladná odpověď? Jak vypadala?

S Janem Cempírkem jsme se setkali osobně, nejdřív při předání rukopisu, pak po přečtení. Nic jsme si nepsali, ale povídali si u kafe. Text ho oslovil, ale chtěl znát ještě názor některých dalších kolegů – ti pak knížku také doporučili.

Navrhoval odpovědný redaktor nějaké změny na Vašem rukopisu? Jaké?

K rukopisu se vyjadřovali jihočeští spisovatelé – vedle Jana Cempírka ještě Jiří Hájiček a David Jan Žák. Jejich připomínky mířily spíš ke struktuře, bavili jsme se o tom, jestli je pochopitelná, původně třeba jednotlivé pasáže neobsahovaly letopočty, ale protože jsou pro Kathy příznačné skoky v čase, doplňovali jsme proto data. Jan Cempírek pak měl konkrétní připomínky k jednotlivým pasážím a odstavcům, klasickou jazykovou redakci jsem ale měl až u druhé knihy, *Café Groll*, tam redaktorka skutečně řešila každé slovo.

Knize jste dal název *Vy sám*, nebo jste se na něm domlouvali s nakladatelem?

Zatím jsem všem knihám dával název sám, i když jsem u *Kathy* před tiskem pochyboval, jestli je název zvolený dobře, může za ním být cokoliv. Nakonec jsem se spíš klonil k názvu Německý parchanti, protože tak někteří Budějčáci titulují děti z česko-německých rodin, ale podle nakladatele by to bylo moc tvrdé a možná odrazující.

Jak probíhal proces výběru obálek knih? Ptali se Vás na názor, diskutovali jste o tom společně atd.?

Kathy otvírala edici drobných novel, byl jsem přítomný některých jednání mezi vydavatelem a grafikem, ale ti už měli celkem jasno, co chtějí, tak jsem byl spíš v pozici pozorovatele. Ve Vyšehradu dostávám návrhy – tam se k tomu vyjadřuje redakce i oddělení propagace a měli bychom se všichni shodnout.

Jak dlouhé bylo časové rozmezí mezi dnem, kdy Vám bylo oznámeno, že knihu vydají, a dnem, kdy vyšla na trh?

Přibližně tři čtvrtě roku.

Bylo Vám (nakladatelem/odpovědným redaktorem) navrženo, abyste se pustil do psaní další knihy nebo se jednalo o Vaši vlastní iniciativu?

Druhá kniha vznikla mj. proto, že nakladateli chyběl jakýkoliv vhodný další rukopis, průběžně dostával texty, ale nelíbily se mu. A tak mě pobízel, abych neskončil u jedné knížky, abych něco napsal. Zároveň ale Jan Cempírek nechtěl, aby byl *Pikador Books* edicí jednoho autora, a tak dál hledal nové autory a texty, což se nakonec podařilo. To pobízení ze strany nakladatele je celkem důležité a motivující, funguje i teď, když vydávám ve Vyšehradu (*Albatros Media*). Vyšehrad mě oslovil po druhé knize (*Café Groll*), dostala se do rukou redaktorky a ta mi už rovnou napsala, jestli bych jim neposlal svůj příští rukopis.

Jak dlouho po domluvě na vydání došlo k osobnímu setkání se zástupcem nakladatelství?

U mě to bylo celkem rychlé - v podstatě jsme se hned domlouvali na schůzce...

Komunikoval jste v průběhu psaní své další knihy se svým odpovědným redaktorem, radil jste se s ním ohledně nějakých detailů v příběhu nebo jste pracoval zcela samostatně a o knize začal komunikovat s odpovědným redaktorem až po odevzdání dokončeného rukopisu?

Rukopis dávám z ruky až ve chvíli, kdy mám pocit, že je hotový. Pak zapracovávám rady od odpovědného redaktora. Pro mě nemá smysl, abych mu dával k dispozici rozepsaný text, protože se nakonec ještě všechno může změnit – vlastně nikdy nevím, jestli knížka dopadne tak, jak jsem si na začátku předeslal, a na to musím přijít sám.

Jak dlouho po odevzdání Vašeho druhého rukopisu jste obdržel reakci odpovědného redaktora?

Redaktoři komunikují celkem rychle, vždy mám reakci na celý text do měsíce.

Byl celkový proces vydání další knihy rychlejší či nějakým způsobem snazší? (Pokud ano, čím to bylo?)

Každá další knížka byla rychlejší, člověk si je jistější při psaní a nemusí pak řešit, co s rukopisem. Samozřejmě vždycky visí ve vzduchu možnost, že to, co autor napíše, bude blbost, prostě ujede – mám ale pocit, že takovou knihu je pak lepší založit do skříně, než pro ni hledat uplatnění jinde.

Jak dlouhé bylo tedy zase rozmezí mezi odevzdáním již druhého rukopisu a dnem vydání Vaší *druhé* knihy?

Také něco kolem tři čtvrtě roku.

Motivuje Vás Váš odpovědný redaktor k další tvorbě nebo je to pouze Vaše iniciativa, zda budete psát něco dalšího?

Od třetí knihy jsem autorem Vyšehradu, přes dva roky spolupracuji s redaktorkou Alenou Snelling a od ní přicházejí neustále nové impulsy. Teď to jsou dva roky, co vydávali román *Sběratel sněhu*, a Alena přišla s tím, že by bylo dobré, kdybych se připomněl něčím dalším – nový román zatím rozepsaný nemám, a tak v březnu vyjde soubor povídek, bude se jmenovat *Světlo z Pauliny*. Některé z povídek jsem psal pro Český rozhlas, jiné proto, že se těm povídkám jednoduše chtělo ven, dvě tři jsem dopsal ve chvíli, kdy jsme se domluvili, že knížka bude. Už od první povídky (*Andělíčkářka*, původně vánoční povídka pro MF DNES) jsem ale pracoval s tím, že z povídek jednou může být soubor, chtěl jsem, aby spolu nějak ladily. Přesto je tady největší zásluha právě vyšehradské redaktorky, která chtěla další knížku – netlačila, jen se v té věci občas připomněla.

Jakým způsobem jsou Vaše knihy propagovány?

Propagace u prvních dvou byla v jižních Čechách, což odpovídalo zaměření nakladatelství Pikador Books, dával jsem rozhovory pro regionální přílohy deníků, rozhlas nebo regionální televize. Vyšehrad už má pod Albatrosem jiné možnosti – *Světlo z Pauliny* má schválenou stejnou propagaci jako *Sběratel sněhu*, což je mj. přední vystavení a pyramidy v knihkupectvích, celostrany v časopisech, propagace přes on-line (třeba Databáze knih apod.).

3.2 Sumarizace a komparace rozhovorů

V této kapitole sumarizuji odpovědi autorů a umožní-li to situace, porovnáám některé z případů, abych na nich lépe demonstrovala své závěry.

Doba psaní knihy

Každý autor má svůj styl psaní a svou individuální rychlost, to ovšem není jediný faktor, který ovlivňuje dobu, za jakou kniha vznikne. Jan Štifter například říká, že knihu napsal za měsíc, ale k textu se vracel ještě několik let. Pavel Bareš mluví o tom, že psal knihu čtyři roky, ale dodává, že při psaní došlo třeba i k rok a půl dlouhé pauze. Naopak Karolina Mišíková, která odhadla dobu, za jakou knihu napsala, na přibližně čtyřicet hodin, texty „vytřukávala“ na mobilním telefonu a zveřejňovala je na své facebookové stránce, aniž by bylo jejím původním záměrem napsat knihu.

V tomto případě nelze dojít k jednomu určitému číslu, které by definovalo, za jak dlouho by měla kniha ideálně vzniknout. Psaní ovlivňují vnitřní i vnější faktory. Co se vnitřních faktorů týče, autor musí mít vždy určité rozpoložení mysli, aby se mu dobře psalo, ale také dostatek tvůrčí energie. Mezi vnější faktory patří hlavně čas, ale i prostředí, ve kterém autor píše. To vše může být ovlivněno například skutečností, že autor chodí do práce či do školy nebo pečuje o děti.

Způsob hledání nakladatele

Nejčastějším způsobem je elektronická komunikace, kdy autor se svým rukopisem obešle nakladatele, ať už všechny naráz nebo postupně. Další možností je také sledovat různé literární soutěže a zasílat do nich své rukopisy. Kromě Hvězdy inkoustu, díky kterým byly knihy vydány právě Alžbětě Bílkové a Kateřině Šardické, probíhá například známá Literární cena Knižního klubu, kdy autor kromě vydání knihy získá i finanční odměnu sto tisíc korun českých.

Protože nakladatelství aktivně vyhledává talentované spisovatele, může se také stát, že budoucího autora osloví samo nakladatelství. Ze zpovídaných autorů toto štěstí měla Karolina Mikšíková, Barbora Tlustá či Lenka Sadvarová.

Objevila se také metoda telefonického hovoru do nakladatelství, což není tolik časté, ale má to své výhody i nevýhody. Mezi výhody například patří rychlá odpověď: pokud nakladatelství vydává jen překladovou literaturu, dozví se to volající ihned a nemusí s nadějí čekat dny či týdny na odpověď. Na druhou stranu je k tomuto způsobu vyhledávání nakladatele zapotřebí i schopnost knihu „prodat“, promluvit o ní s nakladatelem tak poutavě, aby ho zaujala – a to může být někdy problém pro spisovatele coby jedince, kteří se mnohdy dokáží nejlépe vyjadřovat právě na papíře.

Při snaze o vydání knihy mohou šťastní jedinci využít i své kontakty, ale ne vždycky jsou úspěšní. Já jsem se obrátila na známou z nakladatelství, ale knihu mi tam nakonec zamítli a k vydání došlo až u jiného nakladatelství, oproti tomu Pavel Bareš svůj kontakt z nakladatelství dovedl do zdárného konce.

Důvody záporných odpovědí z nakladatelství

V rozhovorech se často objevovala jako důvod odmítnutí rukopisu skutečnost, že dané nakladatelství vydává pouze překladovou literaturu. Často se autorům také stalo, že nakladatelství neodpovědělo vůbec, což autoři samozřejmě brali jako odmítnutí. Objevily se také zamítavé odpovědi, kde nakladatelství vysvětlovalo, že se jim daný rukopis nehodí do edičního plánu, popřípadě jim nevyhovuje žánr či literární úroveň nabízeného díla.

Pro potenciální spisovatele z toho plyne ponaučení, že by se při výběru nakladatelství, kterému chtějí své knihy nabídnout, měli zaměřit na to, co dané nakladatelství vydává. Pokud se například soustředí na romány pro ženy, pravděpodobnost, že vydají science fiction pro náctileté, je mizivá. Když vydávají pouze překladovou literaturu, není vysoká pravděpodobnost, že by se zničehonic rozhodli začít vydávat také literaturu českou.

Čekání na kladnou odpověď

Podle zkušeností autorů se na kladnou odpověď čeká zhruba půl roku. Jedná se však o časový údaj, který je ovlivněn mnoha faktory. Někteří autoři dostali finální ano jednoznačně, ale jiní, jako například Theo Addair, pod určitou podmínkou. Theo Addair musel svou knihu přemístit do českých podmínek, aby mohla být vydána. Vilém Koubek se zase nejdříve sešel s redaktorem a o knize si s ním promluvil, až pak byla předložena na posouzení a schválení i jiným redaktorům. Kladná odpověď může přijít po několika měsících, ale stále to neznamená finální ano.

Při snaze o vydání knihy musí být autor především trpělivý a nezlomný a nenechat se odradit odmítnutím. Skutečnost, že knihu v jednom nakladatelství zamítnou, nutně neznamená, že o ni jinde nebudou mít zájem. Jako příklad lze uvést světoznámý případ spisovatelky J. K. Rowling, která byla při snaze o vydání dnes už legendární série Harry Potter odmítnuta nejedním nakladatelem. Často je samozřejmě třeba na rukopisu dále pracovat a zdokonalit ho, někdy ale stačí najít toho správného nakladatele a redaktora.

Změny na rukopisu

Při práci na rukopisu je autor v kontaktu s odpovědným redaktorem, který navrhuje změny, které je třeba na knize udělat.

Autoři Theo Addair a Anna Musilová museli děj knihy přesunout do českých podmínek, což je pochopitelné, protože si český čtenář rád přečte o českém hrdinovi, se kterým se dokáže ztotožnit lépe než například s hrdinou americkým. Sama jsem stejný případ zažila také, vůbec první kniha, kterou jsem kdysi nakladatelství odevzdala, byla rovněž zasazena do amerických podmínek a podmínkou vydání rovněž bylo přepsat příběh do českých podmínek.

Myslím, že začínající autoři své knihy situují do zahraničních podmínek, protože jsou inspirováni tím, co čtou, což bývá velice často právě literatura z anglického či amerického prostředí, s anglickými jmény, městy atp. Je to však chyba, protože valná většina českých nakladatelů bude pravděpodobně trvat na tom, aby byl příběh českého autora situovaný do tuzemského prostředí a lépe oslovil právě českého čtenáře. Vlastenectví či patriotismus jsou

podle mě v české literatuře poměrně důležité. Dokazuje to mimo jiné i zkušenost Alžběty Bílkové, kdy jí byly odpovědnou redaktorkou v rukopisu pozměněny anglicismy.

Ve velké většině měli autoři zkušenosti s faktickými, jazykovými či stylistickými změnami na rukopise, bez kterých se finální úpravy knihy prakticky neobejdou. Při takovém množství textu, které autor/autorka napíše, začíná být při autokorektuře v určitý moment „slepý/slepá“ k pravopisným či stylistickým chybám, s čímž mu/jí dokáže pomoci právě odpovědný redaktor. (Popřípadě v průběhu psaní knihy i beta čtenáři.)

Požadovány byly i změny kompoziční. Anna Musilová měla ve své knize *Tamařino souhvězdí* původně umístěné deníkové zápisky hlavní hrdinky až na konec knihy, odpovědný redaktor přišel s jiným řešením, a to s pravidelným proložením textu v er formě deníkovými zápisky v ich formě. Pavel Bareš zase na radu odpovědného redaktora rozdělil svou knihu na jednotlivé úseky označené „první kniha“, „druhá“ atp., za což pravděpodobně mohl velký rozsah knihy. Toto rozdělení pomohlo k větší přehlednosti textu, dopřálo čtenáři možnost oddychnout si mezi jednotlivými částmi knihy a rozdělilo ji na čtyři tématické celky.

Někteří autoři zase museli rukopis „proškrtat“, to znamená odstranit některé scény či kapitoly, které podle redaktora nebyly pro příběh důležité.

Pro potenciální autory z toho vyplývá, že by se měli při tvorbě snažit pracovat hlavně s prostředím, které dobře znají, obzvlášť při psaní své prvotiny. Dílo, kde autor pracuje s mentalitou a prostředím, které nemůže dobře znát, může působit neautenticky a mohlo by nakladatele spíše odradit.

Název knihy

Ve většině případů název knihy vymysleli sami autoři či byl jimi zvolený pracovní název schválen v nakladatelství jako finální, popřípadě se na něm společně domluvili s redaktorem. Anna Musilová měla pro svou knihu původně jiný název, než pod kterým nakonec kniha vyšla, ale hodnotí své rozhodnutí pozitivně, stejně tak Pavel Bareš, který název na popud redaktora

rovněž měnil, i když podle svých představ. Oproti tomu Emma Riedová se k volbě názvu vyjadřuje poněkud rozpačitě, hodnotí ho jako kompromisní.

Knižní obálka

Na základě rozhovorů je možné soudit, že autoři nestojí při výběru obálky v pozadí, ale mohou se procesu výběru knižní obálky aktivně účastnit. V mém případě nebyly potřeba žádné změny, ale design obálky mi poslali na schválení, z čehož usuzuji, že kdybych měla nějaké výhrady, nakladatelství by bylo ochotné zapracovat změny. Někteří z autorů nebyli s návrhem obálky zprvu stoprocentně spokojeni, nakladatelství jim vyšlo vstříc a posléze došlo k vyhovujícímu řešení. Emma Riedová obálku měnila, protože si všimla detailů, které by nekorespondovaly s historickým prostředím příběhu. Lenka Sadvarová zase souhlasila s tím, že si knižní obálku vezme na starost grafička, takže byl pro ni finální vzhled knihy překvapením, ale příjemným, jak dodává. U obálky první knihy Anny Musilové byla na poslední chvíli zrušena spolupráce s navrhovanou ilustrátorkou, ale Annina odpovědná redaktorka přišla rychle s náhradním a zároveň vyhovujícím řešením.

Podle odpovědí autorů byly jejich připomínky ohledně obálky knihy vždy brány v úvahu. Ilustrátorce Kláře Nováčkové bylo umožněno si obálku knihy navrhnout sama, podobně tomu bylo i u Viléma Koubka, který si obálku navrhl ve spolupráci s Janou Kiliánovou, se kterou již dříve spolupracoval na komiksu *Korektor*, a nakladatel mu jejich návrh odsouhlasil.

Doba od odevzdání rukopisu do vydání debutové knihy

Průměrná doba od odevzdání rukopisu do vydání autorovy první knihy byla dle odpovědí dotazovaných devět měsíců, žádné se zkoumaných nakladatelství přitom knihu nevydalo v době nižší než šest měsíců.

U nakladatelství Host, které se netají tím, že si s prací na knize dává na čas a dává si velice záležet na typografii a grafice, trvalo vydání nejdéle, a to až čtrnáct měsíců. Všechna nakladatelství se musí uživit, přesto jsou komerční záměry u každého jinak silné. Na stránkách nakladatelství Host se dočteme: „*V posledních letech posilujeme i v rámci sci-fi a fantasy a literatury pro děti a mládež. V tomto směru se nebojíme sáhnout i do zatím neprobádaných*

*oblastí a přinášet na český knižní trh nové trendy.*²² V oné „nebojácnosti sáhnout do neprobádaných oblastí“ lze vidět onen náhled na knihy jako umění (a ne předmět komerce), jak téma komentuje v rozhovoru Vilém Koubek.

Autorky Kateřina Šardická a Alžběta Bílková byly obě výherkyněmi soutěže Hvězda inkoustu, tudíž vydání knihy v obou případech trvalo přesně rok, což je podmínka soutěže. Zde by tedy kratší časový úsek nebyl ani možný.

Nakladatelství, která mají vyšší knižní produkci, mají logicky také silnější komerční zaměření. Tato nakladatelství aktivně vyhledávají a oslovují talentované spisovatele a umělce, satirička Karolina Mikšíková a ilustrátorka Lenka Sadvarová, jejichž knihy vyšly v nakladatelství Ikar (společnost Euromedia Group) jsou toho zářným příkladem. Jejich tvorba původně vycházela online na Facebooku či na jejich blozích, ale nakladatelství je oslovilo, zda by neměly zájem také o knižní vydání své tvorby. V obou případech trvalo vydání knihy osm měsíců. Společnost Euromedia Group ročně vydává šest set až sedm set knih, není tedy divu, že může být proces vydání knihy o něco rychlejší, než například u výše zmíněného nakladatelství Host, kde se ročně vydá okolo stovky až sto padesáti titulů.

Psaní další knihy

V otázkách, které řeší, zda redaktor motivuje autora k dalšímu psaní a zda se autor rozhodl k napsání další knihy sám, nebo ho k tomu pobídlo nakladatelství, zkoumám rozdíl mezi přístupem nakladatelství s nižší knižní produkcí a nakladatelství s vyšší knižní produkcí. Z odpovědí všech autorů vyplývá, že se necítí k dalšímu psaní tlačením, ale spíše motivováním, někdy ani to vyloženě ne. Jako příklad mohu uvést Kláru Nováčkovou, jejíž kniha vyšla v nakladatelství Garamond. Autorka mluví o tom, že se svým redaktorem není v kontaktu, necítí na sobě žádný tlak a psát bude, až sama pocítí potřebu. V protikladu k tomu je například má situace: ještě než jsem o dalším psaním začala sama uvažovat, přišlo ze strany nakladatelství hned několik pobídek.

²² Host: O nás. *Host* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/o-nas/>

Je zřejmé, že nakladatelství s vyšší roční produkcí knih jsou aktivnější například i v hledání nových autorů, jak jsem popisovala výše. Z odpovědí autorů a vlastní zkušenosti si vyvozují i to, že autory tato nakladatelství více povzbuzují k tvorbě, více se zajímají, zda autor pracuje na něčem dalším či například navrhují psaní dalších dílů, přispívání do povídkových souborů a podobně. Vydávají takové knihy, u kterých očekávají odbyt, čili ne zrovna experimentální prózu. Je tedy nepopíratelné, že větší nakladatelství mají na knihách také větší zisk, ale to nemusí vždy nutně znamenat, že knihy z autorů „mámí“ bez ohledu na jejich subjektivní potřebu a chuť psát. V tomto směru se odpovědi autorů shodovaly: do psaní je nikdo netlačí.

Osobní setkání se zástupcem nakladatelství

Dalším řešeným tématem bylo osobní setkání se zástupcem nakladatelství. V mém případě představy naprosto neodpovídaly skutečnosti. Když jsem před skoro deseti lety na svůj první pokus o knihu dostala kladnou odpověď od jednoho menšího nakladatelství, byla jsem hned pozvána do redakce na konzultaci s redaktorkou. Okamžitě jsme se radily o možném pokračování příběhu a podobně, to se ale při vydání *Falešného románu* vůbec neuskutečnilo a veškerá konverzace probíhala e-mailovou cestou. Ve svých rozhovorech s autory jsem se rozhodla zaměřit i na toto téma.

Většina autorů se stejně jako já setkala se svým odpovědným redaktorem až po několika měsících elektronické komunikace, někdy až po vydání knihy. Emma Riedová sama navrhovala hned zkraje komunikace s nakladatelstvím schůzku, ale přesto se sešla s redaktorem až půl roku poté. Mně osobně elektronická komunikace vyhovovala, myslím, že v mnoha případech není osobní setkání nezbytně nutné, na druhou stranu jsem měla v posledních měsících možnost vyzkoušet si přesný opak. Pro další knihy se mi změnil odpovědný redaktor, mou novou redaktorkou je Anna Musilová, která nyní v nakladatelství pracuje a je mou dobrou kamarádkou. Když jsme se sešly osobně a o knize mluvily z očí do očí, zdál se mi celý proces mnohem kreativnější a přirozenější než v elektronické komunikaci.

Je nutné podotknout, že nezáleží pouze na přístupu redaktora, ale i na přístupu autora. Pokud by autor trval na osobní schůzce a místo pouhého navržení schůzky by o ni důrazně požádal, nakladatelství by mu ji pravděpodobně neupřelo.

V případě Viléma Koubka, Pavla Bareše a Barbory Tlusté, kterým vyšla kniha v brněnských nakladatelstvích Host a Jota, došlo k osobnímu setkání naopak takřka ihned. Stejně tak se se zástupci nakladatelství Fragment setkaly asi po měsíci výherkyně soutěže Hvězda inkoustu, Kateřina Šardická a Alžběta Bílková. Klára Nováčková se se svým redaktorem z nakladatelství Garamond setkala také zhruba po měsíci, pak však konverzace probíhala hlavně elektronicky a k dalšímu setkání došlo až na křtu knihy. Jan Štifter, kterému vyšla první kniha u malého regionálního nakladatelství Pikador Books, se setkal s majitelem nakladatelství Janem Cempírkem prakticky ihned.

Suma sumárum u zkoumaných případů převládá spíše elektronická komunikace, zatímco osobní setkání se již nejeví jako výhradně nezbytné. Při takto malém počtu respondentů nelze udělat jednoznačné závěry a já bych nerada tvrdila, že je to komercializací knih, ta je sice v tomto ohledu také vlivným faktorem, ale přihlédnout musíme i ke skutečnosti, že většina činností, které by se před padesáti až sto lety neobešly bez osobního setkání, lze dnes již provést elektronicky, z pohodlí domova (či kanceláře) od obrazovky počítače. Bylo by podivné, kdyby tato „digitalizace“ světa nezasáhla i do komunikace mezi nakladatelstvím a autory. Záleží už potom na každém nakladatelství, jaký přístup zvolí.

Psaní druhé knihy

Autorům, kteří mají na kontě dvě a více knih, jsem pokládala otázky související s tvorbou jejich druhé knihy. Zajímalo mě, zda v průběhu psaní aktivně komunikovali se svým odpovědným redaktorem a radili se s ním, jak dlouho trvalo, než obdrželi po odevzdání rukopisu od svého redaktora nějakou reakci či zda jim připadalo vydání druhé knihy jednodušší, popřípadě v čem.

Odpovědi autorů na otázku ohledně komunikace s redaktorem při psaní další knihy se vesměs shodovaly. Autoři se svým odpovědným redaktorem buď před dokončením rukopisu

nekomunikovali vůbec, nebo jen okrajově, aniž by tato komunikace výrazně ovlivňovala jejich psaní.

Průměrná doba reakce redaktora trvala přibližně měsíc a půl. Pokud trvala odpověď více než měsíc, důvodem byla skutečnost, že byla kniha naplánovaná až na později v edičním plánu, čili zbývalo na úpravy na rukopisu ještě dost času a přednost měla práce na jiných knihách.

Všichni autoři hodnotí vydání další knihy jako snazší, protože zaprvé již trochu věděli, jak celý proces vypadá a snažili se vyhnout chybám, které dělali u prvního rukopisu, zadruhé už nemuseli řešit otázku toho, kdo jim knihu vydá. Na druhou stranu vydání druhé knihy nebylo vždy stoprocentně rychlejší či jednodušší. Pro mě bylo například psaní dalšího, původně neplánovaného dílu mnohem náročnější, než jsem myslela, Alžběta Bílková zase například poukazuje na dosti výraznou změnu („vyškrtnutí“ dvou pro ni důležitých postav) na rukopisu, kterou musela provést na další knize. Tu nyní navíc už potřeší upravuje a přepisuje, takže nelze přímo říct, že by psaní další knihy bylo jednoznačně snazší. Tomu odpovídá i průměrná doba od odevzdání rukopisu do vydání knihy, která je stejná jako u vydání první knihy: přibližně 9 měsíců.

Propagace

Nejčastěji autoři mluví o propagaci ze strany nakladatelství v podobě křtu knihy, besed, autorských čtení, autogramiád, ale i online reklam, rozhovorů, atp. U nakladatelství Knižní klub a Host se objevila například i reklama v podobě plakátů v metru, což je opravdu působivá reklama, vzhledem k počtu lidí, kteří denně kolem plakátů projdou. Dále je vidět, že nakladatelství apeluje na samotné autory, aby si svou knihu sami propagovali na svých sociálních sítích. Není to vždy hodnoceno stoprocentně pozitivně, já sama jsem s tím měla ze začátku problém, protože jsem se sociálním sítím stranila, tudíž jsem s nimi neuměla pracovat. Na druhou stranu, kdo může udělat svým knihám lepší reklamu než autor sám? Čtenářům to navíc přináší možnost interakce s autorem knihy.

Klára Nováčková, které kniha vyšla u poměrně malého nakladatelství Garamond, se stran propagace vyjádřila ambivalentně. Klára mluví o tom, že nakladatelství Garamond nedisponuje

prostředky na reklamu, protože vydává pouze kvalitní literaturu, čili ne takovou, která by mu vydělávala peníze. Autorce se tedy líbí, že její nakladatelství není „knižní továrnou“, na druhou stranu uznává, že je to důvod, proč se mu nedostává prostředků na propagaci.

3.3 Falešná trilogie

Nyní se zaměřím přímo na své knihy a úpravy, které jsem v nich musela dělat. Dvě z nich jsou již vydané, *Falešný román* (2017)²³ a *Falešný sňatek* (2018)²⁴, třetí díl s názvem *Falešný pohřeb* by měl vyjít letos v létě.

V této kapitole popíšu, jak probíhal celý proces psaní a vydání mých knih. Knihy *Falešný román* a *Falešný sňatek* budu rozebírat ve společné kapitole, jelikož původně tvořily jednu knihu.

Falešný román a Falešný sňatek

Knihu s názvem *Falešný román* jsem napsala roku 2014. Následujících pár měsíců jsem o knize komunikovala s nakladatelstvím, kde jsem měla kontakty již z dřívější doby. Redaktorka, která se mnou komunikovala, mi pomohla rukopis pročistit a udělila mi užitečné rady. Příběh se původně odehrával v anonymním českém městě a finanční údaje byly označovány neurčitými číslovkami, redaktorka mi doporučila, abych tyto údaje zkonkretizovala. Tím získal příběh reálnější dojem. Když byl ale rukopis ve finální podobě a v nakladatelství se jednalo o vydání knihy, nebyl nakonec přijat k vydání.

Na podzim roku 2016 jsem rozeslala do řady nakladatelství dotaz, zda přijímají rukopisy. To nyní hodnotím jako amatérské a nerozumné, jelikož jsem e-mailové adresy vzala z webové stránky, kde byla vypsána prakticky všechna česká nakladatelství. Příliš jsem nezkoumala, co vydávají, takže mi přicházely záporné odpovědi například i od nakladatelství, která se soustředila výhradně na tisk kalendářů. Nakonec se mi ale z desítky menších i větších nakladatelství v prosinci 2016 ozvalo jedno z těch největších českých nakladatelství, Euromedia Group. Byla to

²³ Dostupná v elektronické podobě na <https://www.ebux.cz/index.php?bk=300571&autor=145427>

²⁴ Dostupná v elektronické podobě na https://www.ebux.cz/index.php?bk=302398&ic=ostatni_kupuji&icc=crossselling

předběžná zpráva o tom, že by mou knihu rádi vydali, ale že musí návrh ještě projít přes komisi, ať jsem tedy trpělivá, protože to může pár měsíců trvat.

V červnu 2017 mi přišla zpráva, že se kniha bude vydávat. Následně mi nakladatelství zaslalo poštou k podepsání licenční smlouvu a v průběhu léta jsem o knize komunikovala s nakladatelstvím. Byla mi navržena jedna poměrně velká změna, a to rozdělení původního textu o rozsahu přibližně 420 normostran na dvě menší části, s čímž jsem souhlasila. Nyní to už zpětně nehodnotím jako tak dobrý nápad, protože po vydání knihy to byl předmět časté kritiky: problém knihy byl v tom, že v první části nebyla tak výrazná zápletka a skončila takřkajíc v nejlepším. Čtenáři přirozeně nebyli nadšení z toho, že na další díl a dokončení příběhu museli skoro půl roku čekat. Křest *Falešného románu* proběhl v listopadu 2017, křest *Falešného sňatku* v březnu 2018. Rozdělení knihy mělo ještě další důsledek, a to vznik třetího dílu.

Falešný pohřeb

Ještě na podzim roku 2017 mi bylo navrženo, zda bych nechtěla napsat ještě třetí díl, aby výsledkem byla trilogie. Já opět souhlasila, nakonec to pro mě ale bylo náročnější, než jsem původně předpokládala. Psát jsem začala velice pozvolna, jen jsem si načrtávala nápady, první ucelenější koncept vznikl až po Světě knihy 2018, kde jsem své nápady předložila odpovědnému redaktorovi. Knihu jsem začala psát až v létě roku 2018, kdy vzniklo asi třicet normostran první verze knihy, které jsem nakonec nepoužila. Druhou verzi jsem začala psát až na podzim dalšího roku a v prosinci 2019 jsem rukopis odevzdala pod názvem *Falešný pohřeb*. Zhruba za dva měsíce jsem obdržela e-mail, ve kterém mi redaktor zasílal zpět okomentovaný rukopis v elektronické formě; dokument obsahoval komentáře s navrhovanými úpravami.

Při změnách na textu se jednalo o detaily: stylistické úpravy, škrtnání vycpávkových či opakujících se slov a celkově důraz na ekonomiku vyjadřování. Dále mi odpovědný redaktor radil občas vložit do textu prázdný řádek a nechat tak předchozí text, například s úvahou hlavní hrdinky, lépe vyznít. Dále mi též doporučil některé scény více rozvinout a vysvětlit, když se mu zdály neúplné a pro čtenáře nesrozumitelné či nejasné. Takové situace mohou nastávat vinou

toho, že příběh vnímám coby vševědoucí autor, který si občas neuvědomuje některé jemné nuance příběhu, které zapomněl vysvětlit i čtenáři.

Opravený rukopis jsem odeslala v březnu. V březnu mi také přišla licenční smlouva, kterou vkládám do přílohy se začerněnými údaji o výši autorské odměny a garanční zálohy či jinými údaji, které si nepřeji zveřejnit.

Falešný pohřeb jsem psala souběžně s prací na praktické části bakalářské práce. Tento proces mi umožnil lépe vybrat ty nejvhodnější otázky pro autory tak, aby jejich odpovědi pokryly co možná nejvíce otázek, které si může pokládat začínající autor.

4 ZÁVĚR

V teoretické části své práce jsem věnovala poměrně velkou část historii knihy, což je téma, které jsem nechtěla v práci zabývající se vznikem knihy opomenout. Pro každého potenciálního spisovatele by mělo být důležité znát styčné body historie knihy, proto jsem psala o knihtisku i o období, kdy se podoba knihy změnila a více se přiblížila formě, v jaké ji známe dnes. V další části jsem hovořila o knihách v měkké vazbě, které jsou mezi čtenáři oblíbené dodnes. V poslední části kapitoly o historii knihy jsem rozebrala problematiku elektronické knihy, její výhody i nevýhody.

Popsala jsem rovněž formát knihy, čili jednotlivé části, ze kterých se kniha skládá a procesy, které z elektronického dokumentu a papírového materiálu vytvoří skutečnou a hmatatelnou knihu.

V posledním oddílu teoretické části jsem okrajově popsala historii vydávání knih v Čechách, více jsem se poté zaměřila na nakladatelství, jeho činnost, provoz a organizaci. Potenciálnímu autorovi by tato část mohla posloužit k tomu, aby si utvořil konkrétnější představu o personálním složení nakladatelství a práci, která je tam vykonávána.

Hlavním cílem mé práce bylo postihnout procesy, ke kterým dochází při odevzdávání díla autorem do nakladatelství. To jsem demonstrovala v praktické části v rozhovorech s třinácti autory. Každý z autorů si procesem prošel individuálně a s jistými odlišnostmi, v některých záležitostech ale bylo možné najít shodu s ostatními autory. Každý proces je vždy individuální, na základě těchto třinácti případů je však možné si lépe představit, jak proces odevzdání rukopisu, komunikace s nakladatelstvím a případné změny na rukopisu mohou přibližně vypadat.

Nakonec jsem podrobně popsala proces vydání mých tří knih. Dvě z nich jsou již oficiálně vydané, třetí bude vydána s největší pravděpodobností v létě tohoto roku (2020).

5 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Literatura:

CAVE, Roderick a Sara AYAD. *Knihy: přehledné dějiny od klínového písma po elektronické čtečky*. Přeložil Vladimír GOLOMBEK. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7529-021-2.

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-4178-9.

MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Přeložila Olga TRÁVNÍČKOVÁ. Brno: Host, 2007. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-231-2.

PECINA, Martin. *Knihy a typografie*. Brno: Host, 2011. ISBN 978-80-7294-393-7.

MARADA, Ruben. *Elektronická čtečka knih ve středoškolském vzdělávání*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Katedra didaktických technologií.

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2011. ISBN 978-80-87053-50-8.

KNEIDL, Pravoslav. *Z historie evropské knihy: po stopách knih, knihtisku a knihoven*. Praha: Svoboda, 1989. ISBN 80-205-0093-6.

DOČEKALOVÁ, Markéta. *Tvůrčí psaní v otázkách a odpovědích: 300 nejčastějších otázek*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4734-7.

ŠMEJKALOVÁ, Jiřina, 2000. *Kniha: (k teorii a praxi knižní kultury)*. Vyd. 1. Brno: Host. Studium. ISBN 80-729-4005-8.

PAVLÍČEK, Antonín. *Čtenáři a knihy*. Praha, 2002. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky.

ŠIRILLOVÁ, Kateřina. *Autorská kniha: Vladimír Holan - Bolest*. Brno, 2007. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy, 2007.

Internetové zdroje:

Nejstarší ručně tištěná kniha, nejstarší papír a jiné záhady počátků tisku. *Čítárny: Příběhy, knihy, lidé* [online]. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z:

<https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/historie-knihy/nejstarsi-rucne-tistena-kniha>

Osmerka. *Encyklopedie knihy: Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Osmerka>

Knížky lidového čtení. *Encyklopedie knihy: Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z:

https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Kn%C3%AD%C5%BEky_lidov%C3%A9ho_%C4%8Dten%C3%AD

Češi znovu objevují paperbacky. Jsou totiž levnější a skladnější. *IDNES.cz* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/kultura/literatura/knihy-paperback-brozovane.A140411_164154_literatura_vha

Project Gutenberg - obdivuhodná elektronická knihovna. *Lupa.cz: server o českém internetu* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/gutenberg-8211-obdivuhodna-elektronicka-knihovna/>

Project Gutenberg. *Project Gutenberg: Free eBooks - Project Gutenberg* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.gutenberg.org/>

Knižní klub: Jak nakladatelství spolupracuje s blogery. *Spotify* [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2pSR548dnuMGIjEIAeX9WB>

Zpráva o českém knižním trhu 2018/2019. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

Knižní klub. *Databáze knih: https://www.databazeknih.cz/* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/knizni-klub-96>

Knižní klub - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/knizni-klub-96>

O nakladatelství. *Ikar* [online]. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: <https://www.ikar.cz/#o-nakladatelstvi>

Ikar - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/ikar-cr-15>

Yoli. *Yoli: Na křídlech příběhů* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.yoli.cz/>

Yoli - knihy. *Databáze knih* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/yoli-24496>

Fragment: O nás. *Fragment* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.fragment.cz/c/o-nas/>

Host: O nás. *Host* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.hostbrno.cz/nakladatelstvi/o-nas/>

Jota: O nás. *Jota* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <https://www.jota.cz/o-nas>

Garamond: O nás. *Garamond: ...to nejlepší z Francie* [online]. [cit. 2020-03-12]. Dostupné z: <http://www.e-garamond.cz/index.php?page=obsah&arg1=o-nas>

6 PŘÍLOHY

Smlouva o vytvoření díla a licenční smlouva nakladatelská

EUROMEDIA GROUP, a.s.

se sídlem: Praha 5, Nádražní 30
zastoupená: Lukášem Novákem, členem představenstva, jehož jménem na základě plné moci jedná
Helena Čudová, programová ředitelka
IČO: 49709895
DIČ: CZ49709895
bank. spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., č. účtu: 2110662266/2700
zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze oddíl B, vložka 21754
(dále jen **nakladatel**)

a

jméno a příjmení: **Magdalena Dušková (používá pseudonym Magdalena Mintová)**
trvale bytem: [REDAKCE]
datum narození: 30.03.1996
bankovní spojení: [REDAKCE]
(dále jen **autor**)

uzavírají tuto

smlouvu o vytvoření díla
a licenční smlouvu nakladatelskou:

I.

Předmět a účel smlouvy

/1/ Autor se zavazuje za podmínek dále v této smlouvě sjednaných pro nakladatele vytvořit **původní dílo slovesné** s pracovním názvem: **Magdalena Mintová: Falešný pohřeb** o rozsahu cca 365 normovaných stran (dále jen **dílo**)

/2/ Autor poskytuje za podmínek dále v této smlouvě sjednaných nakladateli výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užití těmito způsoby:

- a) rozmnožovat dílo
- b) rozšiřovat dílo
- c) spojovat dílo s díly jiných autorů
- d) přeložit dílo do cizích jazyků, a udílet svolení k překladu
- e) sdělovat dílo veřejnosti v elektronické podobě (dále jen „*e-kniha*“) na internetových stránkách nakladatele nebo jeho distribučních partnerů tak, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou či obdobnou síť, s poskytnutím on-line ke stažení třetím osobám - uživatelům nebo i bez poskytnutí této možnosti. Dílo je proti neoprávněnému stažení chráněno běžnými dostupnými šifrovacími prostředky.
(dále jen **licence**)

/3/ Autor prohlašuje, že autorská práva, která touto smlouvou nakladateli poskytuje, mu patří bez jakéhokoliv omezení, že nemá závazky, které by bránily poskytnutí licence nakladateli, jak autor činí touto smlouvou, a že odpovídá nakladateli za škodu, která by mu vznikla z nepravdivosti tohoto prohlášení.

Pokud autorovi nepřísluší samostatně autorská práva k dílu a ke všem jeho součástí, je povinen zajistit si k zpracování či zařazení takového příspěvku do díla kvalifikovaný souhlas oprávněného nositele autorských práv a je povinen včas upozornit nakladatele tak, aby mohla být včas a řádně mezi nositelem autorských práv a nakladatelem uzavřena příslušná licenční smlouva.

Autor odpovídá nakladateli za obsah díla po stránce věcné a právní; zároveň prohlašuje, že obsahem díla není dotčeno právo na ochranu osobnosti ani jiná práva třetích osob, a že odpovídá nakladateli za škodu, která by případně z tohoto důvodu vznikla.

/4/ Nakladatel se za podmínek dále v této smlouvě sjednaných zavazuje poskytnout autorovi za poskytnutí licence dohodnutou odměnu.

II.

Vytvoření a dodání díla

/1/ Autor se zavazuje dodat nakladateli rukopis díla **nejpozději do ...dodáno...**(osobně proti potvrzení či poštou, e-mailem nebo internetovou úschovnou), a to v konečném znění, v požadované kvalitě v souladu se základními pravidly českého pravopisu a stylistiky, v řádném stavu a úpravě (formát A4 s ohledem na výpočet normostran, přičemž jedna normostrana zahrnuje 1.800 znaků včetně mezer), v elektronické podobě v dohodnutém formátu. Autor je povinen zajistit plnou funkční schopnost souboru k tisku.

/2/ Dílo se považuje za dodané, je-li úplné a obsahuje-li všechny dohodnuté součásti a má-li všechny dohodnuté náležitosti. Pokud bude mít dílo rejstřík, dodá jej autor nejpozději se stránkovou korekturou, nebude-li dohodnuto jinak.

/3/ Nakladatel se zavazuje, že do 2 měsíců od odevzdání úplného rukopisu díla sdělí autorovi, zda dílo přijímá jako bezvadné, vrací je k doplnění, úpravě nebo přepracování a stanoví lhůtu k provedení požadovaných úprav.

/4/ Po dodání přepracovaného nebo upraveného rukopisu běží nová měsíční lhůta, v níž nakladatel oznámí autorovi, zda dílo definitivně přijímá jako bezvadné, vrací jako nevyhovující k opětovnému přepracování nebo odstupuje od smlouvy.

/5/ Přijme-li nakladatel dílo jako bezvadné, stávají se dodaná vyhotovení rukopisu díla vlastnictvím nakladatele. Autor prohlašuje, že odevzdaný exemplář rukopisu díla není jeho jediným, a že si v jednom vyhotovení rukopis díla ponechal.

/6/ Za vytvoření díla přijatého nakladatelem jako bezvadného k užití podle licenční smlouvy náleží autorovi odměna (dále jen *odměna za vytvoření díla*). Odměna za vytvoření díla je zahrnuta v odměně za poskytnutí licence (viz čl. VI.) a pro její splatnost platí ustanovení čl. VII. této smlouvy.

V případě, že nedojde u objednaného a přijatého díla k jeho užití podle licenční smlouvy, zaplatí nakladatel autorovi *tzv. garanční zálohu* (viz čl. VII. odst. 1 této smlouvy); odměna za vytvoření díla je obsažena v garanční záloze.

/7/ Odměna za převod předaného rukopisu (včetně jeho součástí) do vlastnictví nakladatele je zahrnuta v odměně za vytvoření díla.

/8/ Nakladatel má právo bez náhrady odstoupit od této smlouvy a tím i od licenční smlouvy nakladatelské, a požadovat na autorovi vrácení všeho, co autor na základě smlouvy od nakladatele již přijal, jestliže:

a) autor neodevzdá dílo řádně a včas a nakladatel nemá na opožděném dodání díla již zájem (fixní smlouvy);

b) autor neodevzdá dílo řádně a včas a nesplní svou povinnost ani v dodatečné lhůtě, kterou mu nakladatel poskytl;

c) nevyhovuje-li dílo požadavkům nakladatele zejména po stránce odborné umělecké, obsahové, stylistické slohové nebo jazykové, nebo nebude-li dílo obsahovat všechny dohodnuté součásti nebo nebude-li odevzdáno řádně v dohodnuté podobě;

d) odmítne-li autor na požádání nakladatele provést požadované úpravy a doplňky, neprovede-li je ve stanovené lhůtě nebo nebude-li ani po přepracování dílo odpovídat požadavkům nakladatele.

článek 3e
Odpovídá

III.

Redakční, polygrafické a jiné zpracování

- /1/ Redakční zpracování rukopisu díla provede nakladatel.
- /2/ Autor výslovně souhlasí s tím, aby náklady za práce, které nakladatel vynaloží mimo obvyklé redakční zpracování rukopisu namísto autora, nakladatel odečetl z jeho odměny.
- /3/ Autor má právo na provedení **autorské korektury**. Tuto korekturu je povinen provést ve lhůtě, kterou mu nakladatel stanoví. Pokud tuto lhůtu autor nedodrží, je nakladatel oprávněn vydat dílo bez autorské korektury.
- /4/ Provede-li autor nadměrné korektury, které přesáhnou 3 % z celkového rozsahu sazby, jdou náklady přesahující tuto normu k tíži autora a nakladatel je oprávněn odečíst částku za nadměrné autorské korektury z autorovy odměny.
- /5/ Autor souhlasí, aby nakladatel podle svého uvážení spojil dílo s díly výtvarnými a/nebo slovesnými jiných autorů, popřípadě i s texty reklamního charakteru, a dílo takto užil.
Autor souhlasí, aby definitivní název díla při jiném než nezměněném užití určil nakladatel.
- /6/ O formátu knihy, papíru, vazbě při knižních vydáních a grafické úpravě vnitřní a vnější všech nosičů při jiných způsobech vydání a příp. dalších náležitostech rozhoduje nakladatel, který může podle svých možností přihlídnout k návrhům autora.

IV.

Omezení licence

- /1/ Licence se poskytuje jako výhradní, a to na dobu **7 let** ode dne podpisu této smlouvy oběma smluvními stranami.
- /2/ Autor proto nesmí po dobu, na kterou licenci nakladateli poskytl, poskytnout licenci třetí osobě a je současně povinen sám se zdržet výkonu práva dílo užít způsoby, ke kterým licenci nakladateli poskytl; to platí, i pokud jde o rozmnožování a rozšiřování díla v periodické publikaci, souborné vydání autorových děl nebo zařazení díla do sborníku, pokud taková užití povaha díla připouští.
- /3/ Nakladatel může oprávnění tvořící součást licence zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě, a to se svolením autora k takovému konkrétnímu užití díla (dále jen **podlicence**).
- /4/ Autor výslovně souhlasí s tím, že nakladatel může oprávnění tvořící součást licence využít též ve spolupráci s třetí osobou (koedice); taková spolupráce není kvalifikována jako poskytnutí podlicence, ale považuje se za samostatné využití licenčního oprávnění nakladatelem v rámci poskytnuté licence.
- /5/ Licence se poskytuje ke všem způsobům užití sjednaným v čl. I. odst. 2 této smlouvy pro území celého světa.
- /6/ Rozsah způsobů užití, k nimž se licence podle čl. I. odst. 2 této smlouvy poskytuje, je dohodou smluvních stran určen takto:
Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování rozmnoženin díla v knižní a elektronické formě, v jednom nebo více vydáních, v jazyce českém i v jiných jazykových verzích (v souladu s poskytnutou licencí k překladu), v rozsahu předem neomezeném počtem rozmnoženin a počtem vydání.
Rozšiřováním díla se rozumí zpřístupňování díla veřejnosti prostřednictvím jeho rozmnoženin zhotovených v souladu s licencí poskytnutou k rozmnožování, a to na klubovém i volném trhu.

/7/ Licence se sjednává jako opravňující, pokud není dále dohodnuto jinak, a nakladatel proto není povinen licenci v plném rozsahu poskytnutých oprávnění využít; za využití licence nakladatelem se považuje i poskytnutí podlicence třetí osobě.

/8/ Nakladatel se zavazuje na všech rozmnoženinách díla a na místě k tomu obvyklém uvádět výhradu autorských práv k dílu (copyright) takto:

© autor díla, rok 1. vydání díla,
tj. označení autora díla jeho občanským jménem a příjmením, příp. označení autora díla jeho pseudonymem, bude-li to vyžadovat.

/9/ Autor se zavazuje, že po dobu, na kterou je licence poskytnuta, nevytvoří pro třetí osobu dílo, které je předmětem této smlouvy nebo dílo, které je rozšířením nebo zkrácením díla, které je předmětem této smlouvy, pokud by taková díla mohla soutěžit s prodejem díla nebo prodejem díla, na něž je licence udělena, nepříznivě ovlivnit.

V.

Užití výňatků díla k propagaci

Nakladatel se zavazuje zajistit propagaci díla. Za tímto účelem je oprávněn uveřejnit výňatky z díla v propagačních tiskovinách a všech sdělovacích prostředcích v rozsahu do jedné poloviny autorského archu, a to i před vydáním dosud nezveřejněného díla. Autor je povinen poskytnout nakladateli podklady a další součinnost potřebnou pro propagaci díla. Odměna za užití díla a příp. další součinnost autora podle tohoto článku je obsažena ve sjednané odměně za poskytnutí licence.

VI.

Odměna za poskytnutí licence

/1/ Za poskytnutí licence náleží autorovi odměna sjednaná takto:

- ve výši ■■■ z prodejní ceny každé prodané rozmnoženiny (výtisku) na **klubovém trhu**,
- ve výši ■■■ z prodejní ceny každé prodané rozmnoženiny (výtisku) na **volném trhu**,
- ve výši ■■■ z nakladatelské ceny každé prodané e-knihy v rámci prodeje prostřednictvím počítačové či jiné sítě.

Prodejní cenou se rozumí doporučená cena konečné spotřeby nebo katalogová cena, vždy minus DPH. Nakladatelskou cenou se rozumí doporučená cena konečné spotřeby minus DPH, slevy a poplatky poskytnuté distribučním partnerům.

/2/ V případě poskytnutí podlicence nakladatelem náleží autorovi odměna v dohodnuté výši. Za sjednání a poskytnutí podlicence třetí osobě je nakladatel oprávněn z autorské odměny srazit svůj podíl ve výši 20%.

/3/ V odměně sjednané za poskytnutí licence je zahrnuta i odměna za vytvoření díla, náhrada nákladů za materiál, odměna za převod rukopisu do vlastnictví nakladatele, odměna za veškerou součinnost autora podle licenční smlouvy nakladatelské a odměna za užití díla nebo jeho části k propagaci a reklamě při obchodním šíření rozmnoženin díla nebo jeho sdělování veřejnosti v souladu s příslušnými ustanoveními čl. V. této smlouvy.

/4/ Přísluší-li autorské právo k dílu více osobám, jsou autoři povinni oznámit nakladateli nejpozději při odevzdání rukopisu díla přesné dispozice pro rozdělení odměny a rozmnoženin pro autory. Tyto dispozice platí i pro rozdělení odměny za poskytnutí podlicence.

/5/ Nakladatel je oprávněn pořídit a šířit jako reklamní, archivní, pracovní a rozmnoženiny pro autory od každého druhu nosiče nejvíce 250 ks; z těchto rozmnoženin se odměna autora nevypočítává. Odměna autora se rovněž neposkytne za výtisky zničené ohněm, vodou nebo při dopravě a za výtisky prodané nakladatelem za výrobní cenu nebo pod touto cenou.

VII.

Splatnost odměny za poskytnutí licence

- /1/ Odměna dle čl. VI odst. 1 je splatná takto:
- **garanční záloha** ve výši [redacted] jako dílčí nevratné odečitatelné plnění, splatná do 30 dnů po podpisu smlouvy oběma smluvními stranami;
 - **zbytek odměny** po vydání díla podle půlročního vyúčtování prodeje, a to vždy nejpozději do 60 dnů po půlročním vyúčtování prodeje, které se provádí vždy k 30. 6. a k 31. 12. příslušného kalendářního roku; vydáním díla se rozumí zahájení oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin díla. V garanční záloze je zahrnuta i odměna za vytvoření díla.
- /2/ Odměnu je nakladatel povinen autorovi vyúčtovat. Za datum zdanitelného plnění se považuje datum vystavení vyúčtování autorské odměny ze strany nakladatele anebo datum vystavení faktury ze strany autora.
- /3/ Je-li autor ke dni podpisu této smlouvy plátcem DPH anebo se jím stane v průběhu trvání této smlouvy a tuto skutečnost oznámí nakladateli před splatností odměny, je nakladatel povinen k odměně připočíst DPH v zákonné sazbě a uhradit ji.
- /4/ V případě, že byla autorovi vyplacena garanční záloha, odměna podle půlročního vyúčtování prodeje bude vyplácena až po jejím odpočtu (tj. vyčerpání).
- /5/ Po vydání díla obdrží autor bezplatně **10 autorských rozmnoženin**. Autor má nárok zakoupit další rozmnoženiny za zvýhodněnou cenu 70 % z katalogové ceny (cena na klubovém trhu). Nakladatelství si vyhrazuje právo na pozdější změnu těchto podmínek.

VIII.

Závěrečná ustanovení

- /1/ Pro právní vztahy touto smlouvou založené platí, pokud není výslovně sjednáno jinak, příslušná ustanovení autorského zákona a obecná ustanovení občanského zákoníku.
- /2/ Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami; změny a doplňky této smlouvy jsou platné pouze tehdy, pokud byly sjednány písemně.
- /3/ Smluvní strany výslovně sjednávají, že práva a povinnosti z licenční smlouvy přecházejí na právní nástupce obou smluvních stran.
- /4/ Tato smlouva se uzavírá ve dvou stejnopisech s platností originálu, z nichž po jednom obdrží každá smluvní strana. Pokud autor souhlasí s návrhem této smlouvy, vrátí nakladateli jedno podepsané vyhotovení do 14 dnů od doručení návrhu smlouvy. V případě nevrácení bude návrh považován za neplatný.
- /5/ Smluvní strany prohlašují, že si smlouvu pozorně přečetly, souhlasí s jejím obsahem a že smlouva nebyla sjednána v tísni, ani za jinak jednostranně nevýhodných podmínek.

V Praxe dne: 12.3.2020

autor: Duškova

V Praze dne: 27. 2. 2020

nakladatel:

EUROMEDIA GROUP, a.s.
Helena Čudová
programová ředitelka

EUROMEDIA GROUP, a.s.
Nádražní 896/30, 150 00 Praha 5
DIČ: CZ49709895